

MOȘNENII CURBURII ȘI PROCESELE LOR (XIII)

Alexandru GAIȚĂ

MOSNENII AND THEIR TRIALS (XIII)

Abstract

The subject of this study, dedicated to the „mosneni” and to their judiciary problems judged in former Prahova, Saac, Buzău and Râmnicu Sărat, is represented by more than 20 communities placed in the Subcarpathian mountains.

We know now that we have original documents only for some of these communities. The historians who are not very familiar with this social category can be surprised by the intensity of the pressure made for justice concerning the preservation of their ancient rights. The trials of this social group have such a long duration in time that it can disorientate readers. These judiciary events can be a rich source of information about the social phenomena and microtoponymy the meaning of which may be difficult to understand, and can be relevant for the history of these places.

Now, we can see that this ancient Romanian institution tries to come to life again.

Cuvinte cheie: moșnenii, document, proces, moșie, obște, Buzău, Saac, Râmnicu Sărat

Keywords: moșneni, document, trial, estate, community, Buzau, Saac, Râmnicu Sărat

MACOVEANCA (BZ) Vezi Arcanu.

MACOVEI (BZ) Vezi Padina. Tradiția reținea aici doi funcționari turci unul la movila Cămărașu și celălalt la movila Siminoglu - care aplicau

Analele Buzăului XIV, Buzău, 2022, p. 7 – 104.

danganaua (marca) pe ciomegele ciobanilor aflați în transhumanță încasând taxele, ceea ce înseamnă că satul se afla în stăpânire turcească. Preotul Vasile consemna în 6 ianuarie 1812, pe filele unui *Penticostarion* blăjan din 1808, ajuns ulterior la Vernești¹, venirea trupelor rusești, cutremurul, seceta, dar și nașterea fiicei sale Floarea. Nu s-a reușit o identificare pentru anul 1816. Șt. Moscu căminarul răzașilor, în 1833, își exprima dorința de a-și hotărâni, față de ei, moșia. În 1835 avea satul 120 de gospodării fiind unul dintre cele mai puternice. Reclamau în 1847 cei de aici obligația de a duce laptele, la cășăria arendașului, de la „Drăgaică și până la lăsata secului de postul Sănteimării”. O moșie de aici, proprietate a contesei Odon de Montesquieu-Fezensac (Maria Bibescu) era hotărânică la 10 octombrie 1886.

MACRA (PH) Secolul XIX².

MAGULA (SAAC, PH) 1899 *Mordal, Măgula*, plasa Câmpul a Saacului apoi plasa Cricov-Podgoria, comuna Tomșani, apoi raion Cricov, comuna Tomșani la 1952. Probabil satul a fost înființat după domnia lui Mihai Viteazul. Magola se grafia localitatea în forma veche. Biserica de lemn se pare că ar fi fost adusă de la București conform tradiției pe la 1792, pe o bârnă supraviețuind vâleatul 7192 (1684) cu patru nume de anonimi³. Un document din 1819 apare în fondul bisericii Sf. Ioan Botezătorul. Confirmit ca boier de neam era în martie 1823 Petcu Cernat, iar în martie 1826 Sandu, fiul lui Petre Grosu⁴. Nu sunt amintiți moșnenii în *Catagrafia* de la 1831. Apariția Regulamentului organic va aduce nemulțumiri de unde fuga a 30 de clăcași de aici în urma pretențiilor exagerate, dar totuși legale, ale arendașului⁵. Pe când ținea de Saac, localitatea era înregistrată în 1835 cu 90 de gospodării. Acum se

¹ Cartea fusese cumpărată de ginerele preotului de la Stan Vasile, fiul preotului și de la mama acestuia după care volumul va ajunge în Vernești, la biserica „Sf. Nicolae” ridicată din 1828.

² C. Hoinărescu, *Habitatul rural tradițional prahovean*, Ploiești, 2013, Anexa VIII.

³ Victor Brătulescu, *Inscripții, însemnări și date istorice culese de la bisericile din raionul Cricov, regiunea Ploiești*, în GB, XIX, 1960, nr. 7-8, p. 660. Asupra lăcașurilor de lemn vezi și Grigore Ionescu, *Contribuția meșterilor populari la arhitectura românească*, în revista „Arhitectura R.P.R.”, 1955, nr. 5; Idem, *Arhitectura populară românească*, București, Editura Tehnică, 1977, Virgil Vătășeanu, *Contribuție la stadiul tipologiei bisericilor de lemn din Țările Române*, în AIIC, t. III, 1960, pp. 27-35, Paul Petrescu, *Unitatea de concepție constructivă și decorativă a bisericilor de lemn românești*, în revista SCIA, seria „Arta plastică”, 1967, nr. 1, pp. 23-40, Idem, *Arhitectura țărănească de lemn din România*, București, Editura Meridiane, 1974, Ioana-Cristache Panait, *Biserica de lemn – document al unității românești*, BOR, 1984, nr. 3-4, pp. 315-325.

⁴ BAR, Doc. Ist., CX/79.

⁵ A. Stan, *Arendășia în Țara Românească în epoca Regulamentară (1831 - 1848). Aspecte social - economice*, în „Studii. Revistă de istorie”, 20, 1967, nr. 5, p. 1195.

înregistrează plângerile clăcașilor către ocârmuirea de Saac față de abuzurile arendașului⁶. În 20 ianuarie 1850, C. Marin și Ioniță Oprea Vrânceanu se socoteau cu pitarul Hristodor Tula pentru unele produse⁷.

Matei Cantacuzino vindea a patra parte din moșia de aici lui Ștefan D. Greceanu cu 4.000 de galbeni în 26 ianuarie 1852. Intervenea un act de împărțire a unei moșii la 14 martie 1860 între Ștefan D. Greceanu, Zoe Dobrovolschi și Paraschiva Gherge. În 20 noiembrie/3 decembrie 1912 deja se pomenea în tranzacții de pământ moșnenesc. La o dată dinspre finalul secolului XIX erau amintiți trei moșneni răzeși, proprietari în trei trupuri (I Magula-Gogu, 480 ha.; II Magula-Gherasim, 620 ha. și III Cireșanca, 450 ha). Statisticianul a considerat că nu sunt moșneni. De la 1.273 locuitori în 1930, ajungea comuna în anul 1941 la 1.673 locuitori în 349 de case.

MAHRIU (RS, VN) Comuna Odobasca, Poiana Cristei, Petreanu și Cotești.

MALEȚU (SAAC, PH ?) Prin doi moșneni martori la Zeletin în 27 aprilie 1629 apare satul⁸.

MALU ALB (SAAC, BZ) La Malul Alb de la Valea Muscelului în 22 mai 1642 un Lera făcea schimb cu un Bratu la Răzorul Bengăi⁹. O moșie era pomenită în 1665. Cătun de reședință al comunei Valea Muscelului de pe la 1890 când număra 37 de gospodării și 140 de locuitori.

MALUL LUPULUI (PH) Vezi Brebu Mănăstiresc comuna Brebu.

MALUL VÂNĂT (PH) Vezi Homoricu, Izvoarele.

MALURILE (RS, VN) Numiri mai vechi de Hângulești, Vultur¹⁰. Cu 96 de familii era recenzată localitatea la 1831. Între două boieroace se desfășura în 1835 un proces legat de pământ. În fond medelnicereasa Catinca Rafailă și căminăreasa Anica Leoteasca se judecau pentru un petec din moșia

⁶ Direcția Județeană Prahova a Arhivelor Naționale, (în continuare D.J.A.N.PH.), fond *Subcârmuirea plășii Câmpu*, dosar 5/1835, f. 10. Situații asemănătoare se petreceau și la moșiile Boldești și Mărgineanca.

⁷ Arhivele Naționale Istorice Centrale, (în continuare A.N.I.C.), fond *Achiziții Noi*, MMDXCIV/14.

⁸ DRH, B, XXII, pp. 490-491, nr. 258.

⁹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XLII/1.

¹⁰ Vezi și Ioan I. Popescu, *Monografia comunei Malurile. Județul R. Sărat, Buzău*, 1937.

Malurile¹¹. Pentru arenda unei părți din moșia Maluri se judecau preotul Radu cu Vasile Iarca de la Cotești în 1836. La 1895 Spiru Haret efectua hotărnicia moșiei moștenitorilor Stolojan. La moșia vecină Malurile, proprietate a lui I. C. Robescu¹², se prezentau planurile ing. Arginteanu din 1851 și ing. Gr. Lehliu¹³.

MANASIA (BZ) În trecut comuna Băești-Aldeni, Aldeni și acum comuna Cernătești. În opinia lui Stan Bălan, chestionat în 3 octombrie 1987, schitul Manasia era pe culmea dealului unde în copilărie păscuse oile și mai existase clopotnița. În 1912 se numărau 50 de locuințe, 113 bărbați și 146 femei. În 1950 ținea de Aldeni, raionul Beceni.

MANOLEȘTI (BZ) Manilești, Manolești, Muscelu, Cătunu de la Biserică la comuna Valea Muscelului, oraș Pătârlagele. Avea subdiviziunea Drăgălinești. La 1890 în 31 de case locuiau 120 de suflete.

MANTA (PH) Sec. XIX¹⁴.

MARDALE (SAAC, BZ) Vezi comuna Mlăjet acum la Nehoiu.

MARGINEA PĂDURII (SAAC, PH) Comuna Jugureni. Rumceni, Runceni pe vechi, a fost cătun al comunei Jugureni. S-a mai numit și Nucii Ghidiei. Biserica Sf. Nicolae din lemn se ridică la 1835-1838. În 1895 moșia statului se vindea pe loturi.

MARINEASCA (PH) Sec. XVII¹⁵.

MARINEȘTI (BZ) Cătun la Rușavăț, comuna Viperești.

MATEIEȘTI (BZ) Comuna Gura Nișcov, Vernești

MATIȚA (SAAC, PH) Ochișor pe vechi, plasele Scăenilor și Podgoria de Saac, apoi Teleajen și Podgoria. În prezent la comuna Păcureți¹⁶ după ce la

¹¹ Direcția Județeană Buzău a Arhivelor Naționale, (în continuare D.J.A.N.BZ.), fond *Judecătoria jud. Rm. Sărat*, dosar 328/1835, f. 1.

¹² Robeștii vor ridica biserica cu hramul „Sf. Nicolae” la 1819 în Maluri Munteni.

¹³ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria Dumitrești. Obști*, dosar 3/1895, f. 3.

¹⁴ C. Hoinărescu, *Habitatul ...*, Anexa VIII.

¹⁵ *Ibidem*, Anexa IX.

1950 fusese comună având și satul Atârnați. Generalul Bauer aducea, în memoriile sale, forma de Gura Maliții. Înregistrat la 1831 ca sat mixt cu 64 de familii. Moșia era stăpânită de moșneni, mănăstirea Sinaia și Episcopia Buzăului.

Moșia păcureanului era pomenită la 14 iulie 1521. Prin martorul Radu din Matiți era amintit satul în 21-22 decembrie 1614. La 27 aprilie 1629 sunt reținuți Rade și Negul ca martori pentru Păcălești¹⁷. Radu și Ion, fiii lui Neagu erau martori tot pentru Păcălești în 7 ianuarie 1632¹⁸. Între boierii luați în 15 iunie 1632 pentru Sărăști se număra și un Radu¹⁹, iar spre sfârșitul anului sunt amintiți alți martori de aici, dar și în 1633 la un schimb de proprietăți. Rade era martor în 14 decembrie 1633 pentru Păcălești, Dimian la 25 martie 1634 tot acolo, iar Stan Pățitu la 5 ianuarie 1637 la vânzarea lui Stroe al Bădicăi care vindea două funii de ocină și alte locuri de la Matița și Turcești către Neagu. Partea lui Măciuiu era pomenită la 1642. Voicilă, fiul lui Turcu vindea la 1647-1648 lui Stan din Matița și lui Bedea din Păcălești patru funii de ocină din malul Șipotului pe calea Corbului. Trei dintre martori fiind din sat²⁰. Radu Neagu din Matiță era amintit la 9 noiembrie 1648 cu un schimb de moșii.

La 3 noiembrie 1649, același Radu Neagu cu soția și cu fiul său adevereau preotului Stan din Turcești despre o ocină de acolo. Sub forma de Mateț apare localitatea la 23 noiembrie 1649 tot prin martorul Neagu. Lupu paharnicul era reținut în 3 octombrie și 2 noiembrie 1654 ca hotarnic pentru Albești.

Patru preoți de aici erau martori la 10 februarie 1655 când jupan Mogoș vindea în partea Sărască a șasea parte a lui Lațcu²¹. O primă amintire a moșnenilor ce s-a mai păstrat este din 15 august 1676 când se certau cu moșnenii Hizești pentru puțurile de păcură din moșia ultimilor²². Ruse din Matița la 30 aprilie 1689 vindea la Puturoasa unui Radu obligat fiind de o perioadă de foamete. Se ajungea la o carte de judecată în 8 iulie 1700 în urma procesului moșnenilor, în fruntea cărora se afla un Ursea și cu diacul Gavril. Probabil în perioada 1690 – 1706, Damian cu fratele său Neagoe, fiii lui Milea vindeau vel spătarului Mihai Cantacuzino (1640-1716) a șasea parte din moșul Neag martori fiind Negrea din Brăcacea, Oprea din Bălțești, Florea din Podeni

¹⁶ Pentru biserici vezi Andrei Nicolescu – Păcureți, *Monografia istorică, economică, statistică, culturală și socială a comunei Păcureți din județul Prahova*, Ploiești, 1912, p. 92.

¹⁷ DRH, B, XXII, pp. 490-491, nr. 258.

¹⁸ CDȚR, III, p. 622, rez. 1242.

¹⁹ DRH, B, XXIII, p. 398, nr. 315.

²⁰ Idem, XXXII, p. 259, nr. 240.

²¹ *Ibidem*, XL, p. 77, nr. 64.

²² C. M. Boncu, *op. cit.*, pp. 24-29.

și alții²³. Orbu din Matița era martor la 9 august 1697 pentru Frăsinetul Cătini alături de un Enache din Arcești (Aricești) și alții. Gavriil diaconu se judeca cu Ursea și cu alți moșneni de unde cartea de judecată din 8 iulie 1700. Radu Hezescu vindea și el în 10 martie 1701 către pârcălabul Matei. La 22 aprilie 1701, Costică, Lupu și Dragomir, fiii lui Lupu din Brăcecea, vindeau partea lor de moșie de aici către jupanul Mihai Cantacuzino „du preste tot hotarul” având aprobarea moșnenilor „din sus și din jos”. Fiului Slaviței vindea și el în 28 septembrie 1716 către mai mulți între care se număra și preotul Manea. Ultimul va mai cumpăra împreună cu unchiul său dinspre tată și în 11 noiembrie 1720 de la Radu Florea. O altă tranzacție din 7 ianuarie 1719 îi avea ca protagoniști pe Crăciun ce vindea lui Manea Brăcăceanu. Se judecau pentru pământ în 7 martie 1729 Ion Gherban cu Stoica fustașul. Ilie comisul lua patru moșneni pentru a lămuri situația cu Preda Podeanu în neînțelegerea ce o aveau. Venea și porunca din 2 mai 1736 prin care Dumitru și Voicu erau somați să-l lase în pace pe Stoica în posesia ce o avea.

Manea căpitanul își lua pe răvaș 12 boieri pentru a-i hotărâni moșia la 25 februarie 1743. Astfel, la 10 aprilie 1743 se separau clar partea mănăstirii Sinaia de aceea a căpitanului Manea Brăcăceanu. Manea va mai cumpăra și în 3 iunie 1743 de la diaconul Efrem, iar în iunie ajungea la o învoială cu Radu Florea. Este și anul în care este amintit hotarul Mateții. Biserica era pomenită la 1745. Manea Brăcăceanu se va călugări în 2 decembrie 1745, luându-și numele de Macarie, iar în 22 decembrie același an cumpăra de la Neagu Rânzezeanu probabil în completarea diatei ce și-o întocmea la cumpăna anilor. Intrarea în monahism nu va duce la abandonarea preocupărilor de achiziție de bunuri. Astfel, în 23 februarie 1748 se ajungea la un răvaș de cercetare pentru trei boieri în scandalul pentru puțurile de păcură dintre Macarie și Armeanca. În 1747 Episcopia Buzăului intră în conflict cu Armeanca când a voit să deschidă câteva puțuri de păcură. Aceasta mai avusese, în debutul lui 1748, neînțelegeri cu Macarie călugărul care pretindea că puțurile se aflau pe moșia sa Matița și nu pe Păcăleasa a Armencăi. În tot acest scandal se vor vedea implicați și moșnenii zonei²⁴.

Conflictul continuă cu Armeanca și în 1750²⁵. Autoritatea locală se adresa domniei în 19 noiembrie 1750 subliniind că s-au trimis funcționari spre cercetarea cauzei, dar Armeanca nu a fost de găsit fiindcă „au dosit”. În cea de-a doua încercare s-au luat mărturii de la „Pop Dumitru, Pârvu diaconul,

²³ Ionel Căndea, *Trei zapise de cumpărătoare ale lui Mihai Cantacuzino vel spătar*, în *Miscellanea historica in honorem Professoris Marcel-Dumitru Ciucă septuagenarii*, Brăila, Editura Istros – Editura Ordessos, 2013, p. 492.

²⁴ A. Nicolescu – Păcureți, *op. cit.*, p. 220.

²⁵ *Ibidem*, p. 222, 282-283, 284, 296-301, 315 – 317.

Lavrentie monah, Anghel vătaf, Ion Pușcășoiul moșnean, Gheorghe Ciobanu moșnean, Florea Moșnean, Filaret diacon moșnean ce știu să mărturisească de pricina acestei moșii²⁶. Vor da de bucluc moșnenii în 25 octombrie 1766 când se constata că ei vânduseră o serie de bunuri imobiliare care nu le aparțineau „fără de cale au vândut”²⁷. Se lupta cu biserica pentru unele proprietăți și Stanciu Șoimărescu în 21 ianuarie 1768. Intervenea o poruncă de cercetare pentru ispravnici la 23 februarie 1777 în urma unor scandaluri generate de așa-zisele încălcări din partea moșnenilor. Spre Apa Dulce vor face cercetări doi moșneni în ziua următoare. Șase boieri hotărâneau în 15 iunie 1785 partea mănăstirii Sinaia dinspre moșnenii Hizești „ce le zic și Păcureți”²⁸ foile fiind eliberate la 31 august. Între alții primeau foi diaconul Pană, căpitanul Manea, Tudor, Marin și alții. Planul era gata în 25 octombrie același an²⁹. Stan Șerban Vulpe cu ai săi vindea în decembrie 1787 către logofătul Gr. Podeanu zece stânjeni ce îi avea în obște având aprobarea fraților de moșie. Ioan Crudel, vărul vânzătorului se număra printre martori ca și Constantin, fiul protopopului Matei sau ca Șerban Tabacu din Podeni³⁰.

Pentru partea schitului Podeni intervenea o carte de blestem pentru hotare la 18 august 1790. În legătură cu mai vechea problemă a păcurii moșnenii vor sublinia că puțurile erau exploatate de ei de mai multă vreme și că „această moșie au fost de cumpărătoare de la câțiva megieși de Manea căpitan Brăcăcean, fiindcă și el era răzoraș cu aceea care au cumpărat de la dânșii”. În continuare martorii vor arăta că după călugărirea căpitanului acesta lăsase și actele sale de danie la episcopul Buzăului acte adevărate de Iane vătaful de plai, de Dumitru căpitanul din Strâmbeni și de Oancea protopopul. Într-adevăr puțurile de păcură se aflau în vecinătatea proprietății soțului Armeancăi care decedase spre 1748, dar care niciodată nu le revendicase. Chestiunea devenea clară și târziu, la 13 decembrie 1817, episcopul Costandie arăta domnitorului că puțul de păcură de la Matița era folosit numai pentru nevoile episcopiei și ale schitului de aici, nu și pentru comerț de unde cererea de scutire vamală³¹.

²⁶ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XLI/42.

²⁷ Ibidem, XLI/47. Matița pe Lopatna era pomenită în 25 octombrie 1766 cu ocazia unei cărți de blestem pentru hotare; cf. A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXXIX/35.

²⁸ T. G. Bulat, *Istoricul episcopiei Buzăului*, Buzău, Editura Episcopie Buzăului și Vrancei, 2010, p. 355. Moșnenii vor prezenta o carte de alegere din 1676 „de sunt ani 109, în care se văzu că toți acești megieși fură iscăliți numai cu un condei și nu i se dete crezământ”.

²⁹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXXIX/41.

³⁰ Mihai Rachieru, *Din hrisoave adunate*, Cerașu, Editura Scrisul Prahovean, 2014, p. 240.

³¹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXXIX/50.

Ar fi de amintit că scandalul pentru puțuri se acutizase după 1749 datorită lui Ștefan Dudescu care dorea cu orice preț să preia toate izvoarele. În scrisoarea vel spătarului către episcop din 3 ianuarie 1750 se arăta că „facem știre sfinții tale că venind și omul nostru carele îl avem purtătoriu de grijă atât pentru păcurile de la Matia cât și pentru alte trebi și ne spuse cum că ar fi venit oamenii sfinții tale, stând și cu împotrivire ca să ia păcură”. În continuarea scrisorii sale vel spătarul sublinia că în urma hotărniciei din trecut puțurile se aflau pe moșia sa „Și Macarie când au dăruit acea moșie episcopiei va fi dat numai partea lui, iar nu și a noastră”. Subliniind neputința ierarhului de a se deplasa la fața locului Dudescu îi cerea să delege un om al său pentru a fi prezent la Divan „și să hotărască. Iar până atunci ne rugăm sfinții tale să poruncești ca să nu mai meargă oamenii sfinții tale să mai supere, că nici iaste cu cale, nici cu cinstea sfinții tale”³².

În vara aceluiași an intervenea o însemnare despre părțile căpitanului Manea, diaconului Pană și ale lui Tudor și Marin. Moșnenii se aflau în conflict cu episcopia în 9 iunie 1796 intervenind mărturia a trei uncheși. Iconomul de la schitul Podeni se judeca cu moșnenii în 27 iunie 1796 pentru moșia Păcăleasca (Gălbeneasca- Turceasca) pe care, pretindea că o avea schitul de la Manea Brăcăceanu.

Dacă în 1835 existau 26 de gospodării, la 1838 se recenzau 31 de gospodării moșnenești și 30 de clăcași³³. În luna mai 1853 autoritățile județului constatau că nu puteau evalua producția de țigete de pe proprietatea moșnenească și după aceea a Episcopiei Buzăului puțurile fiind găsite degradate „și folosul ce produce abia acoperă grelele cheltuieli și munca ce întrebuințează moșnenii”³⁴. În 1854 se efectua hotărnicia moșiei pe care o avea aici episcopia buzoiană³⁵.

Satul moșnenesc de la 1855 era cel de-al 24-lea din plasa Podgoriei având 39 de moșneni proprietari dintre care unul era patentar³⁶. Per ansamblu în plasa Podgorii de atunci erau recenzați 1.010 moșneni³⁷. Se afla în proces cu

³² Ibidem, XXXIX/28.

³³ I. Dedu, *Așezări prahovene*, Ploiești, Editura Ploiești, 2007, p. 112.

³⁴ M. Apostol, *op. cit.*, p. 269. Probleme economice în rezolvare se semnalau și la nivel macro unde deficitul principatului scăzuse de la 16.786.079 piaștri la 6.931.594 piaștri pe perioada 1853-1856; cf. Dan Berindei, *Prima parte a domniilor lui Barbu Știrbei și Grigore Al. Ghica (1849-1853)*, în *Omagiu Virgil Cândea la 75 de ani*, I, București, Editura Roza Vânturilor, 2002, p. 82.

³⁵ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, dosar 536/1854, f. 1.

³⁶ Impozitul era plătit de negustori, organizați pe trei clase și de meseriași, organizați pe două clase.

³⁷ Dinică Ciobotea, *Numărul moșnenilor și satelor moșnenești*, în Muzeul Național Cotroceni. Lucrările colucviului național de istorie, V/1997, p. 76, Tabela I.

mănăstirea Sinai, pentru o moșie de aici și Dim. D. Păcurățeanu. La 31 martie 1857 președintele instanței prahovene îi comunica că la 7 mai urma să se prezinte la proces. Alături de moșnenii Șoimari erau amintiți moșnenii ca vecini ai unei moșii și în 21 aprilie/3 mai 1877. În 1887 se efectua hotărnicia moșiei Izești-Matița³⁸. Erau amintiți ca vecini moșnenii, odată cu Păcureții, și în 1892 la vânzarea unor bunuri la licitație³⁹.

Sub forma de Ochișorul era reținut cătunul în 1899 când avea o populație de 723 locuitori pentru ca la 1912 să ajungă la 997 locuitori. Ca vecini sunt nominalizați moșnenii în 5, 6 martie, 10 mai 1927 și 3 mai 1928. Cu cei din cătunul Pieptănari ajungea comuna, în 1941, la un număr de 1.182 de locuitori în 316 case. Sărbătorile religioase din 26 octombrie („Sf. Dumitru”) și 21 noiembrie („Intrarea în Biserică”) erau prilejuri de organizare a unor bâlciuri la care se adăuga cel din 18 aprilie. În prezent aparține de comuna Păcureți.

MAXENU (BZ) Maxinu, Macsinu erau vechile denumiri ale satului de la comuna Țintești. Marele postelnic Stoica obținea la 12 august 1575 un hrisov prin care i se recunoștea partea din Udreni, jumătate din Berindești și o ocină din satul Maxen părți ce aparținuseră jupâniței Neaga, sora vornicului Udrea. Aceasta de bună voie făcuse daniile și „ca să-i fie în loc de fiu”⁴⁰. O ocină de aici era întărită lui Gheorghe din Negreasca în 5 februarie 1584 „din partea lui Barbu jumătate, însă 50 de stânjeni, din câmp...”⁴¹. Se menționa că Barbu vânduse „de a lui bună voie și cu știrea tuturor megiașilor”. La 4 septembrie 1585 Mihnea Turcitul dăruia episcopiei o parte din moșia Maxenu. Udrea vel armașul lăsa mănăstirii din Dealul Târgoviștei, în 21 august 1598, o serie de sate, dar soției Mușa îi revenea toată partea de la Maxenu pentru pomeniri⁴². În 1601-1605 se constata fuga celor de pe moșia mănăstirii Banu „de multe nevoi și răutăți (...) fugind ca niște oameni cotropiți de nevoi și răutăți” astfel că satul se va pustii⁴³.

Un negustor Dumitru achiziționa în 5 iulie 1612 partea lui Badea postelnicul, fratele Udrei banul. Interesant este faptul în cadrul tranzacției se stipula ca rumâni aflați pe stânjieni vânduți să fie „în pace și slobozi de cătră

³⁸ Grigore Lechliu, *Carte de hotărnicie a trupurilor de moșie cu numirile de: Izești - Matița și Sarasca din județul Prahova proprietățile Eforiei Spitalelor Civile*, București, 1887.

³⁹ „Monitorul Oficial”, nr. 102, din 8 (20) august 1892, p. 3186.

⁴⁰ *DRH*, B, VII, p. 332, nr. 241.

⁴¹ *DIR*, B, XVI/5, p. 149, nr. 157.

⁴² *DRH*, B, XI, p. 418, nr. 311.

⁴³ Lia Lehr, *Factori determinanți în evoluția demografică a Țării Românești*, în *Studii și materiale de istorie medie*. VII. 1974. p. 196.

nimeni din rumânie, să nu mai aibă treabă, ca să se hrănească în pace și slobozi și să șează unde vor vrea”. Acțiunea se dorea a fi un dar față de Dumnezeu, pentru sufletul vânzătorului și pentru al părinților săi⁴⁴. Dumitru Bălăroiu cu urmașii săi obțineau întărire domnească în ocina de aici la 31 iulie 1615 „însă funia Udrească toată și funia Simicească toată și funia Șipetească toată și funia lui Udriște toată și funia lui Radu al lui Miclea toată (...) ori cât se va alege”⁴⁵. Radu Bălăroiu cumpăraseră aceste suprafețe de la postelnicul Badea, fratele lui Udrea pentru suma de 12.000 de aspri „Și a vândut Badea această mai sus spusă ocină de la Maxini, de a lui bună voie și cu știrea tuturor megieșilor din jurul locului, din sus și din jos”. O aprobare de aducere de oameni străini se obținea de mănăstirea Banului în 8 aprilie 1617⁴⁶. În fond era declarată slobozia satului la cererea expresă a lui Andronie vistierul „iar pentru rândul de judecată al satelor și al sloboziei, să aibă să judece nastavnicul sfintei mănăstiri și cu tot soborul sfintei mănăstiri, altul nimeni”⁴⁷.

În august 1618 Gavril Movilă Vodă întărea mănăstirea slobozia Maxenu scutind și locuitorii de dări și slujbe, dar să fie „de toate limbile creștinești”⁴⁸. Spre sfârșitul lui decembrie 1618 se reținea așezarea prin chemarea de străini pe slobozia creată domnia „au trimis în toate laturile, de au chemat și moșnenii satului (s.n.) care au fost rumâni sfintei mănăstiri, mulți, puțini au venit”⁴⁹. În continuarea documentului se menționa succesul avut „Iar dacă au văzut domnia lui cum că s-au strâns oamenii străini și au venit și moșnenii satului”⁵⁰. Întoarcerea unei părți a moșnenilor este un moment important pentru că ei reveneau în alte condiții. În fond plecarea acestora nu se datorase numai invaziei turcești ci acțiunilor de preluare ale lui Andronie vistierul.

O tranzacție între boierii zonei se reține aici în 9 februarie 1619 când vel paharnicul Vlad vindea jumătate din sat „și partea mea den Negrească, den partea Udrei, jumătate”⁵¹. Beneficiarii, vel vornicul Ivașcu, vtori logofătul Paraschiv, vel spătarul Miho și vel logofătul Papa, vor fi și ei reținuți în arhiva de la mănăstirea Banului, alături de martorii daniei, pentru că ei vor face danie lăcașului „pântru sufletul lor și al părinților, să le fie pomană”. Partea vel paharnicului Vlad, jumătate din sat și ocina Negreasca – jumătate din partea lui Udrea - erau întărite mănăstirii Banului la 13 iunie 1620⁵².

⁴⁴ DIR, B, XVII/2, pp. 87-88, nr. 89.

⁴⁵ *Ibidem*, pp. 421-422, nr. 362.

⁴⁶ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, XLIII/139.

⁴⁷ DIR, B, XVII/3, pp. 114-115, nr. 94.

⁴⁸ Marieta Adam, *Documente inedite din secolele XV-XVII*, în SMIM, VII, 1974, p. 290.

⁴⁹ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, XLIII/133.

⁵⁰ DIR, B, XVII/3, p. 279, nr. 247.

⁵¹ *Ibidem*, pp. 314-315, nr. 282.

⁵² *Ibidem*, pp. 555-556, nr. 496.

Slobozia de la Maxenu este amintită și la 15 iunie 1620⁵³. Într-un hrisov din 15 iunie 1621 se scria „a fost un sat risipit și spart de multe nevoi și răutăți mai dinainte vreme, de a fugit care unde a putut, ca niște oameni strămtorați de sărăcie până când a rămas satul pustiu”⁵⁴. De aici măsura de a se aduce, pe partea de moșie a mănăstirii Banu, „oameni străini, Sârb, Grec, Moldovean, Arbănaș fără dare și fără dajdie (...). De asemenea și oameni care vor fi fost de moștenire din Maxin încă să se strângă și să fie iertați de toate”. Pentru a da greutate sporită proprietății în august se vor aduce aici, de către călugării de la Banu, și „toți vecinii dintr-aceste sate, din Meteleu și din Albești, de i-au așezat pe ocina mănăstirii de la Macsin, ca să viețuiască acolo”⁵⁵.

Pentru Meteleu erau martori în 27 ianuarie 1622 Neagu Bucu cu fiul său. Sub forma de Macsim apare așezarea și în 26 martie 1625 când Bogdan Ciupitul, fiul lui Neagoe vindea egumenului de la Banu, Samoilă, jumătate din partea sa pentru 22 de galbeni. Vânzătorul va declara că vânduse de bună voie „fără nici o silă și cu știre a toți megiașii și de în sus și de în jos și de prejurul locului”⁵⁶.

Mai mulți moșneni apar la 20 noiembrie 1628 când episcopul Efrem dădea mărturie pentru o funie de ocină cumpărată de mănăstirea Banu⁵⁷. Jumătate din partea lui Bogdan și a fiului acestuia Neagoe Șupitul era dată egumenului Samoil de către vistierul Andronie la 30 ianuarie 1629⁵⁸. Partea armașului Bădilă și a altora intra pe mâna aceluiași egumen de la Banu în 5 februarie 1629⁵⁹. Patru martori de aici sunt pomeniți în 15 mai 1631 pentru Ceptura. Un Buluroiul, tot de aici, era martor la 20 iunie, dar și în 6 septembrie 1634. În urma unui proces cu un nepot, Baico, fiii lui Ivan postelnicul din Rumceni Saac, Paraschiva și Stanca, obțineau întărire domnească și pentru ocina de la Maxen între boierii luați pe răvașe numărându-se Sava cel Mare și Carșotă de la Mărăcineni, vornicul Lupșă din Puținei, Armega din Potoceni și alții⁶⁰. După Buluroiul, Bogdan din Macsin apare ca martor în 12 iulie 1637 pentru Albești. Porunca domnească din 13 august 1638 era destinată slugilor domnești care trebuiau să nu-i tulbure pe străinii veniți aici fiindcă „acela om

⁵³ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, XLIII/140.

⁵⁴ *DIR*, B, XVII/4, p. 42, nr. 45.

⁵⁵ *Ibidem*, pp. 50-51, nr. 56.

⁵⁶ *Ibidem*, pp. 489-490, nr. 506.

⁵⁷ *DRH*, B, XXII, p. 360, nr. 180.

⁵⁸ *Ibidem*, pp. 432-435, nr. 220.

⁵⁹ *Ibidem*, pp. 436-438, nr. 222.

⁶⁰ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău XXXIII/15*.

să știe că cu capul va plăti”⁶¹. Nicoară Balica era martor în 25 septembrie 1640 pentru Albești. Ca scos din robie (*vechi-i meșru uzure*)⁶² apărea iuzbașa Badea la 11 ianuarie 1641 când făcea un schimb de terenuri cu postelnicul Badea⁶³. Printre puținele porunci de a nu vinde la străini era și aceea adresată celor de aici în 21 mai 1642. În 15 ianuarie 1645 erau întăriți Paraschiva și un Stancu după ce avuseseră un proces.

Dumitru Burloiu era pomenit la 2 martie 1645 când ginerele său, Manole neguțătorul din Orașul Târgul de Floci, vindea preotului Jipa de la Vernești o sută de stânjeni la Băiculești⁶⁴. Rezulta în 19 mai 1645 o carte de judecată după ce Baicu și Gheorghe Grosu își luaseră 12 jurători.

Preotul Pătru se număra între martorii tranzacției de la 8 iulie 1646 când preotul Jipa de la Vernești cumpăra un vad „de o roată de moară”⁶⁵. Totuși la 1 decembrie 1646 Paraschiva, fiul postelnicelului Ivan de la Runceni și cu Baico vindeau aici 50 de stânjeni episcopului Ștefan „însă den partea Barbului, drept ughi 10, de peste tot hotarul” după ce avuseseră acceptul megieșilor Nan Horgescul, Mihail Buhuci, Dragomir armaș „și alți mulți megiași demprejurul locului”⁶⁶. Dacă în documentul precedent se venea cu forma Maccin în iulie 1647, prin martorul Nan, acesta era grafiat Măxin. Exact 50 de stânjeni de ocină vindeau la 1 decembrie 1647 Baicu de aici și postelnicul Ivan din Runceni episcopului Ștefan între martori fiind pomeniți „și alți mulți megieși”⁶⁷. Marin și Nan erau martorii de aici, reținuți în 10 ianuarie 1648, când frații Stoian și Mihăilă Buhuci din Albești vindeau mănăstirii Bradu 50 de stânjeni⁶⁸.

Un gest aparte se va înregistra în 5 noiembrie 1649, când martorii Tănăsie și Crețu din Grădișteni întâreau actul Chiranei, fiica lui Dumitru Bulăroiu. Aceasta adeverea preotului Jipa că fiul ei Necola i-a vândut un scoc de moară când a fost birul tatălui ei pe seama sa. Acum văzându-l pe Necola că

⁶¹ Matei D. Vlad, *Regimul administrativ al satelor de colonizare din Țara Românească și Moldova (secolul al XVII-lea)*, în „Studii”, 22, 1969, nr. 1, p. 40.

⁶² Prețul răscumpărării, stabilit între părți, varia între 1.000-14.000 de aspri (prețul unui sat în ultima variantă); cf. Claudiu Dumitrescu, *Din cronică relațiilor româno-otomane. Regimul prizonierilor din Țările Române*, în Erasmus, 8, 1997, p. 16. Vizavi de prețul răscumpărării ar fi de reținut inițiativa eșuată a sultanului Selim II (1566-1574) de a limita suma la o mie de aspri; cf. *Ibidem*, p. 15.

⁶³ Ștefan D. Greceanu, *Genealogii documentate ale familiilor boierești*, I, p. 70.

⁶⁴ *CDȚR*, VI, p. 42, rez. 54.

⁶⁵ *DRH*, B, XXXI, pp. 245-246, nr. 218.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 376, nr. 352.

⁶⁷ T. G. Bulat, *Istoricul episcopiei ...*, p. 114.

⁶⁸ *DRH*, B, XXXIII, p. 12, nr. 8.

„a ieșit din casă fără nimic, și-l apucă de grumazi” ea făcea gestul amintit⁶⁹. Portarul Marin era amintit în 30 mai și 27 noiembrie 1652 ca martor în complicata cauză a celor de la Găvăneștii de Sus sau pentru episcopie în 26 decembrie același an.

Între boierii care alegeau părțile tuturor de la Albești, în 3 octombrie 1654, se aflau și paharnicul Lupu și un Marin de la Maxen⁷⁰. În 12 septembrie 1656 sunt amintiți fiii lui Buhuci, Stoian și Mihăilă, care vindeau egumenului de la Bradu 50 de stânjeni din Drumul Brăilei până în apa Călmățuiului⁷¹. O vânzare și o zalogire în partea Horgească a moșiei moșnenești se producea în 8 martie 1657 când, din rațiuni ce ne scapă, Nan Horga proceda în acest sens în fața lui Jipa Sorescu și a lui Andrei Alexe, fiul preotului având aprobarea fraților. Se angaja Nan ca de Sf. Gheorghe viitor să achite alți 5 ughi împrumutați în contul unei datorii. Între martori ar fi de amintit în afara celor de aici ceaușul Lefter și căpitanul Radu, ambii din Buzău. Iuzbașa Rupulețu cumpăra la 15 mai 1658 de la călugărul Ștefan din Tihulești și de la fratele acestuia Vlase părți de moșie „întrebând pe unchiașul Mircea și pe fiii lui și pe alți moșneni”. Amintita fiică a lui D. Bulăroiu, jupâneasa Chirana vindea un vad de moară la 10 aprilie 1663 către paharnicul Mihalcea. În 21 iunie 1665 intervenea o întărire de stăpânire la o ocină⁷².

La 10 decembrie 1699 moșia Negreasca a mănăstirii Banu era hotărnicită în vederea vinderii unei părți din ea. Fugind Condruz din sat cîsla acestuia se achita în 25 octombrie 1692 prin vinderea părții sale de către Ianache iuzbașa și de către moșneni. Beneficiarul tranzacției era Anton Iane Burnaz⁷³.

În 26 martie 1704 se vindea aici o moșie. O hotărnicie pentru o parte de moșie se producea la 12 septembrie 1706 pentru partea Mușei Duminică și pentru partea lui Necula Orga și a lui Ianache Vintilă. În 31 mai 1707 se ajungea la sorociri pentru hotărnicie la cererea mănăstirii Nucet, iar la 15 iunie 1707 erau luați pe răvaș 12 boieri pentru hotărnicia moșiilor mănăstirilor Nucet și Banu. Ar mai fi de amintit documentul din 28 iunie 1707, dar și cel din 8 aprilie 1709 prin care moșnenii în frunte cu Moise vindeau vtori armașului Ștefu. Ultimul va proceda la un schimb de moșii în Dealul Lipiei cu Necula Horga la 21 noiembrie 1709. Presat de nevoi financiare Horga va zalogi către

⁶⁹ I. Ionașcu, *Mănăstirea Ciolanu...*, p. 5, n. 1.

⁷⁰ *CDȚR*, VIII, pp. 196-197, rez. 398.

⁷¹ *Ibidem*, p. 504, rez. 1107.

⁷² A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, XI/22.

⁷³ Cîsla se achita pe sat, iar pecetluirea pe individ (octombrie 1728); Cîsla se achita de patru ori pe an, în zilele de sărbătoare, după numărul de vite sau de copii de peste 16 ani ai gospodarilor.

armaș în hotarul Horgesc, pentru un împrumut, la 17 decembrie 1709. În plină putere financiară armașul mai cumpăra în 12 august 1710 și de la o Mălina.

Fiul lui Horga, Stoica diaconul vindea și el în 2 mai 1711 către mănăstirea Banu⁷⁴, iar în 25 august 1711 către vel șetrarul Mănăilă. În partea Horgească va cumpăra ultimul la aceeași dată și de la alți moșneni în frunte cu un Cârstea. Mai era amintită partea horgească a moșiei în 30 decembrie 1711 când vindeau mănăstirii Banu un Iane Duminecă cu mama și cu frații săi nu mai puțin de 500 de stânjeni.

Presat de datorii diaconul Stoica Horga vindea în 20 ianuarie 1712 lui Ștefu armașul. Și fratele său Mihai Horga vindea armașului la 8 octombrie 1712. În scandal se afla Ștefu cu câțiva locuitori de aici în 15 septembrie 1712 pentru dijmă. În 28 mai 1713 se proceda la o hotărnicie de către 12 boieri, dar pentru moșia lui Șteful vtori armașul, care cumpăra de la Marica Cârstea a doua zi. La 25 octombrie 1713 Mihai sin Nicolae dădea un zapis tot vtori armașului prin care îi vindea și el 12 stânjeni⁷⁵. Și în continuare va mai face achiziții Ștefu de la alți moșneni⁷⁶.

Postelnicul Șerban Cândescu îi va propune lui Ștefu un schimb aici de 200 de stânjeni, în 16 iunie 1715, schimb în urma căruia Ștefu obținea și dreptul de a tăia lemne din pădure pe timp de trei ani⁷⁷. Împreună cu Calița, văzând probabil că nu pot avea urmași Ștefu, acum biv vel șetrar, se va decide în 21 aprilie 1726 și va dona episcopiei moșia sa de aici⁷⁸. Pentru Bălișoara Stan Gomoescu se va judeca cu Ștefu biv vel șetraru în 30 august 1734 ultimul obținând de la vodă Grigore Ghica întărire⁷⁹. Iorga Horgescu vindea și el la 12 mai 1736. În aprilie 1746 doi moșneni, Dragomir și popa Hrizu, vindeau în Negreasca documentele ajungând la mănăstirea Banu. La mijlocul secolului al XVIII-lea Radu Lungul, Neagul brat Badea, Radu Mustățea, Dumitrașco

⁷⁴ La Banu se înregistra un caz mai rar când băneasa Dionisia solicita să fie călugărită aici în schimbul unor bunuri. Nu trebuie uitat cazul de la Cozia unde își va sfârși zilele mama lui Mihai Viteazul. O altă obște paralelă se înregistra la Râncăciuv (1648); cf. Violeta Barbu, *Boierii-monahi în vremea lui Matei Basarab*, în Rost, 2004, nr. 21-22.

⁷⁵ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXI/18.

⁷⁶ Ibidem, XXI/19; XXI/20.

⁷⁷ Ibidem, fond *C. Sărățeanu*, I/33.

⁷⁸ Ibidem, fond *Episcopia Buzău*, XXI/23.

⁷⁹ Ibidem, fond *C. Sărățeanu*, I/39. Probabil a fost printre ultimele înfruntări pe care le-a avut Ștefu deoarece la 1736 el deceda. Soția sa Calița își va face diata în 16 martie 1754 pentru nepoții și strănepoții ei dinspre Lefter Cârlova, dar și spre episcopie. Calița avusese parte de o serie de procese din partea altor moștenitori dinspre soțul ei de unde porunca domnească 21 martie 1747 ca episcopul și căpitanul Mihai Dedulescu să cerceteze situația. În luna mai intervenea un așezământ între Calița și fiii lui Cârstea Marcu pentru averea lui Ștefu. După 1810 urmașii lui Ștefu ajung din nou în rândul moșnenilor numiți Merei; cf. N. A. Constantinescu, *Acte și documente buzoiene*, s.l., 1941, p. 21.

Căncel, Neagu sin Neag călugărul și alți locuitori din Maxin dădeau la mâna egumenului mănăstirii Banu un zapis prin care se angajau să nu mai taie pădurea mănăstirii, iar în caz de recidivă „să fie sf(in)ția sa volnic să ne aducă cu greu trepăd la dumnealui isprav(nicul) și să ne pedepsească dumnealui isprav(nicul) și să ne globească ca pe niște oameni răi, nesupuși”⁸⁰. Problema ținea de repetatele tăieri de pădure, practicate de locuitori, dar și de diligențele, la fel de numeroase, ale lui Theofil egumenul. În 20 noiembrie 1761 Sima arăutul era orânduit să păzească pădurea lăcașului de locuitori sau alți „Împrejurenii”. Porunca domnească din 20 ianuarie 1741 pentru cei din zonă, relativă la pădurea episcopală, prin care li se interzicea să taie „măcar un lemn” nu impresiona prea mult. Chestiunea se va relua în 1776 când la 20 iunie sosea porunca isprăvnicească de a se opri tăierile.

O hotărnicie din partea a 12 boieri se producea la 28 iunie 1783. O jalbă a lăcașului din Buzău se înregistra la 22 iulie 1799, egumenul de aici⁸¹ reclamând călcarea moșiile Negreasca și Maxenu⁸². La 1800 intervenea un perilsis cu sineturile moșiei de aici, dar și de la Berindești⁸³. O citare a vecinilor moșiei clericale era adusă în 18 martie 1824 de la ispravnicii județului. Mihalache Rahtivanu revoltat de pagubele ce le suferise la culturile sale, din cauza cailor moșnenilor, se adresa judecătoriei buzoiene la 1831 cerând declanșarea procedurilor⁸⁴. Acțiunea de sistematizare a satelor inițiată pe baza prevederilor Regulamentului organic va bulversa viața satelor de după 1832⁸⁵. Autoritățile vor raporta că în județul Buzău nu mai puțin de 85 de sate nu puteau fi sistematizate datorită opoziției venite din partea moșnenilor și a

⁸⁰ *Documente privind relațiile agrare...*, p. 501, nr. 341.

⁸¹ Preocupat se va fi arătat egumenul o dată cu sosirea poruncii lui Alexandru Moruzi Vodă, transmisă de vel logofătul N. Brâncoveanu mitropolitului Dositei, prin care se cerea ca mănăstirile să-și păstreze, pentru necesitățile traiului de zi cu zi, una sau două moșii din cele pe care le posedau și să nu le mai arendeze, pe toate, pe prețuri de nimic. Reacția domnească ducea la imaginea unor lipsuri de pe piața alimentară a vremii; cf. Gh. Nicolăiasa, *O poruncă a lui Alexandru Moruzi Vv. cu privire la gospodăria mănăstirilor din Muntenia*, în RA, I, 1924-1925, nr. 1-3, p. 270.

⁸² A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, XI/46. O hotărnicie a Negreascăi se va face în 1 septembrie 1819, dar și în 22 iulie 1822 după ce, la 1820, se produsese contestățiile. Lucrurile nu se vor lămuri de unde o serie de alte demersuri la 1 septembrie 1824, 8 decembrie 1826 și 27 august 1827.

⁸³ BAR, Doc. Ist., CXXIX/22.

⁸⁴ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 23/1831, f. 1.

⁸⁵ Începuturile acestui act țineau de perioada 1828-1829 când consilierul de stat D. B. Dașcov va face o anchetă în principate, informațiile rezultate fiind puse la dispoziția unor comisii de reformă. În Țara Românească din această comisie făceau parte, conform dorinței lui Minceaki, Al. Vilara și Iordache Filipescu, iar propuși de divan Em. Băleanu și Șt. Bălăceanu; cf. A. Oțetea, *Geneza Regulamentui Org A.N.I.C.*, în SAI, II, 1957, pp. 388, n. 1.

clăcașilor aflați în curături⁸⁶. La 27 septembrie 1832 se discuta în tot satul, dar și în împrejurimi o crimă făcută de căruțașul Toader Zachiu care, împreună cu soția sa Maria omorâseră pe Nica Lovișteanu⁸⁷. Avea satul în 1835 un număr de 47 de gospodării. Biserica, cu hramul „Sf. Gheorghe” - „învechită și dărăpănată” -, va intra în reparații la îndemnul episcopului Filotei, operațiile fiind finalizate în vara lui 1855 prin efortul întregii comunități⁸⁸.

Un implicat în hotărnicile de la 1869-1870 a fost Anton Borna⁸⁹. În 1880 comuna din plasa Glodeanurile, compusă din satele Maxenu și Odaia Banului, avea 1.703 locuitori. Se recenzau în localitate, la 1912, 259 imobile, 675 bărbați și 669 femei.

MAZĂLI (PH) O formă mai veche a fost aceea de Mazăli. Satul din plasa Cricov-Podgoria, comuna Fântânele va redeveni Bozieni. În 1786 frații Bozianu ridicau biserica de aici. Moșnenii dr. Emil Severin, Radu T. Ionescu, Grigore Georgescu, Constantin M. Vulpe și Manda T. Bozianu stăpâneau 129 ha. în cinci trupuri nedevălmașe. O curioasă observație „nu sunt moșneni” o făcea statisticianul de la 1899.

MĂCEȘTI (BZ) Apare localitatea, între timp dispărută, în 1554 cu un export de 1.600 de aspri pe piața brașoveană.

MĂCEȘUL (SAAC, BZ) Lui Dragomir întărindu-i-se câteva sate la 12 septembrie 1579 apare între acestea și Măceșu. În 1864 localitatea aparținea de plasa Buzău alături de alte 16 comune⁹⁰. Cătunul de la comuna Valea Muscelului din plasa Buzău avea, spre 1890, 120 de locuitori în 33 de case. În 1921 se numărau aici 25 de moșneni între 114 locuitori.

MĂCIȘTE (RS, BZ) Probabil locul cultivat cu maci, din comuna Buda, apare la 5 ianuarie 1609 când se scria „Și iar a cumpărat Micul cu frații săi ocină în Măciște, partea popei Dragotă, toată, însă stânjeni 370”⁹¹.

⁸⁶ A.N.I.C., fond *Vornicia din Lăuntru*, dosar 4745/1835, I, f. 299.

⁸⁷ Idem, fond *Vornicia Temnișelor*, dosar 296/1832, f. 1-3.

⁸⁸ Horia Constantinescu, *Câteva pisani*, în „Îngerul”, XIV, 1942, nr. 10-12, p. 222. Reparată în 1899 și în 1926 când va fi pictată din nou.

⁸⁹ A.N.I.C., fond *Hotărnicii*, dosar 51/1869; 47/1870; 58/1870.

⁹⁰ La plasa Câmpul se înregistrau acum 22 de comune, la plaiul Pârscov 16, la plasa Sărata 15, la plaiul Slănic 19, iar la plasa Tohani 17.

⁹¹ *DIR*, B, XVII/1, p. 354, nr. 322.

MĂCIUCEȘTI (RS, BZ) Este dificil de localizat satul în proximitatea Obidiților sau chiar în Obidiți. Migu din Obidiți obține în 25 septembrie 1604 și pentru o ocină din Măciucești întărire domnească „partea lui Stănimir toată, câtă se va alege după pretutindenie, pentru (că) a cumpărat Migul de la Stănimir drept aspri 4000 aspri”⁹². Tânase Neagu, fiul preotului și nepotul Neagăi Grosu din Măciucești scria în 1650-1651 zăpăsul prin care vindea jupanului partea moșiei sale, a unchilor preot Burciu și logofăt Stan, dar și a tatălui său la „Stoia Văgă” lângă Răzorog. Operațiunea de alegere o vor face moșnenii⁹³. Udrea Chiriță vindea la 12 august 1657 către vel căpitanul Iane 65 de stânjani în sat pentru suma de 12 ughi martorii fiind din târgul Râmnicului și din Grădișteea.

O ocină de 160 de stânjani cu vad de moară la apa Râmnicului era vândută la 9 mai 1659 către spătarul Gherghie de Dan și Pardos, fiii preotului Radu din Gârbovi și de finul acestora Udrea Crețu din Măciucești. În documentul scris de logofătul Ion din Bărăști se va face precizarea că moșia era „împietrită și cu semne până în hotarul Obidiților, cu știrea fraților de ocină, care nu s-au apucat să dea ei banii”. Neagoe Pătru, Popa Dobrotă și alți moșneni la 12 iunie 1659 vindeau aceluiași spătar Gherghie 40 de stânjani „din hotarul lui Văgă, cu știrea fraților”⁹⁴. În hotarul călugăresc vindea 50 de stânjani cu cinci răzoare de vie și Mihalache Voicu la 13 august 1659, cumpărător fiind logofătul Vâlcu. Hotarele erau amintite „din Valea Crângului, cu loc sterp, până în doștina satului” precum și aprobarea moșnenilor din sat. La o înțelegere ajungeau în 12 octombrie 1666 pitarul Gheorghe din Căndești cu spătarul Drăghici Cantacuzino. Ultimul, căsătorit cu Păuna Buicescu, decedat la 1677, îl va lăsa să-și tragă apă pentru o moară de la Măciucești peste moșia sa⁹⁵. În 25 iunie 1675 Balotă ispravnicul, nepotul preotului Iacob vindea patru pogoane de pădure în dealul Homeștilor „de la Grebăn” lui Stoica ceașul din Măciucești. Pe documentul scris de preotul Ion, fiul lui Coman din Grabicina, nepotul lui Mușat Sterpul din Bălteni apar ca martori de aici moș Mazel, Ursia, Sârbu și Radu⁹⁶. Peste două zile vindea aceluiași ceaș și Șerban Preda două pogoane de pădure în Homești. Tot ceașului îi vindeau în 20 noiembrie 1677 Tudor Roșu cu Vișa soția sa două pogoane de vie în dealul Homeștilor. Un schimb de moșii de aici și de la Obidiți, cu prăvălii din capitală, făcea

⁹² *Ibidem*, pp. 144-145, nr. 147.

⁹³ DRH, B, XXXV, pp. 287-288, nr. 268.

⁹⁴ CDȚR, IX, p. 403, rez. 755.

⁹⁵ Nicolae Stoicescu, *Constructorii ruși de iazuri de moară în secolul al XVII-lea în Țara Românească și Moldova*, în SMIM, III, 1959, p. 374.

⁹⁶ Grina – Mihaela Rafailă, *Catalogul documentelor lui Gheorghe Duca aflate în colecțiile Muzeului municipal București*, în BMIM, XXV, p. 168, nr. 14.

mănăstirea Sf. Ioan din București la 16 ianuarie 1768⁹⁷. Moșnenii din localitatea omonimă din Vâlcea se aflau în 1837 în fața instanțelor de la București în procesul lor cu Gh. Fârtatu pentru o moară⁹⁸. În 1847 executa planul moșiei Gheorghe G. Scipion.

MĂCRINA (RS, BZ) Măcriști, Măcrești, Măcrașta sunt alte forme pentru localitatea din plasele Râmnicu de Jos, Grădiștea. Mile Miereș era întărit în hotarele Măcreștiului pornind de la Șivița Cailor, drumul Tătarilor până în apa Buzăului la 24 mai 1613⁹⁹. Cu ocazia întăririlor obținute de Nicula Mârșevici din Dudeștii de Salm Râmnic-Brăila în 16 octombrie 1640 erau menționați ca vânzători un Dragomir și fiii lui Neagu pentru sfoara de la popa Roșu și de la Baniga de aici¹⁰⁰. Mai era amintit satul în 13 iunie 1647 când doi moși de aici îi erau întăriți negustorului Badea de la Brăila „însă partea lui Neagul, fiul lui Neagul, nepot de fiu al lui Stoica din Măcrești, de peste tot satul”¹⁰¹. În continuarea documentului se mai menționa că la leat 7138 mai cumpărase negustorul trei moși pomenindu-se atunci și Măcreștii Mari prin martorii Benea și Radu. În achizițiile ce le făcuse se va vedea contestat negustorul de Ionașcu Șchiopul, Milea, fratele acestuia rudele lui Stoica din Măcrești. Aceștia vor pierde la episcopie ajungând, totuși, la o înțelegere cu Badea.

Radu cojocarul cumpăra în 25 martie 1650 în Măcriști 33 de stânjani de la Neagu „den apa Buzăului până-n Tătarul și până-n Ivanul” pentru trei ughi pol martorii fiind majoritar de aici începând cu ceaușul Mușat¹⁰². Boiernașul Bene din Măcriști era luat de Dumitru din Iasul, în aprilie 1650, să participe la limpezirea unei situații de acolo. Uitatele sate Măcrești și Poești (Puiești) apar cu ocazia unei alte tranzacții din 25 august 1651 dintre Neagu și Radu cojocarul. La vânzare au fost prezenți și martori din Călugăreni, Potoceni, Săseni și Măcreștii Mici¹⁰³. Radu cojocarul, și alți moșneni erau martori în vâleatul 7161 (1652-1653) pe când Radu și Petcu primeau o „fune” de 33 se stânjani de la Mușat cu fiii. Necazul lui Mușat pornise de la descoperirea unei

⁹⁷ Liviu Ștefănescu, *Proprietatea funciară bucureșteană în perioada precapitalistă*, în MNIR, I, 1974, p. 84.

⁹⁸ A.N.I.C., fond Înalta Curte, dosar 40/1837, f. 2-3; Interesul pentru mori era enorm prin venitul produs astfel că prețul acestora era de la o mie de taleri în sus și numai parcurgerea documentelor din fondul Mitropoliei sau cel al episcopiiilor aduce interesul major pentru astfel de întreprinderi.

⁹⁹ *DIR*, B, XVII/2, p. 190, nr. 180.

¹⁰⁰ *CDTR*, V, p. 100, rez. 208.

¹⁰¹ *DRH*, B, XXXII, p. 190, nr. 176.

¹⁰² *Idem*, XXXV, p. 114, nr. 93.

¹⁰³ *Ibidem*, XXXVI, p. 197, nr. 173.

comori lucru care a atras atenția armașilor de unde îndatorarea cu trei ughi către frații menționați pentru a scăpa de „năpastă”¹⁰⁴. Sub forma de Măcrașta apare localitatea în 27 august 1671 în urma unei vânzări¹⁰⁵. În 10 octombrie același an se menționează forma de Măcrești cu ocazia altei tranzacții¹⁰⁶. Ca boieri adevărați și hotarnici pentru moșia Plopul sunt amintiți de aici, în 21 mai 1676, un Petcu și Milea. Familia Arionilor avea, spre 1678, în posesie și o parte de moșie de aici¹⁰⁷. La 1725 se va desfășura un aprig proces ce îl va avea ca protagonist pe Dediu Arion care în final va pierde, ocazie cu care se amintea și de cei *doi moși* din moșia de aici¹⁰⁸. Pentru evitarea unor situații neplăcute la 2 iunie 1724, șetrarul Toma Arion ajungea la o înțelegere cu Maria Neculescu pentru a se împărți moșia ce o aveau aici¹⁰⁹. Și moșnenii din Măcrești erau convocați de vel căpitanul Alexe la procesul dintre lăcașul de la Urechești și moșnenii de la Balta Albă, astfel că la 24 august 1729 se efectuau trăsurile moșiei Periații de la Balta Albă emițându-se cartea de judecată la 31 august¹¹⁰. Este amintită așezarea și în 22 noiembrie 1784, în 16 ianuarie, 16 februarie și 16 aprilie 1785¹¹¹. Cu 116 familii figura localitatea la 1831. Măcrina anului 1835 număra 104 gospodării, iar la *Catagrafia* din 1838 figura cu 113 familii. Se certau, ajungând la București, spătarul C. Al. Neculescu cu Ioan Mateescu din Râmnic pentru o călcare a moșiei dinspre Plopi¹¹².

MĂCREȘTI (RS, RS-BR, BZ) Vezi și Puiești. În 14 iunie 1588 despre drumul spre Brăila se spunea că trecea și pe aici. În 24 mai 1613 se venea cu o întărire. În 4 mai 1621 se menționa procesul celor de aici cu cei Tărăcioi șase

¹⁰⁴ *Ibidem*, XXXVII, p. 262, nr. 286.

¹⁰⁵ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Cotroceni*, LVII/18.

¹⁰⁶ *Ibidem*, LVII/26.

¹⁰⁷ Cristina Anton – Manea, Anca Păunescu, *Aspecte ale relațiilor în familiile unor boieri și negustori din Orașul de Floci în secolele XVII-XVIII*, în MN, XIX, 2007, p. 57.

¹⁰⁸ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Stavropoleos*, XXX/7. Peste un secol *moșii* amintiți erau de peste 1.400 de stânjani și se aflau în stăpânirea lui Toma Arion contestat în drepturile sale de către stolnicul Constantin din Câmpina, nepotul lui Dumitrașco Arion care descoperise un registru cu bunurile familiale ascuns de unchiul Nicolae Arion în înțelegere și cu cumnatul său, pitarul Sandu. Stolnicul va câștiga procesul astfel că, în aprilie 1745, Toma Arion se vedea nevoit să ofere, în schimbul stânjenilor de aici, 833 de stânjani la Murgeni de Ialomîța și 80 de taleri despăgubiri; cf. Cristina Anton - Manea, Anca Păunescu, *Aspecte ale relațiilor în familiile ...*, pp. 62-64. Vezi și Laurențiu Rădvan, *Boieri, orașeni și mânăstiri din zona Orașului de Floci (sec. XVI-XVIII). Din secretele unei familii boierești mai puțin cunoscute*, în *Civilizația urbană în spațiul românesc în sec. XVI-XVIII; Studii și documente*, Iași, 2006, pp. 73-101.

¹⁰⁹ A.N.I.C., fond *Mitropolia Țării Românești*, CCXCVIII/3.

¹¹⁰ *Ibidem*, LXXXIX/30.

¹¹¹ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Radu Vodă*, Mss. 257, f. 18 v. – 19.

¹¹² *Idem*, fond *Ministerul Justiției. Civile*, dosar 58/1846, f. 2-4.

moșneni fiind implicați pentru deslușirea hotarelor¹¹³. Lupu logofătul era menționat într-un document îndoielnic la 20 iulie 1622¹¹⁴. Apar ca martori la 16 octombrie 1640 Dragomir, Bene, Marcu și Duța pentru proprietățile lui Nicula Mârșevici¹¹⁵. Renumitul negustor Badea „negustor din țară, iar nu de la Brăila” cumpăra în 13 ianuarie 1647 doi moși de moșie de la un Neagu, fiul lui Neagu și nepot al lui Stoica din Măcrești. Ultimul cumpărase la banul Mihalcea și de la fiicele acestuia din Cocorăști pe la 1630. O funie de moșie o vindea Crețu către Radu cojocarul din sat la 15 aprilie 1655 „și nimeni nu s-au aflat să o cumpere”. Semnau ca martori Radu Răzănoiu, Neagu Călugărul și un Bogdan. În 8 august 1655 doi frați, Bunea și Neagoe Mareș aveau parte de o alegere a 500 de stânjeni în hotarul Răduleștilor „Pentru că așa i-am ales noi, moșnenii, parte”¹¹⁶. Și în această calitate semnau Stan pârcălabul din Bălteni, Stan Grumezea din Pitulați, Ionașcu Șchiopul din Măcreștii din Deal, Neagolea din Vârâți și alții. Între moșnenii din Deșirați care vindeau la 18 martie 1657 se număra și Milea Rogoz de aici. Cel care achiziționa 1.500 de stânjeni era căpitanul Moise care urma să primească documentele după limpezirea unui proces.

Dijma de aici era pomenită în 30 iunie 1668. Răzvan Toader vindea în 20 ianuarie 1684 două funii ocină „din apa Buzăului până în Tătarul și până în Ivanul drept ughi 6 poli” către Ion și Negrilă, fiii lui Radu cojocarul. Vânzătorul va menționa că a întrebat pe rudele sale și mai ales pe vărul său Stoica Bouviclean și Voicu de la Odaia Latinilor¹¹⁷. Moșia Măcrești „ce-i zice și Friguroasa” era obiect de dispută în 2 noiembrie 1836 – protimisii - între postelnicul Costache Șutu și vornicul Alexandru Sc. Ghica deși documentele arătau că aceasta fusese cumpărată de postelnic de la Mihălcică Arion.

MĂCREȘTII DE VALE (RS, BZ) Vezi și Puiesti. Radu cojocarul era cel care cumpăra la 1645 de la frații Răduna și Dumitru o funie de ocină la Dudești cu patru ughi având aprobarea vecinilor. Chiriac Neagu, nepotul lui Dragomir iubitul vindea jupânului Badea și generelui acestuia Iane nouă funii de moșie „den apa Buzăului până în capul hotarului” la 1649-1650. Se va face mențiunea „și cu știrea tatâni-său, naintea morții lui și cu știrea megiașilor și den sus și den jos”¹¹⁸.

¹¹³ DIR, B, XVII/4, p. 28, nr. 30.

¹¹⁴ *Ibidem*, p. 584, nr. 2.

¹¹⁵ DRH, B, XXVII, p. 587, nr. 482.

¹¹⁶ *Idem*, XL, p. 193, nr. 187.

¹¹⁷ Grina – Mihaela Rafailă, *Actele domniei lui Șerban Cantacuzino aflate în patrimoniul Muzeului Municipiului București*, 2014, p. 120, nr. 84.

¹¹⁸ DRH, B, XXXIV, p. 165, nr. 184.

Cherco, fiul lui Neagu Betul din Măcrești vindea cu știrea moșnenilor în 8 decembrie 1654 o „fune, stânjeni 33, care moșie au fost den partea lui Cherco, snă Neagului Betul, deci vericât se va alege den hotar (...), den apa Buzăului până în Tătariul”¹¹⁹. Martori au fost moșnenii din Măcreștii de la Vale paharnicul Neagu, Radu păhărnicele, paharnicul Radu Nan, precum și cei din Puiești. La aceeași dată vindeau Mușat cu fiii săi, Tatu și Marco, 33 de stânjeni „den apa Buzăului până în Tătarul și până în Ivanul”, cumpărător fiind Radu păhărnicele. Referitor la numărul deosebit de mare de păhărnice din Măcrești și Puiești -12- de la 1665 faptul a fost sesizat de Nicolae Iorga care sublinia în regiunea Slam Râmnic – Buzău peste 360 de păhărnice organizați militar comandați de un căpitan, șase iuzbași, șase ceași și șase stegari¹²⁰. Iano Arion de la Orașul de Floci cumpăra în 28 septembrie 1680 de la uncheașul Petcu și de la fiii acestuia, Drăguș și Bucur, 201 de stânjeni având acceptul moșnenilor. Mai mult se specifică „Și iaste dumnealui răzaș cu noi pre această moșie încă de moșă-său, Bude”. Mai cumpăra Arion și la 18 martie 1685 dar de la frații Alionte și Șerban Apostol, nepoții lui Ursu „o fune, care face stânjeni 33 și o piedică de trei”.

Petcu Bogdan cu verii Jipa și Urmaș Neculcea vindeau la 21 august 1687 lui Anghel Radu Răzvănoiu două funii „însă stânjeni 27 pre moșia siliștii Măcreștilor din Vale (...). Care moșie ne-au fost de cumpărătoare de la Nan, feciorul Benii și de la Neagu Călugăreanu lot Măcrești”¹²¹.

MĂCREȘTII DIN DEAL (RS) În întărirea dată la 17 iulie 1657 se arăta „după moartea lui Pătrașco spătar, jupânița Neacșa Cârsteasca și cu fiul ei, Radul, s-au făcut rude cu Mihalcea ban, dorind să împresoare acele ocine și să rumânească oamenii de acolo, fără cărți și fără nici o treabă; și au venit înaintea domnului, la marele divan, de s-au pârât cu Cârstea din Plăsoi, Stan și Neagoe din Rădulești, Milea din Măcreștii din Deal”¹²².

MĂCREȘTII MARI (RS, BZ) Vezi și Puiești. Între martorii din 13 iunie 1647 apar de aici „Stoicul și Nan și Neagu și Radul și Mușat și Ion”¹²³.

¹¹⁹ Idem, XXXIX, p. 572, nr. 485.

¹²⁰ N. Iorga, *Studii și doc.*, IV, pp. 40-42. În 1700 județul era reprezentat cu 35 de sate; cf. C. C. Giurescu, *Harta stolnicului Constantin Cantacuzino: O descriere a Munteniei la 1700*, Monitorul Oficial, Imprimeria Națională, București, 1943, p. 18.

¹²¹ Grina – Mihaela Rafailă, *Actele domniei lui Șerban Cantacuzino ...* p. 190, nr. 177.

¹²² *CDȚR*, IX, p. 134, rez. 198.

¹²³ *DRH*, B, XXXII, p.191, nr. 176.

MĂCREȘTII MICI (RS, BZ) Dumitrașcu Micșanu după 1671 făcea o danie către schitul Micșani¹²⁴.

MĂGĂDAN (BZ) Măgădău sau Măgădani a fost un cătun la Colți de 50 de locuitori în 16 case în 1892 care va dispărea ulterior.

MĂGULEȘTI (BZ) Vezi Breaza. Indirect este pomenit satul la 5 septembrie 1568 cu ocazia unor întăriri primite de mănăstirea Tisău¹²⁵. Tardiv, 24 mai 1834, mai sunt amintiți moșnenii când Gr. Marina dădea un înscris la mâna lor pentru primirea unei sume¹²⁶.

MĂGULIASCA (PH) Secolele XVI, XVIII-XIX¹²⁷.

MĂGURA (SAAC, BZ) S-a mai numit și Atârnați¹²⁸. Deși tradiția reținea ca întemeietor un oștean de-al Viteazului, remarcat în lupte și care a primit moșia Ciuta de la izvorul Puturos până la izvorul Bradului, un sat din proximitate, Ojăști, era menționat într-un document îndoielnic de la 1491 „fabricat” în timpul lui Radu cel Mare, iar satul Odobeni a dispărut. În 1554 ducea la Brașov 12 porci un Bolte de aici¹²⁹.

Lui Neagu, lui Dumitru Desculțul și lui Toma Dragomanul la 9 iunie 1559 le întărea ocină, în Măgura Buzăului¹³⁰, domnitorul Mircea Ciobanul. În hrisov se menționau hotarele „din apa Buzăului pe Tocileasa Mare în sus, până în Predeal și de acolo, pe Predeal în sus, până în Cetățea și până în hotarul Bădenilor și de acolo drept până în apa Buzăului și pe apa Buzăului în jos, până în Tocileasa”. Nu se uita să se menționeze în hrisov că ocina le era dedină „încă din zilele răposatului Basarab voievod”¹³¹. În document se amintea că partea lui Toma Dragomanul fusese cumpărată cu 1.400 de aspri „în zile de foamete”. Se va face și fireasca observație că „anii de foamete, ani tragici pentru cea mai însemnată parte a populației, au fost folosiți de stăpânii de

¹²⁴ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Cotroceni*, LVII/18.

¹²⁵ *DIR*, B, XVI/3, p. 285, nr. 331.

¹²⁶ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, L/33.

¹²⁷ C. Hoinărescu, *Habitatul ...*, Anexa IX.

¹²⁸ I. Iordan, Petre Gâștescu, D. I. Oancea, *Indicatorul localităților din România*, București, Editura Academiei, 1974, p. 72.

¹²⁹ R. Manolescu, *Socotelile Brașovului ...*, 4, p. 622.

¹³⁰ Denumirea satului ține de fondul dacic al limbii române; cf. I. I. Rusu, *Limba traco-dacilor*, București, 1967, p. 204.

¹³¹ *DRH*, B, V, pp. 159-160, nr. 145.

pământ pentru a-și crește domeniile, cumpărând cu prețuri mici, derizorii, ocinele celor ajunși la disperare”¹³².

Tot la vreme de foamete preotul Lera se afla între achizitorii de terenuri de aici, în 22 octombrie 1575 „și au vândut Neagoe și Stan ocina lor mai sus-zișilor oameni, de a lor bună voie și cu știrea tuturor fraților lor și a megieșilor”¹³³.

Partea lui Cârstea, fiul lui Stan al lui Prodilean o primea la 8 decembrie 1617 un Stănilă care o achitase cu o vacă cu lapte și pentru un vițel. Între martori se va număra și un Stan cu meseria sa *maistor*¹³⁴. Și un Dragomir și un Lupul erau trecuți în document ei cumpărând de la Stan Epure, fiul lui Drăghia ocazie cu care se va menționa aldămașul de trei vedre de vin. După reținerea sa ca martor în documentul din 13 iunie 1625 logofătul Neagu apare din nou în calitate de martor, în 23 aprilie 1634, când egumenul de la Aninoasa – Cislău se înțelegea pentru o ocină cu logofătul Dragul, dar și la 23 iunie, același an, de data aceasta în legătură cu o moară din Dedulești¹³⁵. Mihăilă de aici era cel care scria documentul din 10 aprilie 1635 prin care Oprea din Pârscov adeverea ginerelei și fiicei o situație¹³⁶. Nu trebuie uitat moșneanul Boldișor care era amintit în 10 iulie 1640 pentru o alegere de la Moșești care va genera *lege peste lege*, dar care în final va confirma lucrarea celor șase. Mănăstirea Vărbila luase în 1643 șase boieri adeveratori pentru moșia sa de la Pârscov „și au stat o săptămână pe această judecată”. Cu toate că s-au citit toate hrisoavele tentativa călugărilor se va dovedi a fi falimentară deoarece nu se vor găsi nici cele mai mici dovezi în favoarea pretențiilor ce le aveau călugării¹³⁷.

După documentul din 23 iunie 1634 pârcașul Lupu de la Măgura era menționat între alți megiași adeveratori la 28 ianuarie 1647 când trebuia să depună mărturie dacă au avut cei din Pârscov proprietăți la Blestematele (Bădila) în Lacuri¹³⁸. Pentru a putea plăti partea lor de bir, de miere, de găleată „și de toate mâncăturile de pre an” la 12 ianuarie 1648 mai mulți moșneni, în frunte cu Mușat și cu Dragomir, vindeau unui Giurgea părțile lor de la Unguriu, dar și partea lui Coman Surdul de la Măgura. Documentul era scris de Lupu, fiul logofătului Neagu, iar între martori figura preotul Mihăil, Dragomir,

¹³² Șt. Ștefănescu, *Conjuncturi socio-politice și situația demografică din Țara Românească în secolele XIV-XVI*, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I, Cluj, 1972, p. 84.

¹³³ *DRH*, B, VII, p. 345, nr. 252.

¹³⁴ *DIR*, B, XVII/3, pp. 175-176, nr. 148.

¹³⁵ *DRH*, B, XXIV, pp. 403-404, nr. 304.

¹³⁶ *Idem*, XXV, pp. 67-68, nr. 51.

¹³⁷ C. Giurescu, *Studii de istorie ...*, p. 269, n. 1.

¹³⁸ Vezi I. C. Filitti, *Biserici și ctitori*, București, 1932, p. 18.

Bold, Ion și alții, toți din Măgura¹³⁹. Moșiile de Măgura și Păcăleni erau lăsate, probabil cu limbă de moarte, dar și mai sigur cu zapis, de către ceaușul Vlad Mârzacul de la Păcleni pentru soția sa Stana, iar nepoților și altor rude proprietățile de la Joseni, lucru pe care aceștia le adevereau, în 24 noiembrie 1649, pentru că nu puteau „călca cuvântul celui mortu”, dar nici mărturiile celor prezenți la întocmirea actului¹⁴⁰. Astfel, la 2 decembrie 1649 Stana Mârzacu putea să vândă, cu 1200 bani, jumătate din ocina lui Turcu - „moș mare” - de la Păcleni către Mihălcești, unii dintre cei mai mari achizitori de terenuri din epocă¹⁴¹.

Dumitru Țachia din Zorești era întărit în 26 august 1652 și pe alte proprietăți dintre care una venea dinspre Lupu de la Măgura „și de la fiii lui și de la nepoții lui, Larion și Stan al lui Albu”¹⁴².

La 9 ianuarie 1653 menționatul Lupu era amintit ca martor pentru Pârscov¹⁴³. În 1687 satul era reținut ca plăieșeșc. Neacșu Oancea vindea la 26 iunie 1717 către biv clucerul Mănăilă care la aceeași dată, dar în anul următor cumpăra și de la uncheașul Lefter și de la fiii acestuia. În 7 aprilie 1719 cumpăra Mănăilă și de la Lupu, fiul lui Lupu Măgureanu, iar la 13 august 1720 cumpăra de la Radu Dragomir și de la alte rude ale acestuia. În 14 iunie 1734 apărea o foiță de moșnenii care aveau moșie¹⁴⁴. Un alt reprezentant al clasei dominante, biv vel căpitanul de cazaci Șerban, cumpăra și el de la Bucur Stănilă și de la rudele acestuia în 24 iunie 1734. În calitate de polcovnic apare Șerban la 20 decembrie 1743 când vindea biv vel clucerului Mănăilă.

Într-un istoric transmis autorităților de la județ se arăta că după 1740 moșia Ciuta „de la Izvorul Puturos până la izvorul Bradului” se împărțise în patru, una fiind stăpânită de Muncu Gaiță, iar celelalte de Păcleanu, Fițescu și Dincă Vernescu. La solicitarea episcopului din 6 iunie 1741, de a se trece la hotărnicia moșiilor Zăpodiile și Măgura, se impunea trimiterea a doi-trei boiernași care, împreună cu ispravnicul, să efectueze operațiunile rezultând că de acum înainte „nu mai era necesară stereotipia numerică formală anterioară, creându-se o mai mare stabilitate structurală”¹⁴⁵.

¹³⁹ DRH, B, XXXIII, p. 14, nr. 11. Măncăturile erau contribuții suplimentare și neașteptate. Ulterior căpătând sens peiorativ ce ducea spre abuz.

¹⁴⁰ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, pach. LXV/3. Peste câțiva ani *Îndreptarea Legii* de la Târgoviște prin glava 190 aducea cele cinci feluri de rudenii: de sânge cu interdicțiile de căsătorie în linie dreaptă sau colaterală până la gradul IV de rudenie, cuscrie de două neamuri, de trei neamuri (glava 193), de botez și înfierea (fecioria de suflet).

¹⁴¹ Ibidem, XIII/8.

¹⁴² DRH, B, XXXVII, p. 257, nr. 280.

¹⁴³ Ibidem, XXXVIII, p. 10, nr. 11.

¹⁴⁴ BAR, Doc. Ist., CXXVIII/185.

¹⁴⁵ F. Ivaniuc, *op. cit.*, p. 204.

Cei 780 de stânjeni pe care îi mai avea aici polcovnicul Șerban, fiul lui Mânăilă biv vel clucerul îi vindea episcopiei în 20 decembrie 1743 pentru 130 de taleri¹⁴⁶. Se emitea un răvaș pentru hotărnicie aici la 6 iunie 1745 operația având loc la 21 iunie 1746 efectuată de șase boieri. Un zăpis din 19 iunie 1746 era dat episcopului Metodie de moșnenii de aici referitor la moșia Piatra unguriului ei cedând acestuia câteva sute de stânjeni „pentru că așa ne-am învoit noi moșnenii între noi”. Clasicele trei trăsură se făceau în 21 iunie 1746 de către biv logofătul Scarlat, ispravnicul județului împreună cu alți trei boiernași¹⁴⁷ la moșia de 660 de stânjeni proprietate a episcopiei „și am înhiera o piatră stătătoare unde se chiamă Podul Tisii”¹⁴⁸. O poruncă ispravnicească de alegere din 29 ianuarie 1759 includea și Măgura. Se poate reține și gestul din 2 august 1762 când un Silvestru ermonah și fratele său Tănase vătaful de plai ridicau biserica de la Ciuta¹⁴⁹. Abuzurile vătafilor de plai exasperau domnia și vodă Moruzi, Al. Ipsilanti sau Mavrogheni¹⁵⁰ vor da o serie de porunci care să le limiteze¹⁵¹. Amenințările cu bătaia sau chiar cu ștreangul vor ploua, dar rezultatele se vor obține abia după 1831 când, prin art. 61 din Regulamentul Organic, aprobat în Muntenia la 1/13 iulie 1831, instituția va suferi transformări radicale¹⁵².

Frații Necula și Dumitru Pieptănaru se aflau implicați în debutul unei hotărnicii la 21 martie 1760 având neînțelegeri cu mănăstirea Vintilă Vodă

¹⁴⁶ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXXVIII/17.

¹⁴⁷ Negoită vel clucer, C. Fundescu postelnic și Ivașcu Vernescu.

¹⁴⁸ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LXV/13.

¹⁴⁹ N. Iorga, *Biserica din Margine ...*, p. 172.

¹⁵⁰ Vodă Mavrogheni era un *tăușan* (tr. *iepure*), adică născut în insulele arhipelagului grec. În a sa faimoasă *Istoria vechii Dacii*, Dionisie Fotino îl prezenta pe domnitor ca „foarte aspru și excentric cu caracter bizar și apucături de tot curioase. Către popor se arăta protector și generos, iar către boieri disprețuitor și tiran”; Vezi și G. I. Ionescu - Gion, *Din istoria fanarioșilor*, București, 1891, pp. 111-190.

¹⁵¹ La nici o lună de la sfârșitul domniei lui Mavrogheni, în 2 iulie 1790, Divanul constata că pe vremea acestuia, la Buzău, se produsese o serie de abuzuri grave din partea ispravnicilor, menzilarilor, sameșilor taingilor care își însușiseră peste 7.000 de taleri „câștiguri nedrepte și dobânzi de mîncături de pe la săracii locuitori”; cf. V. A. Urechea, *Istoria românilor*, III, București, 1892, pp. 361-362.

¹⁵² Ca parte structurală a administrației, plaiul era mult mai vechi decât plasa fiind reținut, în documentele din secolele anterioare, mai ales prin satele plăieșești cu ale lor vătășii din care vor coborî faimoșii vătafi de plai, paznici de fruntarii de țară, dar și mari arghirofilii; cf. N. Stoicescu, *Curteni și slujitori. Contribuții la istoria armatei române*, București, 1968, pp. 141-143. Vătaful, din debutul epocii brâncovenești, va începe să ocupe un loc deosebit în administrația munteană. Plătiți fiind în natură și scutiți de impozite, cu excepția *havaetului*, datorat vel vornicului – de până la 380 taleri -, ei vor deveni spaime, „biciul lui Dumnezeu”, pentru zona aflată în administrare.

cartea de judecată datând din 3 iulie 1760. Și Mihail arhidiaconul se certa cu egumenul de unde porunca de cercetare din 28 decembrie 1761.

Prin informațiile pe care le cuprinde actul de vânzare al lui Voinea, fiul lui Darie Cârstinescu de la Măgura se desprinde prin importanță. Conform zapisului scris de Mihalcea Mazilu din Posobești el vindea pentru 60 taleri, la 24 iunie 1804, postelnicului Dumitrache Slăniceanu „a treia parte din doi galbeni și jumătate ce-i am rămași de la părinții mei în munții după Buzău din hotar Păltineni căci așa ne împărțim din vechime cu verii noștri Cârstinești atât în munți precum și în hotar la satu numit tot Păltineni care acela să împarte pă stânjeni”. Martori i-au fost pe atunci lui Voinea Vicilaș, un Toader sin Șerban de la Măgura, Iordache și Dedu Ganea de la Posobești, Stan tot din Măgura, Popa Frățilă din Posobești¹⁵³.

Vătaful Constantin Fiñescu împreună cu moșnenii la 1810 făceau o danie către arhidiaconul Nifon pentru schitul de pustnici¹⁵⁴. Mai apăreau cei de aici în 10 ianuarie 1811, 15 august și 9 noiembrie 1815, 18 decembrie 1822, 26 mai 1824, 30 iunie și 9 septembrie 1830, 15 iulie 1831 și 12 decembrie 1837 cu problemele lor legate de terenuri. Una dintre ele se referea la neînțelegerile cu schitul Unguriu de unde pregătirile de hotărnicie din toamna lui 1815, când Sava Stănilescu, Manciu și alți moșneni depuneau mărturie. Cu 137 de locuitori era înregistrat satul la 1831. Ștefan Antonescu se certa cu Atanase Șainoiu în 1832 pentru arenda moșiei. Tot satul în frunte cu juratul Oprea se judeca la 1832 cu Șt. Antonescu pentru că nu le lua dijma conform pravilei. În 1836 erau amintite băile metalice de aici. Începea în 1836 procesul moșnenilor Pieptănari cu episcopia pentru hotărnicia moșiei Măgura¹⁵⁵.

Deși în 1837 se încheiase o înțelegere, la 1838 moșnenii Pieptănari (Pieptăneni) de la Măgura ajungeau cu plângerea lor, față de episcopie, la ocârmuirea de la Buzău pentru nu mai puțin de 800 de stânjeni pe care îi considerau acaparați¹⁵⁶. Dintr-o corespondență a Judecătoriei cu Ocârmuirea Buzăului din 18 martie 1838 rezulta și implicarea logofătului Grigore Săpunaru. În jalba moșnenilor se arăta că prigonirea „la strămoșasca moșia noastră Măgura după judecata ce am cercat în ce chip să se tragă această moșie punând și semn numit Goiasa Mare nu să pomenește nici într-o parte”. Pretinsul semn urma a fi hotarul între ei și episcopie. Aceasta din urmă prin Filotei iconomul arăta autorităților, la 31 martie 1838, că de fapt în speță se afla producerea unui rapt al logofătului Gr. Săpunaru „supt masca unor moșneni Pieptănari cu cuvânt că au într-acest trup 800 stânjeni moșie în vreme ce la

¹⁵³ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, XXXVIII/4.

¹⁵⁴ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LXV/15.

¹⁵⁵ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, dosar 21/1836, f. 1.

¹⁵⁶ D.J.A.N.BZ., fond *Prefectura jud. Buzău*, dosar 33/1838, f. 22.

înfățișarea ce am avut în cinstita judecătorie n-au putut arăta nici un sinet doveditor măcar de un stânjen”¹⁵⁷. Moșnenii vor continua demersurile lor și în instanță până spre 1840¹⁵⁸. Partea sa de moșie o vindea la 1838 Nicolae Dumitru către logofătul Grigore Simion.

În noiembrie 1843 Divanul se pronunță și în procesul schitului Unguriu cu moșnenii. Hotarnicul Mănăstirilor Sf. Mormânt se adresa Buzăului cerând punerea în aplicare a hotărârii nr. 74/1843 dată de Divanul civil, secția II-a în procesul dintre moșnenii Pieptănari cu Episcopia și Epitropia pentru hotarele moșiei Măgura¹⁵⁹. Pentru Unguriu și Măgura se ajungea la hotărârea Divanului din 22 noiembrie 1843 în mai vechea neînțelegere dintre schitul Unguriu și moșnenii Pieptănari¹⁶⁰.

Peste apa Buzăului stareța de la Rătești se judeca cu moșnenii Antonești pentru 14 fălci de pământ¹⁶¹ aceștia având, în paralel, un proces și cu parucicul Ștefan Hrisoscoleu¹⁶² tot pentru o bucată de pământ din moșie¹⁶³. Moșia Ciuta, cu excepția pădurii, a fost stăpânită de moșnenii Ciuteni până spre secolul al XVIII-lea. Pentru moșia de aici se angajase ca hotarnic Carol Gold la 20 august 1845 lucrarea fiind gata¹⁶⁴. Vecine erau moșiile Izvorani, Bărbuncești și Pârscov. Se poate reține și că Episcopia deschidea la 1847 proces cu vecinii moșiei Măgura și Unguriu pentru hotărnicie. Moșnenii Pieptănari și Gr. Simionescu se judecau în 1848 cu Episcopia și cu schitul Ungureni pentru niște stânjeni din hotar¹⁶⁵. Livezile vor constitui principalul motiv pentru care în perioada 1849-1855 se mai agitau cei de aici preocupați de acești ani grei pentru agricultură¹⁶⁶.

¹⁵⁷ Ibidem, dosar 28/1838, f. 1.

¹⁵⁸ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 276/1840, *passim*.

¹⁵⁹ Ibidem, dosar 7/1844, f. 1-3.

¹⁶⁰ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, VII/62.

¹⁶¹ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 440/1845, f. 1-2.

¹⁶² În 26 februarie 1836 parucicul Hrisoscoleu vindea schitului Rătești, împreună cu alți proprietari, o moșie de aici; A.N.I.C., fond *Mănăstirea Rătești*, pach. II/44. În 4 februarie 1842 i se înainta o copie după sentința Divanului în procesul ce îl avusese cu clironomii fraților Antonești; cf. Ibidem, pach. II/47. Se poate reține și amănuntul că Șt. Hrisoscoleu era cumnat cu căpitanul Ciocârția, din 2 august 1831, lucru rezultat dintr-un document din 20 iulie 1835; cf. D.J.A.N.B.Z., colecția *Documente*, II/36. Peste un deceniu, la 15 decembrie 1845, Șt. Hrisoscoleu vindea lui Zamfir Crețeanu moșia sa de la Săpoca; cf. A.N.I.C., *Microfilme Ciolanu*, Rola 1, c. 124-127. Zamfir a fost tatăl viitorului ministru George Crețeanu (1829-1880).

¹⁶³ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 309/1845, f.1-3.

¹⁶⁴ A.N.I.C., fond *Hotărnicii*, dosar 3/1845.

¹⁶⁵ Idem, fond *Ministerul Justiției*. Civile, dosar 1784/1848, f. 1-5.

¹⁶⁶ Idem, fond *Schitul Nifon*, X/6; V/2; V/4.

Preotul Radu semna, alături de alți reprezentanți ai clerului, la 1864, o petiție către ministrul de Interne prin care solicitau ca și fiii de preoți să beneficieze de prevederile legii agrare¹⁶⁷. Pe la 1870 aici se va așeza, venind din Ungaria, Anton Fretani cu cei trei fii ai săi Raul, Eduard, Guliarmo „trași” de practicarea meseriei lor de sculptori în piatră.

Este oarecum surprinzător dar statistica de la 1855 reținea, la Măgura, numai trei moșneni în cele 103 familii de aici¹⁶⁸. Biserica Sf. Nicolae din zid era construită la 1880-1885. Se reținea o împroprietărire în lunca Măgurii cu loturi de zece pogoane pe la 1892. O suprafață de 150 ha. era stăpânită de 20 de moșneni din cătunul Ciuta în 1899. Este perioada în care comuna Măgura număra subdiviziunile Bradu, Pășești, Băile și Schitul Nifon. Cu ocazia întocmirii regulamentului pentru exploatarea pădurii Ciuta, în 1911, proprietatea soției căpitanului T. Constantinescu, la sud, ca vecini, sunt amintiți moșnenii Ciuteni delimitarea fiind făcută „prin drumu vâlcea”¹⁶⁹.

În 1912 se recenzau aici 295 imobile, 678 bărbați și 623 femei. Măgura, ca centru de comună la 1921, avea un număr de 40 de moșneni, la Ciuta aceștia erau acum 88, iar în Unguriu 26. Astfel, din populația de 3.197 locuitori moșnenii reprezentau un procent de 4,81 %.

Costică Iarca¹⁷⁰ solicita, în 1923, exploatarea pădurii Palanga sau Ojasca și cu această ocazie apar moșnenii din Sătuc ca vecini în partea de est a amintitului proprietar¹⁷¹. Stelian M. Calotescu, șeful Ocolului silvic Pârscov încheia în decembrie 1923 la Măgura un proces-verbal generat de tăierile abuzive din zonă. Reclamanții situației erau moșnenii C. Blaje, C. Petrescu, C. Iancu și Gr. C. Blaje toți din Măgura. Li se adăugaseră acestora preotul D. Popescu și Polixenia E. Ververi din Pârscov. Ei cu toții făceau parte din ceata moșnenilor Ciuteni și reclamau tăierile efectuate de o parte din moșneni în pădurea Ciuta-Moșneni „proprietate nedivizată a moșnenilor situată în comuna Măgura, satul Ciuta”¹⁷². Împreună cu notarul, jandarmul și administrația obștii – Al. C. Pleșcă și N. Alexe – se trecea la verificarea în perimetrul „fundul izvorului, lângă poiană și în sus, între izvoare, la trecătoare, în sus, la Colțul poienii, la merii lui Petrache și în sus de ei, la Poiana lui Mihai Gaiță, Nicolae Gaiță, curătura lui D. Gaiță, Poiana Popei, pe Lacuri, la Grădina lui Radu, la

¹⁶⁷ I. Mândricel, *Scormonind prin cenușa veacurilor*, Buzău, Editura Vega, 2011, p. 187, nr. 492.

¹⁶⁸ A.N.I.C., fond MCIP, dosar 4642/1855, f. 11-12.

¹⁶⁹ D.J.A.N.BZ., fond *Direcția IV-a Silvică Buzău*, dosar 1/1915, f. 75.

¹⁷⁰ Reținut ca lider liberal când se menționau eforturile făcute de D. I. Popișteanu, Emil Teodor, Victor Filoti, Costică Jitianu și dr. Gh. Angheliescu de a înființa la Buzău partidul conservator (Takist); cf. „Alarma” (Buzău), XI, nr. 151, din 14 februarie 1908, p. 1.

¹⁷¹ D.J.A.N.BZ., fond *Direcția IV-a Silvică Buzău*, dosar 11/1923, f. 6.

¹⁷² Idem, fond *Ocol silvic Pârscov*, dosar 14/1924, f. 13.

Grădina Preotesei în sus, la podul Frumos, Coasta Bordeiului sub plaiul Ciolanului și pe plai”. Rezultau câteva mii de cioturi de stejar, fag, carpen, plop, jugastru, cireși și aluni¹⁷³. Între cei reclamați de a fi tăiat pădurea se numărau Moise Blaje, Ispas Popa, C. A. Popa, D. Șt. Ilie, P. Tesaru, Luxa Vizitiu, Eftimie Mandache, I. Catrina, C. Rotaru, D. Alexe și alții. Vor fi aplicate amenzi făptuitorilor al căror quantum se va ridica la 272.000 de lei. În noiembrie 1927 atunci când se efectua Regulamentul de exploatare a pădurii Pâcleanca, proprietate a lui D. C. Arion prin adopția făcută de Maria Pâcleanu, pe latura de est a celor 172 ha apar ca vecini moșnenii din Ciuta¹⁷⁴.

La recensământul din 1941 Măgura avea 2.170 locuitori peste Grabicina (1.502), Trestioara (1.580), Unguriu (1.873) și Brăești (1.724), dar sub Pârscov (4.902) sau Tîrcov (3.139). Obștea Ciuta avea aprobată, la 1947, exploatarea unei suprafețe de *un hectar* (s.n.) de pădure ceea ce spune destul de mult despre presiunile unui economic dificil din epocă¹⁷⁵. Este perioada în care Serviciul Silvic județean raporta Ministerului Agriculturii și Domeniilor inactivitate totală în pădurile obștilor Râmbei, Siriu, Tehărau, Jariștea, Bâsca Stânla, Cursele, Pâslăreasca, Ploscăreasca, Sibiești (pădurea Balosinul) și Loptăreasca¹⁷⁶. Generațiile de atunci mai puteau să simtă și să aprecieze puterea austrului, Crivățului sau a Munteanului astăzi până și aceste manifestări ale climei aparțin istoriei într-o bulversare parcă de sfârșit de lume. Puțini au fost cei care se vor fi bucurat de crearea în 1957 a întovărășirii „Unirea”, apoi a GAC-ului „16 Februarie” cu cele două brigăzi din câmp și una din comună. Rizibile erau cifrele de la sectorul zootehnic două gospodării individuale adevărate reușind să le cuprindă ușor. Alegația ține de tradiția de dreapta, ce a dominat așezarea în perioada interbelică, dar și de convorbirile cu cei de aici de dinainte și de după 1989 când, mai ales Ciutenii, refuzau să creadă că epoca roșie se încheiase.

MĂGURICEA (SAAC, BZ) Vârful Măguricii - Vezi Mărunțișu, comuna Tega.

MĂGURA DE SUS (BZ) Între 1710-1720 intervenea la Măgura o hotărnicie între Pârveu Odobeanu și moșnenii de aici aflându-se de față și

¹⁷³ În vechile credințe o abundență de alune prevestea o iarnă grea. În privința fagului în ziua de dinaintea sărbătorii de Sf. Gheorghe (23 aprilie) se tăiau ramuri înfrunzite care se puneau la porți și ferestre pentru a se alunga strigoii. La fel de Armindeni (1 mai).

¹⁷⁴ D.J.A.N.BZ., fond *Ocol silvic Pârscov*, dosar 20/1927, f. 2.

¹⁷⁵ Idem, fond *Direcția IV-a Silvică Buzău*, dosar 5/1947-1948, f. 4.

¹⁷⁶ Ibidem, f. 5.

megieșii terenurilor hotărnicite¹⁷⁷. În 1712 se emisese chiar o carte de judecată dregătorească sub Constantin Brâncoveanu¹⁷⁸. Logofătul Mihai Fiñescu ceruse în instanță deosebirea celor 74 de stânjeni și patru prăjini ce îi avea în devălmășie cu moșnenii în Măgura de Sus¹⁷⁹.

Este de reținut și cartea de hotărnicie a moșnenilor din Măgura de Sus din octombrie 1794¹⁸⁰. Este perioada în care tradiția locului amintește de împărțirea moșiei în patru părți aceea de la km 32-31 aparținând lui Mincu Gaiță după care urmau părțile lui Păcleanu, Fiñescu și Dincă Vernescu.

MĂGURA (PH) Lângă Copăceni, Poiana Copaciului. În secolul XVII vornicul Cernica i se vindeau moșnenii¹⁸¹. Totuși se semnalau în continuare, pentru secolul al XVIII-lea, prezențe moșnenești¹⁸².

MĂGURELE (SAAC, PH) Localitatea din plasa Podgoria începea să fie reținută din secolul al XVI-lea. Astfel, la 1510 – 1512 se porunca lui Stanciu și Iuban, dar și cetașilor lor să nu mai supere pe fiii Dumitresei deoarece nu fuseseră în stare să aducă 48 de martori în procesul ce îl avuseseră cu aceștia rămânând de lege¹⁸³. Un Bălan ducea la 1529 pe piața Brașovului nouă boi și trei vaci¹⁸⁴. Piscul Lințului era unul din reperatele din documentul din 29 mai 1608. Este pomenit hotarul satului când moșnenilor din Păcălești li se întărea moșia pe moșii lor în 1609¹⁸⁵. Biv vel vornicul Cernica avea întărire domnească pe sat în 10 ianuarie 1613 „pentru că l-a cumpărat supusul dregător al domniei mele de la Radu, fiul lui Bratu și de la Lepădat, fiul lui Oprea și de la toți frații lui și fiii lui și nepoții lor și de la toți ce au ocină în acel sat, pentru 5000 aspri, pentru că acești mai sus spuși oameni ei au fost mai dinainte vreme toți cnezi, până în zilele lui Radul voevod Șerban”¹⁸⁶. Rumânizarea celor de aici de către biv vel vornic va fi reamintită într-un alt document din 22 aprilie

¹⁷⁷ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LXV/11.

¹⁷⁸ *Ibidem*, VII/44.

¹⁷⁹ Era fiul vătafului de plai Ioniță (Nițu) Fiñescu, ctitorul de la mănăstirea Nifon și al Stancăi. Surorile sale au fost Eugenia, căsătorită cu polcovnicul Mihai Chirculescu, Ana, căsătorită cu clucerul C. Orleanu, Smaranda, căsătorită cu pitarul Gr. Periețeanu și Casandra, căsătorită cu vel postelnicul N. Păcleanu. A avut și un frate, Scarlat căsătorit în două rânduri care a dat urmașii în neam.

¹⁸⁰ BAR, Doc. Ist., CXXVIII/33.

¹⁸¹ C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 122.

¹⁸² *Ibidem*, Anexa VIII.

¹⁸³ DRH, B, II, p. 169, nr. 79.

¹⁸⁴ R. Manolescu, *Socotelile Brașovului...*, I, p. 44.

¹⁸⁵ DIR, B, XVII/1, p. 407, nr. 364.

¹⁸⁶ *Ibidem*, XVII/2, pp. 132-134, nr. 132.

1617¹⁸⁷. Spătarul Leca era întărit pe niște ocine moșnenești de aici - „partea lui Ivașco și a fratelui său Spiniul, jumătate, din câmp ...” - în 25 septembrie 1630 când se amintea și că achizițiile se făcuseră „și cu știrea tuturor megiașilor din sus și din jos”¹⁸⁸. În condicile brâncovenești va figura localitatea¹⁸⁹.

În 1780 se construia biserica „Sf. Ioan Botezătorul” de către căminarul Ioan Caramanlău împreună cu mama sa, Ancuța Onicescu, care, conform pisaniei se trăgea din neamul boierilor Filipești¹⁹⁰. După 29 mai 1849 se efectua aici o hotărnicie conform unui document de la mănăstirea Zamfira. În 1855 figurau ca moșneni proprietari clucerul Iancu Mihăilescu și logofătul N. Șuțu. La 1888 pe când se hotărnicia moșia lui Toma Petcu era amintită și moșia Fundeni a Așezămintelor Brâncovenești. Spre 1890 avea în compunere cătunele Coadă Malului, Măgurelele, Protosinghelu și Zamfira.

În 1941 populația se ridica 2.105 suflete în 505 case. Cu un deceniu în urmă se număraseră 2.542 de locuitori între care și cei din satele Coadă Malului și Protosinghelu. Din 1968 are în componență satele Coadă Malului, Iazu și Măgurelele.

MĂGURENI (SAAC, PH) Comuna Măgureni în fosta plasă Filipești. Datorită și mănăstirii istoria localității a atras mulți istorici. Radu de la Afumați întârea la 1 iunie 1526 vel vistierului Neagoe și soției acestuia Caplea¹⁹¹, dar și cumnatului Staico și jupanului Pârvu unele sate între care se afla și „Măgurenii toți și Bucovul tot”¹⁹². După 1542, dar și la 1545 este pomenit satul prin printr-un negustor ce ducea pe piața Brașovului animale¹⁹³. Mai apare satul la 10 aprilie 1577 printr-o Anghelina, fiica Cătălinei care vindea o țigancă pentru două pietre de moară¹⁹⁴. Acum, ori țiganca era de soi, ori pietrele erau uzate deoarece, în general, acestea erau destul de scumpe în epocă, dar și mai târziu.

Un Ștefu de la „roșii aleși” ai lui Mihai Viteazul avea parte de o întărire pe a patra parte a proprietăților soției sale Maria, între care și cele de la Măgureni, din lipsă de urmași și oarecum asigurator în 10 mai 1598¹⁹⁵. Peste

¹⁸⁷ *Ibidem*, XVII/3, p. 121, nr. 98. Prima mențiune a rumânizării data din 29 mai 1608; cf. *Ibidem*, XVII/1, p. 317, nr. 289.

¹⁸⁸ *DRH*, B, XXIII, p. 271, nr. 157.

¹⁸⁹ Dinu C. Giurescu, *Anatefter ...*, p. 434, nr. 177.

¹⁹⁰ N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, II, București, 1908, p. 251.

¹⁹¹ Asupra celor doi și a neamului Mihălcescu-Cândescu vezi E. Lupu, *Ctitori și ctitorii ...*, pp. 80-81.

¹⁹² *DIR*, B, XVI/2, pp. 14-16, nr. 14.

¹⁹³ R. Manolescu, *Socotelile Brașovului...*, 1, p. 404.

¹⁹⁴ *DRH*, B, VIII, p. 90, nr. 54.

¹⁹⁵ *Ibidem*, XI, pp. 382-383, nr. 286.

puțin timp era din nou amintit satul în amplul document dat la 4 august 1599 marelui vistier Stoica. Partea de moșie a mănăstirii Mărgineni dată de jupâneasa Maria era pomenită în 17 mai 1608¹⁹⁶. Mănăstirea Sf. Ecaterina din București primea de la vodă Radu Mihnea în 4 iunie 1613 întărire pentru „însă a treia parte din sat, din câmp și din pădure și din apă și de peste tot hotarul și de pretutindeni”¹⁹⁷. Mănăstirea cumpăraseră de la jupânița Neacșa partea invocată în document cu 25.000 de aspri și ceruse o nouă întărire deoarece pierduse documentele „când a venit Batâr Gabor craiul”. Peste un an, la 12 iunie, Ghinea vtori postelnicul primea o ocină - termen care apare documentar pentru prima oară în documentele muntenești la 20 februarie 1512. Această ocină aparținuse unor moșneni care se vânduseră „cu fiii lor și cu toate averile lor” pentru suma de 9.500 de aspri¹⁹⁸.

Pe vremea lui Mihai Viteazul se vânduseră și alți moșneni de aici către aga Leca nepotul acestuia, Ghinea vtori postelnicul având parte de întărire domnească la 19 august 1614. În continuarea documentului se arăta că satul Cătunul cu cei de acolo se aflaseră ca oameni liberi vânzându-se în aceeași epocă pentru 12.000 de aspri tot lui aga Leca.¹⁹⁹ Este pomenită localitatea și în 20 ianuarie 1615 prin logofătul Nan martor pentru o ocină de la Săcuiani a ceușului de postelniciei Pătru²⁰⁰. Peste câteva zile, 23 ianuarie, se menționa ocina lui Danciu șufarul pe care acesta o vânduse cu o mie de aspri logofătului Mogoș²⁰¹. Un Drăghici la 1616 primea ocina ce aparținuse unui Danciu „Rusii a treia parte și din partea lui Dobrin iar a treia parte” suma achitată fiind de 12.000 de aspri. Se menționa expres că vânzarea se făcuse cu „știrea tuturor megiașilor din sat și din sus și din jos și din prejurul locului”²⁰². Partea unui Dan, fiul lui Onea din Brăgărești se cumpăraseră cu 2.500 de aspri de către vătaful Bunea așa cum se specifica în documentul din 17 septembrie 1619 dat jupanului Ghinea biv vel armaș²⁰³.

Un Mărtin moșneanul apare în două rânduri, la 4 februarie 1620, ca martor pentru Radu vătaful de croitori²⁰⁴. Ca scriitor de acte este menționat la

¹⁹⁶ *CDȚR*, II, p. 135, rez. 244.

¹⁹⁷ *DIR*, B, XVII/2, pp. 201-203, nr. 189.

¹⁹⁸ *Ibidem*, pp. 282-283, nr. 256.

¹⁹⁹ *Ibidem*, pp. 319-320, nr. 281.

²⁰⁰ *Ibidem*, pp. 357-358, nr. 315.

²⁰¹ *Ibidem*, pp. 361-362, nr. 317.

²⁰² *Ibidem*, XVII/3, p. 36, nr. 30.

²⁰³ *Ibidem*, pp. 419-423, nr. 380. La acestea se adăugau a treia parte de la Stan și de la Cazan cumpărate de jitelnița Maria cu 5.000 de aspri și părțile lui Vlad și Stoian cumpărate de aceeași cu 2.500 de aspri; cf. *Ibidem*, p. 421, nr. 380.

²⁰⁴ *Ibidem*, p. 471, nr. 429.

16 iunie 1622 un Mihalcea, fiul logofătului Nan²⁰⁵. Nu știm dacă logofătul Mihalcea martor în 12 noiembrie 1622 este aceeași persoană cu cel de la Târgoviște²⁰⁶. În 4 februarie 1623 apare tot ca martor Nan logofătul de la Măgureni pentru o ocină de la Mătăseștii din Ialomița²⁰⁷. Ca fiu al lui Nan apare din nou Mihalcea logofătul la 14 decembrie 1623, când scria actul moșnenilor din Scurteștii Buzăului²⁰⁸ și în 27 aprilie 1625 când scria actul pentru vânzarea satului Cărstienești²⁰⁹. Documentul din 1 august 1627 pentru Bălțații de Jos era scris de logofătul Mihalcea, fiul lui Nan logofătul de la Mărgineni.

În 13 decembrie 1630 intervenea povestea lui Nan, nepotul logofătului Nan care bătând un țigan al lui Leca spătarul, va fi obligat să se împrumute cu 5.000 de aspri pe care neputând să-i returneze va ceda partea sa devenind vecin²¹⁰. Prin Stoica spătarul mai era amintită localitatea și la 6 mai 1632. Logofătul Mihalcea de aici scria documentul din 22 noiembrie 1635 pentru căpitanul Lupu ce cumpărase de la Dimian din Carcadulea. Mai este pomenit satul în 21 mai 1639 ca fiind aflat în dispută între boieri. Preotul Drăgan era martor pentru Bălțații de Sus în 4 iulie 1641.

Mihalcea logofătul din sat se afla în 21 octombrie 1646 între cei 12 hotarnici ce urmau să hotărâneasă o ocină la Vlădeni²¹¹, iar la 1 august 1647 pentru Dălbănești. Pentru cumpărăturile făcute aici în hotarul Negoștilor la 11 iunie 1648 postelnicul Necula dădea un zăpis la mâna cumnaților săi²¹². Ivan din Măgureni era reținut între tocmealnicii lui Dima și Sima de la Călinești în 12 septembrie 1650²¹³. Mai mulți martori de aici în frunte cu Mihnea logofătul semnau actul de la Vlădeni din 1655. Delnițele boierești apar la 1660, cu ocazia unui schimb făcut cu Paisie, patriarhul Ierusalimul de către postelnicul Cantacuzino²¹⁴, care primea satul Călinești din Ilfov.

În 1663 stăpâna aici Drăghici Cantacuzino²¹⁵. Păuna, soția spătarului Drăghici Cantacuzino ridica casele boierești pe la 1666-1667²¹⁶, iar biserica cu

²⁰⁵ *Ibidem*, XVII/4, p. 153, nr. 165.

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 203, nr. 219.

²⁰⁷ *Ibidem*, p. 219, nr. 237.

²⁰⁸ *Ibidem*, p. 361, nr. 371.

²⁰⁹ *Ibidem*, p. 506, nr. 528.

²¹⁰ *DRH*, B, XXIII, p. 313, nr. 190.

²¹¹ *Ibidem*, XXXI, p. 344, nr. 313.

²¹² *Ibidem*, XXXIII, p. 145, nr. 149.

²¹³ *CDȚR*, VII, p. 93, rez. 235.

²¹⁴ Cel care va fi asasinat la 20 decembrie 1663 din porunca lui Gr. Ghica Vodă.

²¹⁵ *Doc. Cantacuzino*, pp. 32-37.

²¹⁶ Vezi V. Drăghiceanu, *Casa Cantacuzinilor din Măgureni*, în BCMI, XVII, 1924, pp. 12-45; Ghika-Budești, *Evoluția...*, în BCMI, 1936, pl. DCXXXVII-DCXXXVIII.

hramul „Sf. Treime” în 1674 împreună cu fiii ei. Lăcașul va fi pictat de Pârvu Mutu²¹⁷.

Avem un document din depunerea Mariei Macca, soția colonelului prin care Maria, soția stolnicului Badea dădea moșia de aici, care nu avea rumâni, fraților ei în 28 noiembrie 1667²¹⁸. La 20 august 1671, pe vremea lui Antonie Vodă – cel dat jos de pe tron de Fazul Ahmed Koprulu, mare vizir în perioada 30 octombrie 1661- 3 noiembrie 1676 - se sfințea biserica de aici ridicată, așa cum aminteam, de Păuna spătareasca. Drăghici fusese asasinat la 13 noiembrie 1667 la Istanbul sau, după alte mărturii, a căzut victimă ciumei ce bântuia capitala Imperiului Otoman. Devălmășia boierească de aici era reținută și la 1692 când deceda Pârvu Cantacuzino, fiul lui Drăgici²¹⁹. La 2 mai 1715 Constantin „logofăt za taină”, fiul lui Vlad logofătul din Filipești²²⁰, era întărit de vodă în moșia Măgureni. Cu această ocazie sunt amintiți ca mai vechi vânzători „Negoiță megiașul”, Radu Moilă și alții. Se amintea, vizavi de sat de acordarea dreptului de a organiza târguri săptămânale de pe la 1750 „fapt ce va contribui la o dezvoltare vertiginoasă a localității și la o eclipsare a târgului de la Filipești”²²¹. O știre despre unele moșii de aici apare cu ocazia diatei ce o întocmea la 1 octombrie 1753 Marica Filipeasca pentru rudele sale²²². Un Stoica era amintit ca martor în 2 aprilie 1762²²³. Folosirea sforii la măsurătoarea moșiilor apare în 31 octombrie 1778 „și întâi am tras moșia pân trei locuri dupe obicei. Pus-am sfoara întâi în capul moșiei dă spre răsărit, din...”²²⁴. Manolache Scarlat, fiul stolnicului de la Buzău avea parte de un

²¹⁷ Teodora Voinescu, *Zugravul Pîrvul Mutul și Școala sa*, în „Studii și cercetări de istoria artei”, București, an. II, nr. 3-4, 1955, pp. 133-157.

²¹⁸ A.N.I.C., fond *Casa Școalelor și Culturii Poporului*, nr. 5/1667.

²¹⁹ Obștea boierească este posterioară celei țărănești și se va suprapune peste cele libere.

²²⁰ Despre tatăl logofătului se scria „Iar dupe acéia ajungând Șarban Cantacuzino vornic mare și având mare pizmă pă Vladul logofăt, tatăl lui Costandin logofăt, fiind și el moșnean în sat, în Măgureni, au fost pus mare pizmă ș[i] urgie asupra Vladului logofăt și i-au luat toate mo[ș]iile cu livezile și viile ce au avut pre moșia Măgurenilor în sila lui nefiindu [nici] dator nici vinovat și băgându-l și la închisoare și în lanțu până ce i-au luat și 3 hrisoave ce au [a]vut peaceste moșii ca să nu să mai pomenească nimeni, moșnăni den Măgureni, nici să mai ție Vladul logofăt aceste moșii den Măgureni, ci să fie toate ale lui”; cf. Grina – Mihaela Rafailă, *Actele domniei lui Ștefan Cantacuzino aflate în colecția de „Documente” a Muzeului municipiului București*, în BMIM, XXIV/2, p. 356, nr. 6.

²²¹ Emanuel Manole, *Târgurile, vămile și orașele de pe Valea Prahovei în evul mediu reflectate în documentele vremii*, în *Anuarul Societății Naționale de Științe Istorice din Romania. Filiala Câmpina*, 2010, p. 35.

²²² A.N.I.C., fond *Mitropolia Țării Românești*, CCXCIII/39. În societate se discuta acum actul alcoolicului și opiomanului vodă C. Cehan Racoviță ce întemnițase pe dr. G. A. Pisani sub bănuiala de a-i fi otrăvit soția deși aceasta se stinsese de ftizie.

²²³ Nicolae Iorga, *Noi documente prahovene*, în BCMI, XV, 1935, p. 159, nr. I.

²²⁴ *Documente de pe valea Teleajenului din arhiva ...*, p. 46, doc. XXIX.

conflict cu stolniceasa Ancuța pentru moșia de aici la 18 martie 1780. Ultima având dreptul de protimisii va câștiga.

Schitului de la Predeal îi dăruia C. Cantacuzino un loc cu pomi, de aici, la 10 iulie 1780. Vinăriciul pentru schitul Lespezile era pomenit într-o carte din 30 iunie 1793²²⁵. În 9 septembrie 1793 era amintită cearta dintre fețele boierești C. Hrisoscolevu cu ginerele său pe de o parte și Cantacuzinii pe de alta. Hrisoscolevu avea în moșia de aici două părți iar Cantacuzinii una²²⁶. Cu 105 familii era înregistrat satul în 1831. Se plâneau cei de aici de abuzurile făcute de subocârmuitorul plășii Podgoria de unde ordinul de anchetarea a acestuia din 12 martie 1834²²⁷.

Un proces pentru o arendă a unei moșii se derula în septembrie 1835 între Athanasie Prima și Gr. Colfescu. Proprietarul moșiei Colfescu se va vedea nevoit să-l suporte pe arendaș, conform hotărârii Divanului Judecătoresc, până la terminarea contractului pe care îl semnase²²⁸. Tot în 1835 apărea ca martor pentru Valea Plopului Pană sin Leca de aici²²⁹. Împroprietărirea de la 1864 s-a făcut pe moșiile lui C. Cantacuzino și C. Caribolu²³⁰. Avea localitatea, înspre anul recensământului de la 1899, în componența sa cătunele Cocorăștii Caplii, Măgureni, Novăcești și Păroasa în care trăiau 398 de suflete. În 1899 în trei trupuri de moșie stăpâneau șase moșneni. În 781 de case locuiau în 1941 un număr de 3.351 de suflete.

MĂGURICEA (SAAC, BZ) În 1835 existau aici până la 20 de gospodării. Conform tradiției locale prima familie ce s-a stabilit aici, după fondarea schitului de la Cârnu, a fost familia Călin. Cunoscut va fi cătunul de la Tega și sub denumirea de Vârful Măguriceii²³¹ acum mai bine de un secol având 140 de locuitori, iar la 1921, pe când satul făcea parte din comuna Mărunțișu, aici erau recenzați opt moșneni. Peste zece ani se va afla satul în

²²⁵ V. A. Urechea, *Istoria românilor*, IV, București, 1893, p. 194.

²²⁶ Vezi P. V. Năsturel, *Neamul boierilor Cantacuzini*, în L.A.R., 1908, pp. 61-74; 209-234; 317-349.

²²⁷ D.J.A.N.P.H., fond *Ocârmuirea jud. Saac*, dosar 63/1834, f. 1-4.

²²⁸ A.N.I.C., fond *Înaltul Divan*, dosar 14.329/1835, f. 1.

²²⁹ Nicolae Iorga, *Noi documente prahovene*, în BCMI, XV, 1935, p. 166, nr. XV.

²³⁰ Totuși lucrările care trebuiau să fie finalizate în aprilie 1865 nu erau definitive și nu numai la Buzău. Aceeași situație era specifică și Dâmboviței, Putnei, Prahovei etc. Pe de altă parte aici, dar și la Breaza se înregistrau nemulțumiri față de terenurile atribuite „Locuri, râpoase, luncă nisipoasă ce de-ar fi cultivată cu orice mod nu ar putea produce vreodată fruct”; cf. N. Adăniloiaie, D. Berindei, *Reforma Agrară ...*, p. 295.

²³¹ *MDGR*, IV, p. 266.

componența comunei Tega, alături de Cuculești, Podurile, Râpile, Tega și Zaharești.

MĂICĂNEȘTI (RS, VN) A mai fost cunoscut satul din plasa Marginea de Jos și sub numele de Bolboaca, Bulboaca sau Bulboci. Conform tradiției localitatea ar fi fost înființată de Iorgu Măicănescu totuși jumătate din moșia de aici era pomenită ca fiind întărită la Dealu în 28 martie 1451²³². Rămâne de discutat aspectul deoarece mai exista un Măicănești (Mihăilești) ce va fi înglobat la București. Apar ca întăriți moșnenii de aici în 1654²³³. Cumpăra la 1662 căpitanul de Marginea, Dumitrașcu, în Dealul Drăgăneștilor două pogoane de vie. Urmat în 1697 de alt căpitan anume Costin Neniul. Moșia Galicea (Galiceasca) era reținută la 1680, dar și în 1695. Lăcașul cantacuzino-brâncovenesc de la Râmnicu Sărat efectuase o hotărnicie la 20 decembrie 1753 la moșia Cocorăști. Cei trei boieri hotarnici scriau despre moșie „întru care sunt niște părți care se numesc Radomirești și Fucești și Hulubi, dar tot Cocorăști sunt, de am ales părțile fieștecăruia moșnean, după ale lor scrisori și moșteniri”²³⁴. La prima trăsură, efectuată după o hotărnicie mai veche, tot dinspre Sărățelu „din hotarul Micului căpitan din Crângeni și până în matca Sărățelului unde a fost moara lui Radu căpitanu” se vor găsi 2.100 de stânjeni (4.129,65 m), la cea de-a doua – „din prisaca spătarului Mihai, cu groapa puțului și până în odaia Micului” – 1.526 stânjeni (3.000,88 m), iar la cea de-a treia trăsură „la capul moșiei, despre Crucea lui Talpeș, dintr-o groapă a lui Văsiu, din hotarul spătarului Mihai și până într-o moviliță ce este hotarul Micului căpitan” 1.164 stânjeni (2.289,01 m) rezultând o masă de 1.597 de stânjeni. Din această masă se vor alege mănăstirii o sută de stânjeni „adică două funii de la ctitorii schitului și funie una de la Ion sin Buzul căpitan ot Radomirești”. Trei funii se alegeau după zestrea dată de biv vel Mihai Canta fiicei sale Anicuța care, la rându-i, le va constitui zestre fiicei sale Ilinca, căsătorită cu șetrarul Mihalcea Topliceanu „și murind dumneaiei au îngropat-o în biserica mănăstirii Râmnic ca pe o citoare”. Alți o sută de stânjeni reveneau mănăstirii de la Ștefan eromonahul din Trăisteni, ce le primise de la Popa lui Buzoianu. Ultimul mai vânduse 50 de stânjeni egumenului Meletie și mai donase alți zece. De la un moșnean Matei „cu părtașii lui” mai primise lăcașul alți 20 de stânjeni, ajungându-se astfel la un total de 380 de stânjeni în moșia „cea lungă”. Se va specifica că în moșia „scurtă în fundul Cocorăștilor unde

²³² DIR, B, veacul XIII ..., p. 108, nr. 118.

²³³ DRH, B, XXXIX, p. 96, nr. 94.

²³⁴ Petru Paul Peretz, *Cartea de hotărnicie a moșiei Gârleasca cu trupul din Cenușasca situată în comuna Măicănești, plasa Marginea de Jos, județul Râmnicul – Sărat, București, 1915, p. II.*

este schitul” alți 285 de stânjeni hotărnicii de șase boieri pe vremea Brâncoveanului.

Venea și rândul moșnenilor „ales-am și lui Ion Picioare Multe, cu neamul lui, după scrisorile lui cele drepte, nouă funii în Radomirești, care fac 300 stj. cu casa lui și cu via și cu grădina, precum au stăpânit și până acum. Ales-am și lui Ștefan Purc. Ciupercă după scrisorile ce au avut bune stj. 59 (...) Ales-am și Niculi Șarpe să stăpânească Ion feciorul lui, după ale lui scrisori, funii 4 ½ fac stj. 150”. Moșia Cocorești de aici era stăpânită, la 25 iunie 1756, conform însemnării lui Meletie egumenul, în părți egale de moșneni (798 stânjeni) și de mănăstirea de la Rm. Sărat (799 stânjeni). Din *Condica* lăcașului rezultau, tot acum, în calitate de moșneni și fiii „popei lui Buzoianu (...) Matei și cu nașul său Toader Gurguegeanu” precum și cei trei hotarnici din urmă cu trei ani : vel medelnicerul Ion Racoviță, biv vel clucerul Apostol și căpitanul Ianache Bagdat. Hotărnicia de la 19 ianuarie 1764 era mult mai exactă cel puțin în ceea ce privește datarea documentelor de danie și achiziții. Astfel, donația lui Mihalcea, fiul căpitanului Robe era din 13 iunie 1690, a Popii Buzoianu din 20 decembrie 1753 și 30 martie 1754, a lui Ion Buzul din 25 aprilie 1692, achiziția de la Gheorghită Juz din Râmnic fiind din 31 octombrie 1755, iar dania de la Matei Ciobotarul din 1 mai 1751.

Iarmarocul de aici era oficializat la 1831 înscriindu-se alături de cele de la Vidra, Buzău, Năruja, Dumitrești sau Panciu printre cele mai cunoscute.

La 26 decembrie 1839 Teodor Diamant – Mehtupciu măsoara moșia lui Iorgu Măicănescu rezultând planul acesteia²³⁵.

Moșia vecină, Crângeni, era delimitată târziu, la 30 septembrie 1865, de Em. Mehtupciu. Moșia Cocorasca se va desface în trei trupuri și anume Olăneasca (ulterior Matichioaia, Crângeni), Crângeni (Mititei, Radomirești) și Gârleasca²³⁶. Interesantă va fi istoria trecerii localității la etapa de târg²³⁷. Astfel, în primăvara lui 1856 Iorgu Măicănescu începea demersurile sale pe lângă autorități pentru a putea înființa pe moșia sa Bulboaca bâlciuri anuale, dar și un târg. Autoritățile județene îi vor recomanda să se adreseze Bucureștilor, conștiente fiind că în calea doleanței proprietarului de a crea un târg, el avea de întâmpinat prevederile decretului din 1852 emis de Barbu Știrbei vodă. Măicănescu nu va depune armele și la 6 august el deja se adresa caimacamului Al. Ghica subliniindu-i acestuia că nu vindea pământul cu

²³⁵ BAR, Pl. m. 2966.

²³⁶ *Ibidem*, pp. 2-6.

²³⁷ Pe vremea lui Brâncoveanu Vodă numărul de orașe și târguri era mai mare de 30, cu stadii de dezvoltare diferite; cf. Șt. Ionescu, Panait I. Panait, *Constantin Vodă Brâncoveanu*, București, 1969, p. 83.

pogonul ci cu stângenul pătrat și numai către negustorii prăvăliași. În rezoluția sa Al. Ghica, nedesimulându-și aversiunea față de restricțiile decretului domnesc de la 1852, arăta „tranzacțiile între locuitorii aceștii țări, născuți liberi și investiți cu drepturi civile, nu pot fi mărginite prin dispoziții arbitrare. De aceea, la îndestularea jeluitorului, precum și altor particulari în aceeași privință, nu se va socoti departamentul oprit prin acel ofiț”²³⁸. Până în Crăciun deja erau prezenți 26 de cumpărători între care se numărau moldoveni și unii evrei din Nămolosa. Proprietarul moșiei își va păstra monopolul desfacerii cărnii, lumânărilor și a pâinii, iar în patru ani se vor vinde deja 300 de loturi. Unii achizitori începeau speculații imobiliare astfel că prețul pe stângenul pătrat va urca de la 12 la 22,5 galbeni, iar în 1864 localitatea număra deja 400 de familii. Este momentul în care se va obține dotarea sa cu sfat orașenesc, locuri pentru școală, piață, primărie, etc.

Șaim Marcu și Iorgu Măicănescu făceau un schimb de proprietăți în târg la 2 ianuarie 1866. În 27 septembrie 1882 regelui i se adresau unii dintre locuitorii de aici subliniindu-i că „astăzi ne găsim tot clăcași pe acea moșie căci nu avem nici o palmă de pământ”²³⁹. Totuși moșia Gârleasca de 800 ha, va fi cumpărată în 11 iulie 1883 de la stat, pe baza art. 1 și 21 din legea de la 31 martie 1868, de C. Paulescu pentru suma de 102.100 lei. În 15 septembrie 1884 C. Paulescu cumpăra și moșia Cenușeasca (120 ha) de la Ion Cenușescu din Focșani. De reținut că Radomireștii aveau, la 1768, ca moșie moșnenească 672 stânjeni²⁴⁰. În 10 aprilie 1888 se răsculau și cei de aici luând la bătaie pe viceprimar și pe un consilier. La sfârșitul secolului al XIX-lea comuna avea în compunere cătunele Tătaru, Belciug, Grădinile Gârlești și Crângenii. Se adresau cei de aici în 25 martie 1907 primului ministru D. A. Sturdza cu un memoriu în care cereau „să fim împrumozăriți din moșiile unde suntem stabiliți, iar restul din moșie ce ne va rămâne să ni se dea din zece una, iar bănește 20 lei hectarul, precum și dreptul ca din restul moșiei să fie împrumozăriți și fiii noștri pe dată ce se căsătoresc”²⁴¹. Tot către primul ministru pleca și telegrama maiorului Orleanu de la Focșani care arăta că țărani îi ceruseră moșia Bolboca – Orleanca. Ajungea localitatea în 1943 la peste 2.700 de locuitori dispuși în satele Belciugatele (Belciugele) (384), Tătaru (688), Bolboaca centru de reședință (1.035) și cătunele Crângenii (148), Gârleasca (100), Grădinile (29) și

²³⁸ A.N.I.C., fond *Ministerul de Interne. Divizia rural-comunală*, dosar 611/1856, f. 688; Apud Ilie Corfus, *Lupta de eliberare a orașelor...*, în SMIM, V, 1975, p. 58, n. 243.

²³⁹ Ibidem, dosar 59/1882, f. 246; Apud Constantin Corbu, *Răscoala țărănilor de la 1888*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 46.

²⁴⁰ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria Dumitrești*, dosar 10/1919, f. 12.

²⁴¹ *Documente privind marea răscoală a țărănilor din 1907*, vol. I, București, 1977, p. 392, nr. 249.

Stupina (317). Măicăneștii anului 1949, în preziua reorganizării administrative după model sovietic, cuprindea satele Belciugele, Bolboaca, Crângeni, Gârleasca, Grădinile, Stupina și Tătaru²⁴².

MĂIEȘTI (BZ) Era pomenit satul în 10 ianuarie 1624 prin Gherghe, fiul lui Radu²⁴³. O corectură ulterioară venea cu sintagma de Mătești astfel că până la descoperirea altor documente situația este oarecum incertă.

MĂLAIA (SAAC, BZ, PH) Reținut în secolul XVIII²⁴⁴.

MĂLĂEȘTI (BZ) Se acceptă că denumirea localității Mălăești de la Cernătești vine de la terenul pe care s-a cultivat mei. Spătarul Andronic din Mălăești apare la 11 iulie 1632 cu ocazia întăririlor date de vodă Leon Tomșa²⁴⁵. O altă mențiune este din 1669. O milă de vinărici se obținea la 13 ianuarie 1733 de către mănăstirea Stavropoleos reînnoită la 27 septembrie 1742 și 4 septembrie 1766. Nu am reușit să vedem documentul din 1816 relativ la așezare. În 23 iulie 1881 se sfințea biserica, pictată de Dim. Teodorescu, la care și-a adus contribuția majoritatea locuitorilor²⁴⁶. Moșia lui Fr. Bosel se hotărnicia la 1894²⁴⁷.

Cătunul de la Cernătești avea la 1890 două diviziuni – Ungureni și Vlădeni-, iar moșnenii de aici apar documentar la 17 august 1899, când se efectua hotărnicirea trupului Berca din moșia Păcelele – Urlători. Pe atunci cătunul avea 310 locuitori.

MĂLĂIEȘTI (SAAC, PH) Forme mai vechi au fost cele de Mălăiasca, Mălăiași, Mălăești, Mălăescu. Localitatea a fost în plasa Crivina fiind la comuna Râfov. Ca sat mixt era înregistrat la 1831. Asupra vechimii se venea cu antichitatea daco-romană²⁴⁸. Oprea Staicu din Cornățel vindea împreună cu

²⁴² Plasa Măicănești cuprindea comunele Bălești, Bordeasca, Ciorăști, Corbu, Cuza – Vodă, Guleanca, Hângulești, Maluri, Măicănești, Mărtinești, Măxineni, Mihălțeni, Obilești, Râmniceni, Salcia Nouă, Tătăranu, T. Vladimirescu – fostă Domnița Ileana, Vâjietoarea; D.J.A.N.BZ., fond Comitetul Provizoriu jud. Rm. Sărat, dosar 44/1950, *passim*.

²⁴³ *DIR*, B, XVII/4, p. 367, nr. 377.

²⁴⁴ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa VIII.

²⁴⁵ *DRH*, B, XXIII, p. 602, nr. 400.

²⁴⁶ V. Brătulescu, *Inscripții și însemnări din biserici*, în GB, XXV, 1966, nr. 7-8, pp. 649-650.

²⁴⁷ D.J.A.N.PH., fond *Tribunal jud. Prahova*, s. I-a, dosar 12/1894, *passim*.

²⁴⁸ Vezi Constantin Zagoriș, *Castrul roman de la Mălăești și cetatea dacă de la Valea Humei din județul Prahova*, Ploiești, 1940; Gr. Florescu, E. Bujor, *Săpăturile arheologice de la Mălăești*, în SCIVA, VI, 1955, nr. 1-2, pp. 271-280.

soția sa Dița din Gurbănești la 10 martie 1636 logofătului Dumitru 200 de stânjeni în siliștea satului la Cornățel „fără de rumâni”²⁴⁹. Precizarea este destul de importantă deoarece duce la moșnenii care aveau rumâni (clăcași) pe pământurile lor.

Se efectua o hotărnicie la 6 decembrie 1704, dar și pentru moșia Stâlpeasca. În 10 decembrie se depuneau mărturiile urmând vânzarea din 20 decembrie. O altă hotărnicie se producea la 18 iunie 1706. Se vindea o moșie de aici în 5 iulie 1729. După certuri intense se ajungea la 20 iulie 1787 la o carte de judecată pentru Mălăiasca, Stânculeasca și Lăbești. O cercetare de documente de stăpânire avea loc în 18 iulie 1799. Intervenea la 23 noiembrie 1801 porunca mitropolitului Dositei către economul de la Târgoviște pentru a hotărnicii o moșie ce se învecina cu logofătul Cârștică. Cauza se afla în neînțelegerile cu postelnicul Pavel și moșnenii de aici²⁵⁰. Se judeca la Saac, Ion Dobre Fasole de aici cu preotul Tudor din Vălenii de Munte pentru o parte de moșie în hotarul Trestioara la 13 august 1814, dar va pierde. Moșnenii Vâlcănești vor adevăra hotărnicia făcută, dar la 16 decembrie 1816²⁵¹.

Ilina soția lui Stanciu, cu fiii și rudele sale vindea lui Vasile Gheorghiu în 17 august 1817 „parte de moșie în Mălăești dă moștenire din moșul Dedulescu, după cum ni s-au ales părțile noastre dă pogoane prin foaia de împărțeală ce ni s-au făcut de postelnicul Tudorache Hrisoscoaleu”²⁵². Cei 25 de stânjeni porneau „din apa Vărbilăului și până supt deal, pă alături cu Gligore, nepotu-meu, și diaconul Ioan, frete-său, și pe lângă Ion Pop, având într-acești stânjeni și o căscioară veche, și cu livezi de pruni împrejur, și nuci, meri, peri și alte feluri de pomi”. Se va face expres și mențiunea că vânzarea se făcuse „prin știrea tuturor rudelor și a tuturor fraților de moșie”. Își puneau degetele, pe documentul scris de logofătul Filip pentru 14 taleri, Ileana, născută Ionașcu, vânzătoarea, cu fiii ei vitregi, Ion Samoilă văr cu vânzătoarea, Stan Gagi, Neaguț diaconul, Vișan Untărescu, Ion, pârălăbul din Ciobănești, Șerban, fiul lui Lie din Valea Rea etc. Se poate reține și o *șamalagea*²⁵³ de o sută de taleri, peste prețul fixat. O vie din Pocel era vândută la 20 august 1819 de Grigore cu soția sa către jupan Neculai pentru suma de 300 de taleri. În documentul scris de preotul Popa Stan se menționa că atunci „când s-au făcut acest zăpis, au fost

²⁴⁹ DRH, B, XXV, p. 242, nr. 225.

²⁵⁰ A.N.I.C., fond *Mitropolia Țării Românești*, Mss. 156, f. 72.

²⁵¹ Idem, colecția *Documente Muntenești*, II/69.

²⁵² N. Iorga, *Studii și documente, cu privire la istoria românilor*, vol. XXII, București, 1913, p. 370.

²⁵³ Anteriu dintr-o țesătură de damasc cu rădăcini în turcă unde Șam era denumirea Damascului.

mulți oameni de cinste, moșneni, care s-au și iscălit pă anume”²⁵⁴. Aceștia erau Ion Samoilă, Costea sin Crăciun, Ion Popa.

O altă tranzacție se defășura la 16 ianuarie 1823 avându-l în calitate de achizitor pe aceleși jupan Nicolae, iar ca vânzători pe Grigore cu soția sa Maria și fiul Marin. Aceștia vindeau, pentru suma de 40 de taleri, pogoanele din Poduri vecine cu achizitorul „din vâlceaua câmpului până în vâlceaua Untureștilor, despre Glod”. Vânzătorul, în documentul scris de diaconul Ilie din Fundeni, menționa că vânduse „nesilit de nimeni, și știrea tuturor moșnenilor care sunt răzași de moșie alături cu mine”²⁵⁵. Preotul Dumitrașcu cu fratele său Vasile Cernica vindeau în 5 martie 1825 două pogoane și șapte prăjini în Valea Plopilor și fânul din hotarul Mălăeștilor către finul Marin Ghinea²⁵⁶. Plata părpărului pentru Căldărușani era amintită la 6 ianuarie 1826²⁵⁷. Speriat de moarte și fiind bolnav un Marin diaconu solicita, în 27 februarie 1834, facerea diatei. Via din dealul Mălăeștilor, pe care o avea de zestre jumătate, o lăsa schitului Crasna. O funie de pământ din Bărucești o lăsa nepotului Zincă însă un laz de fân de aici revenea finului Ioan. Obligația lui Zincă era de a face două sărindare. Pentru un sărindar alt nepot, Tănase, primea o sută de pruni în sat. Partea de moșie părintească din Scorțeni o lăsa testatorul fratelui Pârveu și nepotului Petre. Se aminteau și datoriile una de 112 taleri către Zisu Grecu, 85 către Petrache băcanul, 60 la Irimia băcanul. Nu erau uitați nici datornicii Miclea Scorțaru din Valea Rea, Ioan Frățilă, Stoica Mihăilă, Radu, fiul lui Dinu din Cârjari etc²⁵⁸.

În 13 august 1834 cu moșnenii se judecau Sârbu Varvaroiu el considerându-se călcat la moșia sa. Ca martor pentru Valea Plopului apare la 1835 Gheorghe Mocanu. În 1838 un număr 59 de gospodării din 146 erau recenzate ca moșnenești²⁵⁹. Moșnenii Posești de aici solicitau în 3 martie 1838 să li se cerceteze niște documente²⁶⁰. În 14 septembrie 1849 se naștea aici viitorul erou de la 1877 sergentul Ion Grigore. Matin Crăciun Croitoru cu frații săi la 1849 se afla în proces la București cu unii moștenitori din Plopeni ai răposatului Ioniță Tufeanu pentru hotarele moșiilor Pucioasele și Valea Rea²⁶¹.

²⁵⁴ N. Iorga, *Studii și documente, cu privire la istoria românilor*, vol. XXII, București, 1913, p. 372.

²⁵⁵ *Ibidem*, p. 374.

²⁵⁶ N. Iorga, *Noi documente prahovene*, în BCIR, XV, 1937, p. 161, nr. V.

²⁵⁷ Anca Elena Pororo, *op. cit.*, p. 207, nr. 262.

²⁵⁸ N. Iorga, *Studii și documente, cu privire la istoria românilor*, vol. XXII, București, 1913, pp. 375-376.

²⁵⁹ I. Dedu, *Așezări ...*, p. 115.

²⁶⁰ D.J.A.N.P.H., fond *Judecătoria jud. Saac*, dosar 89/1838, f. 1.

²⁶¹ A.N.I.C., fond *Ministerul Justiției. Civile*, dosar 575/1849, f. 1-3.

Numai 41 de locuitori erau împrăștiți la 1864 ei primind de la moșneni 82 ha. Înspre 1900 avea localitatea în componența sa cătunele Coțofenești, Mălăeștii de Jos, Mălăeștii de Sus (Drumul ăl Mare), Dumbrăveni, Plopeni, Sfârlăneanca (Vulpești) și Țipărăești cu populație totală de 2.900 locuitori.

La punctul „pe Poduri” erau reținuți moșnenii ca vecini în 30 iulie 1908. În 10 iunie 1912 moșnenii sunt amintiți ca proprietari divizați la pădurea Podurile (25 ha.) de pe moșia Coțofenești. La fel la pădurea Ursoaia de 40 ha. Ca vecini sunt amintiți moșnenii în 7 martie 1928. La recensământul din 1930 rezultau 462 locuitori, iar la cel din 1941 în 138 de case se aflau 653 locuitori.

MĂLĂIEȘTII DE JOS (SAAC, PH) Satul a fost reședință de comună ajungând spre noi la comuna Dumbrăvești. O vânzare se producea aici la 24 februarie 1673²⁶². Urma o danie în 8 aprilie 1678 și o altă vânzare din hotarul satului în 24 februarie 1681. Nu am avut acces la hotărnicia din 15 august 1805²⁶³.

Pe trei moși se afla împărțită moșia – Cârtesc, Negolesc și Dedulesc²⁶⁴. În *Catagrafia* de la 1838 se înregistrau 146 de familii din care 64 moșnenești²⁶⁵. Pe când se afla în plasa Podgorii la 1855 erau înregistrați 116 moșneni proprietari dintre care 107 erau birnici, 3 patentari, 3 mazili etc. Cu reținere se poate lua informația de la 1872 când se menționa numele mai vechi de Vulpești²⁶⁶. Cu un mai înainte de sfârșitul secolului erau numărați 90 de moșneni răzeși pe 269 ha.

Pădurea Valea Plopului era stăpânită de moșneni, dar divizați. La fel la pădurea Podurile. Pădurea Bășicuța era stăpânită de moșnenii Dumbrăvești divizați. Între cei 494 de locuitori la 1912 erau recenzați 120 de răzeși dintre care unul fără pământ. În anul 1941 localitatea număra 575 de locuitori în 157 de case. Moșnenii Dumbrăveni erau menționați în 6 iulie 1913 în legătură cu sfoara Găvanele „fostă a lui Prundaru” de la Plopeni.

MĂLĂIEȘTII DE PE CĂLMĂȚUI (BZ) Satul de la Costești a dispărut. Era încă un sat moșnenesc din lunga listă de sate aservite de Mihai Viteazul. În 15 iunie 1621 era menționat ca fost sat domnesc din vremea acestuia²⁶⁷. Mai sunt pomeniți Mălăeștii, ca plasă, în 10 iunie 1622.

²⁶² A.N.I.C., fond *Mănăstirea Cotroceni*, XLIX/1.

²⁶³ *Ibidem*, XLIX/53.

²⁶⁴ C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 127.

²⁶⁵ *Ibidem*, p. 105.

²⁶⁶ Dimitrie Frunzescu, *Dicționar topografic și statistic al României*, București, 1872, *passim*.

²⁶⁷ *DIR*, B, XVII/4, p. 43, nr. 46.

MĂLĂIEȘTII DE SUS (SAAC, PH) S-a mai numit Drumul cel Mare²⁶⁸ ținând de plaiul Teleajen, apoi de plasa Vărbilău. În Mălăeștii de Sus se ridica biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” în sec. XVIII. Un *Triod* râmnicean din 1781 reținea o însemnare tergală relativă la un cutremur de pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea²⁶⁹. Cu 50 de moșneni pe 130 ha. era reținut satul la 1899. În 30 iulie 1908 sunt amintiți moșnenii ca vecini la punctul „pe Coastă”, iar la 10 iunie 1912, când erau 69 din 309 locuitori, ei apar ca stăpâni pe 30 ha de pădure. La recensământul din 1930 se înregistrau 248 de locuitori.

MĂLURENI (BZ) Pe vechi ear Atârnați situat sub actualul Focșenei. Sub Mircea Ciobanul, la 11 mai 1558, intervenea porunca prin care Mălurenii erau întăriți lui Stoica din Izvor și lui Vlaicu, fiul pârcălabului Mihnea²⁷⁰. Aceștia avuseseră parte de un proces cu „Oprea și cu fratele său Tatomir și cu Șurea și cu Oprea pentru acest mai sus numit sat Mălurenii. Și așa au pârât Oprea și Tatomir și ceata lor că le este dedină”²⁷¹. Analizându-se documentele produse de la jumătatea secolului precedent și de la Vlad Căugărul se ajungea la concluzia că cei patru reclamanți „n-au avut nici un amestec asupra Mălurenilor, ci a fost dedina lui Oancea de la Batiu și a fiilor și a fiicelor lui” de unde hotărârea lui Mircea Ciobanul. În valul de achiziții ale lui Manea din Potoceni și ale fiilor săi se înscrie și aceea, din 28 septembrie 1597, de patru ogoare de aici „dar două ogoare într-un câmp, iar alte două ogoare în alt câmp, pentru că a dat popa Șerban din Mălureni acele patru ogoare lui Manea din Potoceni pentru o vacă pe care a luat-o”²⁷².

Din Mălureni „partea lui Stoica toată, oricât se va alege” era întărită la 17 iunie 1623 lui Coman și Cârștian aceștia cumpărând-o cu 3.000 de aspri²⁷³. Patru boiernași din Păcureni vindeau la 14 ianuarie 1649 trei funii din șapte în hotarul Mălurenilor către Stroe vel vistierul care le va dărui mănăstirii Vieroși al cărui ctitor era. În 20 august 1649 iuzbașa Spiridon, fiul lui Soilă din Mălureni vindea 90 de stânjeni spătarului Moise Mihalcea „cu șterea tuturor

²⁶⁸ MDGR, IV, p. 270.

²⁶⁹ N. Iorga, *Biserici dintre văile Teleajenului și Slănicului*, în BCMI, XXVI, 1933, fasc. 77, p. 118.

²⁷⁰ Acum bailul Antonio Barbarico raporta la Veneția că domnitorul plătea Porții 50.000 de ducați; cf. E. Hurmuzaki, *Documente ...*, VIII, p. 84, nr. CXII.

²⁷¹ DIR, B, XVI/3, pp. 81-82, nr. 95.

²⁷² DRH, B, XI, p. 349, nr. 264.

²⁷³ DIR, B, XVII/4, p. 291, nr. 308.

fraților șe den sus șe den jos”²⁷⁴. De la Stoica Budrelea, fiul lui Ștefan se amintea în 13 iunie 1650 că achiziționase 20 de stânjeni Tudor negustorul din Buzău²⁷⁵. Pentru alegerea părții lui Spiridon iuzbașa se ajungea la cartea de alegere a șase boieri din 1644-1650. În arhiva de la Banu este reținut satul la 1675. Achizițiile lui Hrizea băcanul de la Buzău se vor efectua și în terenurile moșnenilor din Mălureni în perioada 1684-1704²⁷⁶.

MĂLUROASA (PH) Socolul XVII²⁷⁷.

MĂNĂSTIREA (SAAC, BZ) Înainte de a ajunge la Pătârlagele a ținut de comuna Mărunțișu. În documentul din 12 septembrie 1579 dat lui Dragomir și surorilor sale se spunea, referitor la satele întărite „și din Mănăstirea de la Stănicel”²⁷⁸. În 1664 era amintit printr-o moșie episcopală de aici. În 1950 făcea parte satul, alături de Benga, Mărunțișu și Poienile, din comuna Mărunțișu.

MĂNĂSTIREA (BZ) Vezi Odăile.

MĂNĂSTIREA (BZ) Vezi comuna Vintilă Vodă.

MĂNĂSTIREA RĂTEȘTI (BZ) Vezi Rătești.

MĂNEASCA (PH) Secolul XVII²⁷⁹. Lângă Mizil.

MĂNECIU (SAAC, PH) Forme mai vechi au fost cele de Măneaci, Mănieciu, Măneciu. Erau întăriți în 1 decembrie 1429 de Dan al II-lea la unii boieri „ca să le fie Manaciul”²⁸⁰. Un scandal izbucnea între moșneni și la 4 iulie 1547 Miclea, Cazan, Dumitrașcu și alții obțineau întărire domnească față de ceata lui Bălan²⁸¹. Într-un document emis la Gherghița în 22 iunie 1556, pentru un grup de moșneni cu ocină la Slănic, se menționa, separat, „iar apoi să-i fie iarăși lui Dumitru singur ocină în Măniiaci din partea lui Manea”²⁸². În colecția profesorului I. Ionașcu a ajuns și un hrisov din vremea lui Alexandru

²⁷⁴ DRH, B, XXXIV, p. 158, nr. 172.

²⁷⁵ *Ibidem*, XXXV, p. 217, nr. 191.

²⁷⁶ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Banu*, II/19.

²⁷⁷ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa VIII.

²⁷⁸ DRH, B, VIII, p. 398, nr. 250.

²⁷⁹ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

²⁸⁰ DRH, B, I, p. 127, nr. 66.

²⁸¹ A.N.I.C., colecția *Achiziții Noi*, MMDCCCLXVII/1.

²⁸² DRH, B, V, pp. 79-81, nr. 75.

Mircea Vodă cu referire la Mâneciu. Astfel, la 11 iulie 1568, se amintea de mila domnească dată pentru dedinele unui Manea, Dragomir, Miclea și Neaga care se văzuseră „împresurați de Greci cu sila”²⁸³. În urma poruncii acestora li se vor reda toate părțile „cât se va alege de peste tot hotarul, pentru că le sunt vechi și drepte ocine și dedine”. Părțile unui Balea și ale unui Stanciu din Măniaci – „oricât se va alege din câmp și din pădure și apă” – din Dealul Teiului, pe Holmul lui Bârdea și „până la pivniță” erau întărite, între 1571-1574, de Alexandru Vodă lui Miclea și Neagă²⁸⁴. Documentul era rezultatul unui proces ce izbucnise între achizitori cu un Radu și un Aldea din Stănești. Ultimii reclamau faptul că bunicul lor într-adevăr vânduse ocinele menționate, dar până la râu. Judecata va da dreptate achizitorilor.

La înfrățirea din 11 ianuarie 1582 un Ștefan vindea aici două pământuri având acordul megiașilor²⁸⁵. Coadă vătaful din Măniaci era pomenit ca martor, în hrisovul din 6 aprilie 1626 dat lui Iorgachi slugerul²⁸⁶ și în 20 noiembrie 1631 când Badiul din Stănești vindea lui Hrizea vel vornicul. Coadă vătaful satului se număra în 26 iunie 1640 printre cei desemnați să afle moșiile lui Hrizea vel vornicul²⁸⁷. În 6 martie 1641 Mareș cu rudele sale era eliberat din rumânie câștigându-și statutul de moșneni. Vătaful cu unchiul său Stan Liescu îi rumâniseră forțat „zicând că le sunt rumâni după dedina Lieștilor”²⁸⁸. Legătura lui Mihai nu îi prinsese la Liești de unde și mărturiile moșnenilor Radu al lui Cazan, și Coman de aici, Dan din Berevoești și ale altora care „au jurat și în biserică”. Astfel, manevra celor doi se va sfârși prin întărirea domnească.

Coadă vătaful satului era pomenit la 22 aprilie 1645 și la 1 mai alături de Liescu și vătaful Dan. Doi fii ai lui Coadă sunt amintiți ca martori la 25 mai 1645. Lupul din Măniaci era amintit ca martor în 28 iulie 1645 pentru moșnenii din Poiana. Mai este amintit vătaful Coadă și în mai 1646 în scandalul lui Belde Kelemen. Un scandal izbucnit între Coman Ogrătinel și Iliiaștie era rezolvat în 17 ianuarie 1649 de vtori portarul Manole care trecea la împărțirea bunurilor, ocazie cu care apar o serie de toponime ca Podișor, Valea Adâncă, Podișoară, lazul lui Voicu, coasta Mușcelului, Curmătura, Muchea Mușcelului, Podul Săcuiului²⁸⁹. Sub forma de Măniani apare probabil localitatea la 5 august

²⁸³ *Ibidem*, VI, p. 102, nr. 82.

²⁸⁴ *Ibidem*, VII, pp. 62-63, nr. 47.

²⁸⁵ *DIR*, B, XVI/5, p. 46, nr. 48.

²⁸⁶ *DRH*, B, XXI, p. 70, nr. 40. Coadă vătaful era amintit și între jurătorii din luna mai 1646 pentru vornicul Tudor din Rătești aflat în dispută cu Beldea Kelemen.

²⁸⁷ *CDȚR*, V, p. 69, rez. 126.

²⁸⁸ *Ibidem*, p. 152, rez. 325.

²⁸⁹ *DRH*, B, XXXIV, p. 8, nr. 6.

1652 când este menționată și jupâneasa Stana și fratele ei Ilie, ambii copii ai vătafului Coadă²⁹⁰.

La 2 aprilie 1674 sub povara impozitelor – plata haraciului - roșii de aici vindeau către preotul Ursu o paragină de vie ce aparținuse lui Dima²⁹¹. O danie se făcea la 6 noiembrie 1679 către mănăstirea Cotroceni. În 1682, la 23 aprilie, un Neagu vindea o țelină pe valea Sălciilor către Popa Vlad²⁹². Partea Bogoiască este amintită la 1712. În 1834, la 18 septembrie arendașii moșiei Procopie Filitis (n. 1782)²⁹³ și Matei Ioan solicitau să se judece cu moșnenii pentru un zăgaz. Neînțelegeri se semnalau aici pentru Poieni la 1859, dar ce se vor rezolva în 11 iulie 1860²⁹⁴. O hotărnicie se executa la 1886 ocazie cu care se pomeneau mai multe documente din trecut²⁹⁵. N. Crețulescu executa în 1892 planul muntelui Plăiețu proprietatea a statului în devălmășie cu moșnenii Izvorani²⁹⁶.

MĂNECIU PĂMÂNTENI²⁹⁷ (SAAC, PH) Înregistrat la 1831 ca sat mixt. Sub forma de Măniaci apare localitatea în hrisovul din 4 iulie 1546 când un Miclea, Cazan, Dumitrașcu și Voicilă obțineau victoria în procesul ce îl aveau cu un Stan și cu fiii lui Mihnocea care arătasera că aveau și ei jumătate din ocina de aici și pe aceea din Coasta Râului toată. Cei 12 martori ceruți se

²⁹⁰ *Ibidem*, XXXVII, p. 242, nr. 268.

²⁹¹ A.N.I.C., fond Mitropolia Țării Românești, LXII/7. Situația preoților se va agrava și ea în viitorul nu prea îndepărtat. Astfel, la 1698, cei din Eparhia Buzăului ajungeau să plătească impozite mai mari de patru ori ca acum; cf. *Anatefterul. Condica de porunci a vistieriei lui Constantin Brâncoveanu, 1695-1703*, ed. Dinu C. Giurescu, în SMIM, V, 1962, *passim*. Mai trebuie amintite birurile ivite în anumite situații speciale cum ar fi ploconul vizirului generat de numirea, în martie 1694, a lui Sürmeli Ali Pașa sau a lui Amcazade Köprülü Hüseyin Pașa în septembrie 1697. De aici sintagma populară: *turcului dacă-i dai o dată, a doua oară-l face obicei*.

²⁹² A.N.I.C., colecția Achiziții Noi, LXII/8.

²⁹³ Născut la 1782 a avut patru băieți Panait, căsătorit cu o nepoată a generalului Coleti, Hristodor, Atanasie și Petre. Ultimul va publica în „Românul”, din 4 aprilie 1864, un „Apel la România” în care arăta cum s-au îndeplinit dorințele testamentare ale mitropolitului Dositei Filitis.

²⁹⁴ A.N.I.C., fond Mănăstirea Suzana, I/10. Stanca Arșicu, originară din Săcelele Brașovului, viitoarea monahă Suzana, ridică mănăstirea la 1740.

²⁹⁵ Grigore Lehliu, *Carte de hotărnicie a moșiei Mîneciurile din jud. Prahova*, București, 1886.

²⁹⁶ A.N.I.C., colecția Planuri. Județe. Lit. O-V, nr. 82/1892. În anul următor venea și planul muntelui Teleajen.

²⁹⁷ Referitor la sintagmele toponimice în opoziții bimembre sau trimembre, în evitarea unor omonimii, se specifică că „determinanții opozitivi, în general dublete, se referă la vechime (vechi-nou), cantitate (mare-mic), poziție (...) categorie socială (răzeși-moșneni-clăcași-boieri), etnică (romănesc-sârbesc-nemțesc, pământeni-străini)”; Ion Toma, *Elemente de structură în toponimie*, în AO, s.n., 1984, nr. 3, p. 182.

vor prezenta astfel că, prin mărturia acestora, Stan cu frații săi va pierde²⁹⁸. Dar lucrurile nu se vor liniști „Iar apoi, Miclea cu ceata lui ei iarăși nu au avut liniște, ci au avut pâra cu Bălan”²⁹⁹. Ultimul a „scos” și un document fals „o carte foarte rea cu înșelăciune și a stat să-și piardă capul”. Vor interveni pe lângă domn Stănilă clucerul³⁰⁰ și Barbu spătarul astfel că Bălan și-a salvat nu numai capul, dar și averea sa. Ocina ce stărnise atâtea dispute era „în Predeal și de acolo Chiciura Șoimului și în Lupoia”.

Lucrurile tot nu se vor calma astfel că la 4 mai 1548 intervenea alt document din care reieșea că Stan, Foamete și Buruiană cu ceata lor arătaseră că ocina, în trecut, fusese domnească lucru care nu se va adevăra în urma cercetărilor efectuate, rezultând intenția de șicanare din partea reclamanților. Mușa, sora lui Miclea va reclama și ea partea sa pe care pretindea că o avea cu fratele ei de la părinți „ci a rămas Mușa de lege”³⁰¹. Tradiția reținea anul 1632 ca cel de întemeiere prin postelnicul Mănică și că moșnenii vor fi nevoiți ulterior să vândă spătarului Cantacuzino sau Eforiei pământurile lor. Moșnenii stăpâneau în funiile Bogoiască, Bratocească și Cosmească. Ca moși erau amintiți Bratocea, Iliescu și moșul mare Muscelesc³⁰². Din aproape 200 de gospodării de la 1838 mai erau moșnenești numai 23. În octombrie 1841 în pisania bisericii se sublinia eforturile făcute de cei de la mănăstirea Sinaia, dar și de localnici în târnosirea ei³⁰³.

Trei sărbători religioase – „Sf. Petru și Pavel”, „Sf. Maria Mică” și „Sf. Mihail și Gavril” – erau ocazii de organizare de târguri și bălciuri. Din 1942 are în componență satul Costeni preluat de la comuna Izvoarele. Împreună cu Costenii era reținută localitatea la 1952 între comunele raionului Teleajen.

MĂNECIU - UNGURENI (SAAC, PH) Localitatea, de lângă vechiul drum roman, mai târziu devenit „calea tătarască” are parte de atestare documentară destul de târzie. Tradiția reținea venirea celor din Săcele. În 1831 se aflau aici 50 de familii. Ceata Izvoranilor era reținută la jumătatea secolului

²⁹⁸ A existat un caz cu 12 martore, jupăneșe, care la 1633-1635 depuneau mărturie pentru Maria, fosta soție a spătarului Vasile, fiul lui Mușat vistierul. Ele arătau că Maria a fost o femeie virtuoaasă, mamă a trei copii și cu dota tocătată de spătar care mai falsificase și foaia de despărțire.

²⁹⁹ DRH, B, IV, pp. 251-252, nr. 209.

³⁰⁰ Această categorie de slujbași se ocupa cu aprovizionarea *jitniței* (magaziei) domnești de cereale concomitent cu strângerea deseatinei din varză, semințe de cânepă, mazăre. Numai la Buzău se va reține un căpitan de cluceri în jurul lui 1650.

³⁰¹ DRH, B, IV, p. 296, nr. 248.

³⁰² C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 122.

³⁰³ V. Brădulescu, *Biserici din Valea Teleajenului*, în BCMI, XXXI, 1938, pp. 177.

al XIX-lea³⁰⁴. Implicarea episcopului de Buzău s-a manifestat după incendiul pustiitor de după 1832 când lăcașul a început să se afle în preocuparea permanentă a lui Chesarie³⁰⁵.

Aici se vor așeza unele familii de refugiați români la 1848-1849 când numai în județul Prahova vor veni peste 4.000 de familii³⁰⁶. La 17 martie 1849 se constituiau la București și în județe comisii speciale pentru a cerceta situația lor³⁰⁷. Se reținea un ordin pentru hotărnicie la 21 august 1849³⁰⁸. În 1855 se numărau 30 de moșneni. Enoriașii parohiei vor ridica biserica cu hramul „Sf. Nicolae” în 1858 sfințirea având loc la 1866. Primarul de aici primea, în 1866 de la subprefectura plaiului Teleajen, un dorobanț pentru a putea să treacă la obligarea locuitorilor de a plăti arenda ce o datorau lui N. Homoriceanu, proprietarul muntelui Plăiețu. Spre 1890 comuna se compunea din următoarele așezări Gheba, Făcăieni, Valea Largă, Chicioreni, Plăețu și Teleajen. Moșnenii făceau parte din neamul Chiciorenilor și cei din satele aparținătoare.

Ca proprietari în devălmășie cu statul ai pădurii Teleajenul apar moșnenii în 10 iunie 1912, iar în devălmășie cu moșnenii Izvorani în septembrie. În decembrie același an sunt pomeniți moșnenii Chicioreni la pădurea Plăețu ca vecini. Moșnenii Mărcuței erau menționați ca vecini la moșie³⁰⁹. În indiviziune cu statul și cu Sevasta Stănescu apar moșnenii la 20 februarie 1915 în sfoara Poiana Râpei pe 32 de stânjeni.

În anul 1930 se înregistrau 1.436 locuitori, iar la 1941 numărul urca la 1.520 de locuitori în 314 case. În cadrul comunei se aflau la 1931 satele Chicioreni, Făcăeni, Gheba, Măneciu Ungureni, Plăețu și Teleajen. În 31 august 1941 stârnea vâlvă capturarea de către jandarmii de aici a șase parașutiști sovietici desantați la Cheia³¹⁰.

MĂNEȘTI (BZ) Bălenii de mai demult sau Beșlii de astăzi sunt cei din Mănești. Înregistrat la 1831 ca sat mixt. O întărire domnească obține la 15 noiembrie 1581 postelnicul Oprea aici pe baza unei hotărnicii vechi³¹¹. Știri despre sat sunt și din 1615 regăsite în arhiva episcopală. Alături de Stan din

³⁰⁴ I. Dedu, *Așezări ...*, p. 273.

³⁰⁵ A. Sacerdoțeanu, *Inscripția bisericii m-rii Cheia*, în RI, XIII, 1927, pp. 280-281.

³⁰⁶ Autoritățile vieneze s-au ghidat și pe atunci, dar și mai târziu după principiul „Totul pentru popor, dar nimic prin el” și aceasta într-o teribilă frică de reforme.

³⁰⁷ Constantin Căzănișteanu, Apostol Stan, *Refugiați transilvăneni în timpul revoluției de la 1848-1849 în Țara Românească*, în „Studii”, 23, 1970, nr. 3, p. 509.

³⁰⁸ Nicolae Iorga, *Documente de la Vălenii de Munte*, în BCIR, XII, 1933, p. 141, nr. 28.

³⁰⁹ „Monitorul Oficial”, nr. 199, din 2/15 decembrie 1912, p. 9275.

³¹⁰ Constantin Gheorghe, *O istorie a Internelor în date*, București, Editura Ministerului de Interne, 2001, p. 146.

³¹¹ BAR, Doc. Ist., DCXXIII/111.

Cocorăști ca aldămășar în 28 mai 1619 apare și Dobre de la Mănești³¹². Un Puia boiernaș semna documentul din 14 octombrie 1620 întocmit de 12 boieri tocmealnici la Aldeni pentru ocina vătafului Oprea³¹³. Operațiunea se va dori peste doi ani a fi reluată spre clarificări. Tot prin martori – Zorea cel Bătrân și Velcea - era reținută localitatea și la 9 iulie 1622³¹⁴. Manea cu ceata lui, Stoaia cu ceata lui sunt amintiți la 25 iunie 1625 în zăpisiul dat de episcopul Efrem pentru mănăstirea Menedicului³¹⁵.

Vintilă iuzbașa și postelnicul Barbu erau martori în 20 februarie 1640 pentru Mihăești. Ultimul mai era menționat în aceeași ipostază în 24 februarie 1640 pentru o vie din Dealul Bozienilor, iar în 15 iunie 1640 era reținut între 12 boieri luați pentru Bălțați³¹⁶. Cupețul Parasco și Barbu postelnicul erau martori în 19 mai 1641 în Vlașca. Stan al Ganei de aici se număra în 20 aprilie 1643 între jurătorii iuzbașei Isac din Buzău la moșia Prundărești³¹⁷. Ifrim Ciomag îl dăruia pe Sava Dumitranul iuzbașa la 21 noiembrie 1697. Ultimul, fiul lui Mihăilă Dumitran din Mănești, se va înfrăți la 21 ianuarie 1698 cu Bogdan, fiul lui Dragomir Ciomag din Băligoși pe niște pământuri de la Schei printre martori numărându-se și călugărul Serafim de aici. Sava va mai cumpăra la Schei și în 18 mai 1701 de la un Constandin probabil din Grabicina³¹⁸.

Siliștea Măneștilor făcea obiectul unei tranzacții, alături de Bisoca în 17 iunie 1705 dicumentul ajungând în arhivele de la mănăstirea Banu³¹⁹. Pană comisul apărea între martorii de la Brăgărești din 8 ianuarie 1654. Ganea paharnicul era și el martor în 13 iulie și 3 octombrie 1654. O mărturie de hotare pentru moșia Bisoca o dădeau în 7 iulie 1739 cei din Mănești în stabilirea părții de moșie a căpitanului Ioniță³²⁰. Dobre Mânzală se afla în plin proces în vara lui 1743 cu vel clucerul Mănăilă.

Un proces dur se va desfășura în 1743 moșnenii suportând o deșugubină, de aici lupta din vara acestui an. Astfel, pentru Mănești era dată o carte de judecată a 12 boieri, în 12 iunie 1743, în procesul dintre vel clucerul Mănăilă și Dobre Mânzală³²¹. Ultimul se va fi implicat masiv datorită

³¹² *DIR*, B, XVII/3, p. 372, nr. 335.

³¹³ *Ibidem*, p. 598, nr. 533.

³¹⁴ *Ibidem*, XVII/4, p. 176, nr. 185.

³¹⁵ *CDȚR*, III, pp. 234-235, rez. 473.

³¹⁶ *Ibidem*, V, p. 34, rez. 28.

³¹⁷ I. Ionașcu, *Mănăstirea Izvorani ...*, p. 43, nr. 16.

³¹⁸ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LV/25 a.

³¹⁹ Idem, fond *Mănăstirea Banu*, XXXIX/1.

³²⁰ Idem, fond *Episcopia Buzău*, XXXVIII/16.

³²¹ *Ibidem*, LIII/14.

deșugubinei uriașe de 600 de stânjeni pentru menționata crimă din hotarul satului³²². Nu am avut acces la documentul din 30 septembrie 1759 referitor la cartea de judecată a Divanului în care apare localitatea sub forma de Mănești prin nepoții lui Ștefu șetrarul. Moștenitorii lui Radu Mănilă postelnicul se certau și pentru o moșie de aici în 18 octombrie 1775. Preotul Radu Beșliu din Mănești în 6 iulie 1777 vindea egumenului de la Vintilă Vodă un loc de casă și o cârciumă în târgul Buzăului pe care le avea de la ceaușul Pană, unchiul său. Tranzacția se datora pe de o parte nevoii de bani a moșneanului, dar și interesului egumenului Grigore de a avea un venit bun de pe urma cârciumii de la Buzău³²³. Este perioada în care se semnalau unele împresurări venite din partea moșnenilor Mânzăleșteni la moșia de aici. Școala de la 1784 de la Mănești era ținută de Stoian grămăticul și de către preotul Necula³²⁴.

Costanda, soția lui Nedelcu Olteanu în 1829 vindea schitului Găvanu la Valea Ursului niște bunuri martor fiind și preotul Mihail T. Ichimescu. Este perioada în care pe vechea vatră se creează satul Mănești ce cuprindea Sârbeștii (Aldenii de Sus).

Sub președinția lui Ianache Văcărescu la 29 mai 1837 Divanul Civil recunoștea că moșnenii Ciomagi au vândut medelnicerului Ianache Papazoglu un moș (114 stânjeni Șerban Vodă) din cei 5 moși de la 27 mai 1818. Subocârmuirea plaiului Slănic se adresa la 1837 cetii moșnenilor Ciomăgești pentru a afla dacă au făcut apel în procesul ce îl aveau cu serdăreasa Teodosia Măleasa³²⁵.

În 26 februarie 1834 către președintele instanței buzoiene își îndrepta jalba sa Stoica sin Ioniță Ignat în care arăta că fiind șezător în plaiul Râmnic din județul vecin se vedea acum la decesul părinților săi contestat în drepturile sale pentru o parte de moșie și în special la o roată de moară „dată în arendă pă trei ani”. Întorcându-se pentru a-și prelua averea părintească acesta se va vedea contestat de ceilalți frați de moșie „s-au arătat un Stan Grigoraș văr bun cu părinții mei și un Tănase împreună cu frații lor de acolo zicând că nu am nici o parte vrând să mă și gonească”³²⁶. Petentul își va alege doi vechili – Dinu Beșliu și Radu Beșliu – pentru a-l reprezenta în instanță „să-mi scoată

³²² Se mai poate aminti că în cadrul obștei se puteau judeca – conform legii pământului - și unele procese pentru crimă (*răzbunarea sângelui*); cf. Constantin Șerban, *Lexic de terminologie istorică. Obștea sâtească*, în SAI, XVII, 1972, p. 133.

³²³ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LXXXI/23. Între martori se numărau și doi turci aga Dimir de la Brăila și un Mustafa.

³²⁴ Prezența preotului înainte de amintirea bisericii de la 1806-1807, conform Analelor episcopale de la 1926 și 1928, este un fapt. Vezi și Sandu Tudor, *Bisericile de pe Valea Slănicului*, pp. 69-71.

³²⁵ D.J.A.N.B.Z., fond *Pretura plasei Gura Dimienii*, dosar 5/1837, f. 3.

³²⁶ *Ibidem*, dosar 32/1833, f. 5.

drepturile părintești”. Președintele instanței va cere subocârmuitorului să cerceteze cauza urmând a se înainta un raport. Avea satul în 1835 un număr de 21 de gospodării. Curios, dar în situația de la 1838 satul număra 619 locuitori în 120 de case. Ioan Adam din satul Mănești în 1841 se judeca cu popa Stoica și Stan Lungu ginerii săi pentru o fâneață. Erau în proces la 1839 Stan, fiul lui Apostol Grigoraș, Dinu, fiul lui Radu de la Mănești cu Radu Beșliu pentru răscumpărarea arendei unei mori³²⁷.

N. Berhă în 11 martie 1840 cumpăra partea lui Marin sin Dragomir Popa, parte aflată în devălmășie la Lopătari pentru suma de 720 de lei. Între martori se afla și logofătul Radu sin Stan³²⁸. Începea la 1841 procesul lui Ion Beșliu din satul Mănești bănuît în furt de niște lucruri³²⁹. În aceeași situație se afla și Ion Leșalu³³⁰. Se certa și Radu Mânzală de la Mânzălești cu Enache Chiorul de la Mănești pentru niște fălci de fân³³¹. În anul următor, 1842, se ivea procesul lui Coman, fiul lui Stan de la Mănești și Safta, fiica lui Stanciu învinuiți de furt de bani de la pitarul Stavrache Dâmboviceanu. Stan, fiul lui Ion Beșliu de la Mănești se judeca și el cu Anghel Boboc pentru încălcarea a două fânețe. Urma în 1843 Radu Mânzală cu Constantin fiul lui Enache Chiorul de la Mănești pentru aducerea la îndeplinire a hotărârii nr. 64 din 1842, pentru două fălci și jumătate de fâneață³³².

Era în plină desfășurare procesul fraților Ion și Stan Radu Mânzală cu Ianache Papazoglu implicat fiind și moșneanul Radu Stanciu Beșliu de aici³³³. Și în aceeași perioadă încă se mai mai dădeau lupte în procesul moșnenilor cu mănăstirea Vintilă Vodă, proces greu cu rădăcini în hotărnicia din primul sfert al secolului al XVII-lea. Existau și preocupări pentru prezervarea bunurilor culturale mobile. Astfel, *Cazaniile* buzoiene de la 1834 erau legate, în 21 martie 1843, de Ioniță Bozoviescu (Buziorescu) pentru suma de 35 de taleri adunați de la locuitorii satului.

Aleșii satelor Mănești și Mânzălești autentificau, la 20 martie 1853, țidula prin care Dumitrache Buescu avea însemnate toate cumpărăturile ce le făcuse de la moșnenii Beșlii și Mânzăleșteni³³⁴. Același D. Buescu la 20 martie

³²⁷ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 108/1839, f. 1-4.

³²⁸ Idem, Condiți, dosar 8/1840, f. 30.

³²⁹ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 35/1841, f. 2-5.

³³⁰ Bătrânii satului judecau ca o primă instanță pe cel dovedit aplicându-se pedepse mergând de la fier la butuc, de la jug la biciuirea vinovatului. Butucul era așezat lângă biserica satului spre luare aminte.

³³¹ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 544/1841, f. 1.

³³² Ibidem, dosar 41/1843, f. 1.

³³³ *Mănăstirea cetate ...*, pp. 135-136.

³³⁴ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, LXXV/5.

1853 lua în arendă pe patru ani de la Toader, fiul lui Costache Beșliu, patru fâlcii de fâneață în Malul Iepii, în valea Cășării și alte două fâlcii în Podul lui Marcu, la prunii lui Ioan Andone toponime care și azi se mai păstrează pe alocuri. Peste trei ani, la 27 iulie, acesta ajungea la un schimb pentru un vad de cârciumă pentru o sută de prăjini fâlcești la Mânzălești cu Crăciun Mânzală, Neculai Diaconu și Radu Diaconu. Oarecum mai modest își înzestrau fata la 1862 Gheorghe și Nastasia Răduță. Aceasta urma să primească o jumătate de falcie de fâneață la odaia din Bădic, iar după moartea părinților alte trei fâlcii, șase prăjini de pruni și casa la care se adăugau animale mai mici sau mai mari³³⁵. Împreună cu Răghineștii la 1864 se forma comuna de 180 de familii.

La 1865 apar ca moșnenii cu clăcași frații Stan și Nica Beșliu, Ion Ciomag, Radu Tatu Moise, frații Ion și Radu Apostu, N. Mânzală și Dimian Roșioru³³⁶.

În 1870 nici un moșnean nu va fi prezent la hotărnicia moșiei Vintilă Vodă (Sărulești-Cărătnău) a episcopiei³³⁷ același lucru făcându-l și Budineștii. Nu același lucru îl vor face moșnenii Tulinești, Popești și Bobocești care vor prezenta cu această ocazie o carte de hotărnicie din 4 aprilie 1847 efectuată de către căpitanul Ioniță Lambriu. Această hotărnicie se baza pe una mai veche a lui Stanciu Gogălniceanu de la Vernești. În 23 mai 1870 moșnenii cereau ca în lucrare să nu se treacă „peste pietrele hotare, în care noi avem veche posesie, de care suntem mulțumiți pe acele pietre și nici nu întindem hotarele sfintei monastiri, dar nici Sf. Monastire să nu treacă în moșia noastră”³³⁸.

Sub presiunea autorităților se vor afla moșnenii la 1911 când se cerea, în baza art. 29 din Codului Silvic o limpezire a situației lor. Pentru a se spori presiunile, în fața obstrucției moșnenilor, se va face apel și la Casa Centrală a Băncilor Populare și Cooperativelor Sătești. Judecătorul Apostol I. Albu de la Judecătoria Beceni la 25 februarie 1913 constata că nici acum nu a fost prezent vreun moșnean din Mănești „și deci nu s-a putut compune comisiunea”³³⁹. Aceleași lucru se va întâmpla la 11 noiembrie, 11 decembrie 1910, 13 ianuarie, 14 mai și 10 decembrie 1914 deși plouau citațiile. La 7 februarie 1916 dirigintele școlii Igheab din Mănești comunica că a pus în vedere Obștii, asupra dreptul de proprietate a instituției ce o conducea „în jumătate muntele Cireșu”. O schiță genealogică a moșnenilor din Mănești reușise să o facă

³³⁵ Până la prevederile moderne, art. 1092, al. II din Codul Civil, înzestrătorul putea să-și retragă zestrea ceea ce ducea la un val de procese.

³³⁶ *Mănăstirea cetate ...*, p. 40.

³³⁷ Scarlat Popovici, *Carte de hotărnicie a moșiei Vintilă Vodă-Sărulești-Cărătnău*, București, 1871, p. 8.

³³⁸ D.J.A.N.B.Z., fond *Tribunal jud. Buzău. Hotărnicii*, dosar 1/1870, f. 10.

³³⁹ Idem, fond *Judecătoria Beceni*, dosar 48/1910, f. 78.

judecătorul Albu în 1912 când înregistra descendenții lui Radu Diaconu, Nica R. Beșliu, N. Diaconu, Dimian Tatu, Stănilă Gr. Tatu, Ion Cârstea Tatu, Marin Tatu, Vasile Radu Mânzală, Ion, Dinu și Dragomir Mânzală, Stan Cășaru, Dobre și Toader Stemate, Ion Diaconu și Dumitru Lalu. Crăciun Mânzală era trecut și el, dar fără urmași. În Măneștii anului 1921 între cei 225 de locuitori se numărau 40 de moșneni³⁴⁰.

Pădurile Ținta (30 ha), Vârful Țintei (25 ha) și Izvorul Țintei (30 ha) se aflau în 1931 în posesia moșnenilor³⁴¹. În toamna lui 1932 în vâltoarea iscată de o neinspirată măsură a politicianului vremii județul ajungea la un număr de 140 de comune între care și Măneștii care aveau în componență satele Apostari, Beșlii, Reghinești, Valea Ciomegi și Valea Cotoarei. Fostul primar și director de școală Dumitru Cristea începea, la cumpăna dintre milenii, o serie de demersuri pentru ca denumirea localității să fie Mănești și nu Beșlii într-o încercare de revenire la normalitate. În fond demersul se dorea a fi și o penitență pentru o mai veche greșeală ce ținea de Valea Ciomagi ajunsă *tamnesam*, Satul Vechi.

MĂNEȘTI (PH) Satul din plasa Filipeștilor intra în atenția istoricilor înainte de ultima mare conflagrație³⁴². Partea lui Dragu, fiul lui Stan din Mănești „toată, oricât se va alege” de la Bârsești era întărită lui Badea scriitorul în 20 noiembrie 1569. Fiul celui din Mănești a avut parte de o viață aventuroasă „a fugit, în zilele răposatului Mircea voevod, de a ieși pribeag din Țara Românească, în țara Moldovei. Și acolo a petrecut multă vreme, până când l-au luat tătarii rob. Iar după aceea, un turc din Belgrad, anume Hasan l-a răscumpărat de la tătari, de a dat 6000 aspri gata și patru cai buni, prețul unuia câte 1000 aspri”³⁴³. Pentru a-l scoate din starea de rob mama sa, Stana, a vândut în Bârsești către Stan cel Gros pârçălabul. Oprea postelnicul la 3 iunie 1577 obținea întărire domnească pentru o ocină „partea lui Oprea, fiul lui Barbul, toată, oricât se va alege de peste tot hotarul (...) Însă să se știe cât este partea lui Oprea, fiul lui Barbul: a cincea parte din jumătate de sat”³⁴⁴. Sub Mihnea Turcitul, la 6 februarie 1580, i se întăreau, între altele, biv vel vornicului Dragomir „ocină la Curești din jumătate de sat, a patra parte, însă toată partea lui Oprea, fiul Ancăi și a lui Hrizan de la Mănești”³⁴⁵. Armașul

³⁴⁰ P. Poni, *op. cit.*, p. 149.

³⁴¹ D.J.A.N.BZ., fond *Direcția IV-a Silvică Buzău*, dosar 21/1931, f. 153.

³⁴² I. C. Filitti, *Trei sate Mănești (Ilfov, Prahova și Dâmbovița)*, București, 1938. Vezi și V. Brătulescu, *Zugravi de biserici*, în G.B., 1959, nr. 3-4, p. 273.

³⁴³ *DIR*, B, XVI/3, pp. 333-334, nr. 385.

³⁴⁴ *DRH*, B, VIII, p. 125, nr. 76.

³⁴⁵ *Ibidem*, pp. 459-463, nr. 282.

Stroe de aici era amintit ca martor în 27 august 1582 pentru Voinești. Spre sfârșitul secolului al XVI-lea apare localitatea atunci când spătarul Drăghici se judeca cu jupânița Maria și cu ginerele ei, logofătul Voicu, pentru o ocină de la Grădiște. În vara lui 1597 spătarul va fi obligat să înapoieze asprii dați pe acea ocină, adversarii fiind „mai volnici”³⁴⁶. Tot spătarul Drăghici este amintit ca martor în 23 martie 1610 la o vânzare din Izvorani³⁴⁷. În anul următor în aceeași calitate apare paharnicul Mavrodin³⁴⁸. Reapare spătarul Drăghici în 20 decembrie 1611 tot ca martor pentru o ocină din Văleni³⁴⁹, iar Nenciul postelnicul în 2 mai 1617 într-un proces al logofătului Marcu din Topoloveni³⁵⁰. Partea lui Nan (Nenciu) postelnicul este menționată la o întărire din 1 iunie 1617³⁵¹. Nenciul postelnicul apare, iar ca martor în 25 februarie 1618 în Ialomița. Paraschiva cel bătrân cu fiul său Pătru sunt pomeniți ca tocmealnici în 26 mai 1620 pentru o ocină din Preotești a logofătului Radu³⁵². Mavrodin paharnicul este amintit ca martor la 3 iunie 1621 pentru o proprietate de la Vernești³⁵³. Îi vom găsi pe călărașii de aici ca inițiatori și implicați în războaiele din vremea lui Alexandru Coconul (1623-1627) generate de jaful fără limite practicat în Țara Românească³⁵⁴. Un Matei este amintit ca martor în 27 iunie 1624³⁵⁵. Logofătul Oprea din Mănești era pomenit în 18 iunie 1626 prin fata lui, Vlădaia, care vindea o ocină în Deșirați către biv vel postelnicul Enache³⁵⁶ care reînnoia la 10 iulie zapisul prin care cumpăraseră de la vornicul Nenciu și postelnicul Barbu partea acestora³⁵⁷. Este luna în care mai apare localitatea în alte trei documente. Logofătul Oprea este amintit în 30 iunie 1628 când fiul său postelnicul Hrizan se înfrătea cu nepotul său și cu fiica acestuia la

³⁴⁶ *Ibidem*, XI, pp. 333-334, nr. 253.

³⁴⁷ *DIR*, B, XVII/1, p. 442, nr. 391.

³⁴⁸ *Ibidem*, XVII/2, p. 13, nr. 15.

³⁴⁹ *Ibidem*, p. 37, nr. 37.

³⁵⁰ *Ibidem*, XVII/3, p. 127, nr. 104. Mai este amintit Nenciu în 27 februarie 1618, 25 august 1618, 12 iunie 1620 și 11 și 16 iulie 1625; cf. *Ibidem*, p. 197, nr. 171; p. 234, nr. 209. În 22 iulie și 2 decembrie 1622 apare Nenciu ca vornic; cf. *Ibidem*, p. 593, nr. 516.

³⁵¹ *Ibidem*, p. 143, nr. 118. Era fiul logofătului Oprișor și frate cu Hrizan conform documentului din 28 aprilie 1618; cf. *Ibidem*, p. 220, nr. 194. Cei doi frați vor avea un proces în 15 iunie 1621 cu spătarul Drăghici pe care îl vor pierde; cf. *Ibidem*, XVII/4, pp. 44-45, nr. 47. Hrizan va apare ca postelnic în 1 decembrie 1621; cf. *Ibidem*, p. 66, nr. 76.

³⁵² *Ibidem*, p. 538, nr. 480. Paraschiva cel bătrân mai era pomenit și în 31 decembrie 1620; cf. *Ibidem*, p. 622, nr. 554.

³⁵³ *Ibidem*, XVII/4, p. 32, nr. 35.

³⁵⁴ A. D. Xenopol, *Istoria românilor*, VI, București, [s.a.], p. 43.

³⁵⁵ *DIR*, B, XVII/4, p. 432, nr. 443.

³⁵⁶ *DRH*, B, XXI, p. 184, nr. 91.

³⁵⁷ *Ibidem*, p. 210, nr. 109.

Grădiștea de Sus și de Jos³⁵⁸. Este reținut satul acum ca fiind de călărași. Preda postelnicul și Ursu Moldoveanu erau martori la o tranzacție în 28 iulie 1639. Vintilă iuzbașa și postelnicul Barbu erau martori în 20 februarie 1640 pentru Mihăești. Ultimul mai era menționat în aceeași ipostază în 24 februarie 1640 pentru o vie din Dealul Bozienilor, iar în 15 iunie 1640 era reținut între 12 boieri luați pentru Bălțați³⁵⁹. Cupețul Parasco și Barbu postelnicul erau martori în 19 mai 1641 în Vlașca. Barbu postelnicul apărea în 23 octombrie 1654 la o ceartă pentru Cernătești. O carte de blestem pentru aflarea hotarelor se lua în 1732. La 1 iulie 1778 se hotărnicia moșia de aici³⁶⁰. În 18 mai 1801 se efectua o cercetare datorată unei împresurări, ocazie cu care apare numele moșiei de Mănești sau Coadă Izvorului.

În *Catagrafia* de la 1831 moșiile de la Măneștii Ungureni și Măneștii Pământeni, din plasa Filipeștilor, se aflau în proprietatea „Zmarandei dohtoroaia Silvestroaia”. Numărul de familii din cele două sate se ridică la cifra de 93. Cu egumenul de la Sinaia se judecau moșnenii în 26 noiembrie 1833 pentru moșia din hotarul mănăstirii³⁶¹. Între 15 iunie – 18 august 1842 se desfășurau cercetări pentru o pricină generată de hotarele moșiei. În 1864 așezarea devine comună compusă fiind din satele Mănești Pământeni și Mănești Ungureni. La 1892 comuna era formată din satele Coadă Izvorului, Comănac, Crivățu și Mănești, iar la 1908 avea în componere satele Coadă Izvorului³⁶², Mănești și Zalhanaua³⁶³. Pădurea Țintea de 30 ha, în iunie 1912, era a moșnenilor.

MĂNEȘTII DE JOS (PH) Spre 1624-1625 logofătul Radu era întărit pe partea postelnicului Pătrașcu și a lui Pană, fiii spătarului Drăghici „toată, a patra parte din câmp, din pădure (...) de pretutindenii oricât se va alege de peste tot hotarul”. Achitase pentru ocină, vecini și vad de moară logofătul nu mai puțin de 20.000 de aspri către postelnicul Pătrașcu³⁶⁴. Se poate specula că aici exista o obște de boieri. Vecinii de aici erau reținuți în 18 februarie 1626 în hrisovul dat tot lui Radu logofătul³⁶⁵.

³⁵⁸ *Ibidem*, XXII, pp. 264-265, nr. 121.

³⁵⁹ *CDȚR*, V, p. 34, rez. 28.

³⁶⁰ A.N.I.C., fond *Schitul Surpatele*, X/9.

³⁶¹ D.J.A.N.PH., fond Judecătoria jud. Saac, dosar 775/1833, f. 1.

³⁶² Construită de preotul Andronache și de dr. Silvestru Filiti în 1828 biserica de aici, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” va fi dăruită în 1927.

³⁶³ I. Dudu, *Așezări ...*, p. 116. În 1950 se adăuga Gura Crivățului.

³⁶⁴ *DIR*, B, XVII/4, pp. 458-460, nr. 471.

³⁶⁵ *DRH*, B, XXI, pp. 31-32, nr. 19.

MĂNEȘTI PĂMÂNTENI (PH) Vezi Mănești. Numai 39 de familii se înregistrau în 1831.

MĂNTEȘTI (BZ) Vezi Brăiești.

MĂRĂCINENI (BZ) Vel clucerul Radu și Caplea soția sa primeau întărire domnească pentru satele Mărăcineni și Vieroș la 20 noiembrie 1557. În document se arăta „iar după aceia, când a fost în zilele lui Vintilă voevod, iar Șarban vornic și cu ceata lui, câți țin Izvoranii, ei au hotărnicit ocina lor Izvoranii dinspre Mărăcineni și dinspre Vierăș cu 12 boieri, dar fără știrea aceluia care ținea pe atunci acele sate, Mărăcineni și Vierăș, căci era jupânița Caplea clucereasa fată tânără. Deci au hotărnicit pe unde au știut ei”³⁶⁶. În continuare se sublinia „iar după aceia, au avut pâra jupan Radul clucer și jupânița lui, Caplea, cu ceata lui Șarban vornic și cu rudele lui și cu Barbul din Borăști și copiii lui și Crăciun din Bârșești și copiii lui și alții, câți au ținut Izvoranii, înaintea domniei mele”. În 3 noiembrie 1597, Radu grămăticul scria actul de întărire pentru Fătu din Mărăcineni prin care acestuia i se recunoșteau achizițiile făcute pentru 2.000 de aspri, „de la popa Vlad călugărul, și de la Bahnea și de la Marco” prin respectarea protimisului³⁶⁷.

Jupânița Cheajna era întărită în 23 mai 1614 pe o ocină de aici „din partea lui Stroe, fratele lui Nedelco postelnic”³⁶⁸. În 25 august 1615 cu ocazia unei înfrățiri dintre Neniu și sora sa Tudora pentru o vie de la Căndești, înfrățire petrecută la Buzău în biserica preotului Nistor - „pe sfânta Evanghelie”- și în prezența episcopului Chiril între martori se afla și un Ilie din Mărăcineni³⁶⁹. Chiajna vorniceasa achiziționa o ocină, cu baltă și vad de moară de la un Efrem în 28 mai 1617³⁷⁰. Un Sima de aici va apare în calitate de martor în 2 martie 1618 la întărirea dată vătafului Stoica și fraților lui pentru o ocină la Mocești³⁷¹. În aceeași situație se va găsi un Gaga și Usava, fiul lui Tatul din Mărăcineni dar la 1 august 1619³⁷². Din nou era pomenită vorniceasa Chiajna la 20 aprilie 1620 când obținea de la vodă Movilă întărire³⁷³. Sava, fiul

³⁶⁶ *DIR*, B, XVI/3, pp. 76-77, nr. 88.

³⁶⁷ *DRH*, B, XI, p. 354, nr. 267.

³⁶⁸ A.N.I.C., fond Mănăstirea Radu – Vodă, II/3. Conform documentului din 28 mai 1617 era vorba de Stroe Căptariu, fiul lui Radu postelnicul.

³⁶⁹ *DIR*, B, XVII/2, pp. 428-429, nr. 368.

³⁷⁰ *Ibidem*, XVII/3, pp. 136-137, nr. 114.

³⁷¹ *Ibidem*, pp. 199-200, nr. 173.

³⁷² *Ibidem*, p. 403, nr. 362.

³⁷³ *Ibidem*, pp. 502-503, nr. 453.

lui Avram în 3 iunie 1621 apare ca martor pentru Vernești³⁷⁴, iar în 1621-1622 apare un alt Sava, fiul lui Fătul tot ca martor³⁷⁵. Pitarul Stanciu din Mărăcineni este reținut în 9 iulie 1622 ca achizitor de terenuri în dealul Verneștilor „în dos, un pogon și jumătate de vie și cu un stânjen de ocină”³⁷⁶.

Ca martor este amintit Lupu Mehedințeanu³⁷⁷ în 14 iunie 1623 pentru jupâneasa Stana de la Rătești³⁷⁸. Alți martori sunt pomeniți la 18 și 29 iunie 1625 pentru Avram din Brăești, iar la 30 iunie este amintit Ban căpitanul și alții pentru mănăstirea Menedic³⁷⁹. În 25 iunie 1625 logofătul Anghel se număra între martorii pentru Vintilă Vodă. Pentru pomenire Dobra Călcioaie din Căndești dăruia nepotului ei Stoica din Mărăcineni la 4 februarie 1630 un pogon de vie în dealul Verneștilor. Martorii vor fi din Mărăcineni și enumerarea lor începea cu Neagoe Brânzea, Mehedințu și preotul Manea³⁸⁰. În calitate de martor apare Stanciu la 31 mai 1626 când se întăreau ocine în Căpățânești și Zorești³⁸¹. Moșnenii Stan, popa Manea, popa Dragotă din Ghespești (Viespești) cu frații lui Stănilă și Neagu vindeau la 1 mai 1631 partea lui Calciu și a Dobrei soția acestuia, de la Căndești, către vornicul Mihalcea cu acceptul moșnenilor pentru suma de zece ughi³⁸². Deși se menționa baștina la Mărăcineni credem că mai degrabă ar fi vorba de Mărăcinenii de Sus. În 1633 vindeau Marica Oproia și fiul ei Balotă către jupân Costache³⁸³. Sava al lui Avram este amintit ca martor în 24 octombrie 1634.

Mănăileștii vor ajunge aici după primii ani ai domniei lui Matei Basarab și vor ocupa funcții pe la 1688 când Stoian Mănăilă era vel serdar și solicita hotărnicia pentru moșia sa de la Sinești³⁸⁴. Ei se trăgeau din Bălișoara, de „preste drum” cum ar veni³⁸⁵. Sava Beanghiul este menționat ca martor de aici

³⁷⁴ *Ibidem*, XVII/4, p. 32, nr. 35. Va mai apare ca martor și în 18, 29 și 30 iunie 1625; cf. *Ibidem*, p. 530, nr. 549.

³⁷⁵ *Ibidem*, p. 53, nr. 61. Cei doi vor apare împreună, alături de alți moșneni, la 25 ianuarie 1623 pentru Dedulești; cf. *Ibidem*, p. 218, nr. 235.

³⁷⁶ *Ibidem*, pp. 175-176, nr. 185.

³⁷⁷ Căsătorit a doua oară cu fiica Vladei, soția marelui vornic Dan Danilovici.

³⁷⁸ *DIR*, B, XVII/4, p. 289, nr. 306.

³⁷⁹ *Ibidem*, pp. 535-537, nr. 554.

³⁸⁰ *CDȚR*, III, p. 540, rez. 1062.

³⁸¹ *DRH*, B, XXI, p. 147, nr. 77.

³⁸² *Idem*, XXIII, p. 376, nr. 326.

³⁸³ Acesta împreună cu fiul său, Vasilache, apar în calitate de donatori către mănăstirea Bradu în 23 august 1638.

³⁸⁴ Teodora Rădulescu, *Sfatul domnesc și alți mari dregători ai Țării Românești*, în *RA*, XLIX, 1972, nr. 3, p. 45.

³⁸⁵ Dimitrie Gh. Ionescu, *Casa Vergu Mănăilă din orașul Buzău*, în *RM*, V, 1968, p. 173.

în 26 iunie 1633³⁸⁶, în 31 mai 1634, 15 ianuarie 1637, 15 și 20 august 1637, 12-13 iunie 1638, 24 decembrie 1638 și la 10 octombrie 1639 în calitate de căpitan. Vasilică, fiul lui Constatin din Mărăcineni era și el martor în 15 august 1638 la Pătârlagele. Între alte mențiuni ale moșnenilor avem documentul de la 23 august 1638 când Constantin din Mărăcineni și fiul său Vasilichie donau 20 de stânjeni către mănăstirea Bradu documentul reținând formula clasică ce arăta acordul cetei „den câmpu și den pădure și den fânețe, și den apă (...) și cu casele den sat”³⁸⁷. Vasilache, Mircar și Alexe erau martori pentru Băltenii de la Pod în 1 august 1639. În 10 decembrie 1639 și 31 mai 1640 tot ca martori sunt amintiți căpitanul Sava Benghiul și Jipa. Ginerile lui Constantin, Dumitru era și el martor pentru Ciorăști la 25 aprilie 1640. Între cletovții de la 19 iunie 1640 era amintit și Sava Avram.

În vremea domniei lui Matei Basarab vor fi implicați în procese, dar și ca martori sau hotarnici la 1645 un Carșotă de la Mărăcineni, Ugrin Mehedințul, gramăticul Radu, Vasilache și Vasilachi roșul³⁸⁸. În această perioadă se producea și înfrățirea lui Sava cu Nicola, fiul Horăi de la Buzău. Va da Sava, cu ocazia evenimentului, doi boi buni, două vaci cu lapte și o plașcă de postav și va primi două pogoane de vie în dealul Verneștilor³⁸⁹. Între numeroșii martori sunt de reținut Dragomir Motroce, Mihai Carșote, Stan călăraș din oraș, Gherghe, fiul lui Pardos din Rădălești.

Amintitul Vasilichi se alătura, la 3 iunie 1645, altor 11 boieri fiind cu toții ceruți, prin răvaș domnesc, de egumenul Nectarie de la Bradu pentru a-i alege moșia din Albeștii de pe Călmățui donată mănăstirii de către vel comisul Radu. Și tot la Albești era prezent, în 3 august, vornicul Lușe de la Mărăcineni care alegea în prezența altor boieri și a episcopului cei o sută de stânjeni ai lui Vlad Colțeanul³⁹⁰.

În același an nepoții de fată ai lui Vălcan din Târcov, fiii lui Nana din Mărăcineni îl dăruiau pe Dumitru Țochie cu trei pogoane și jumătate de vie în dealul Cărlomăneștilor. Chestiunea se lega, într-un fel, de *comând* sau, mai popular, de partea sufletului pentru că de săracuste și de pomenile rânduite, pentru Vălcan, urma să se ocupe Țochie³⁹¹. Între martori nu trebuie omis Gherghe Mihălcescu spătarul, Vlad Caloian sau Gligore Turcul din Târcov. Un

³⁸⁶ P. V. Năsturel, *Genealogia Năstureilor*, în „Revista pentru istorie, arheologie și filologie”, XI, 1910, pp. 50-51.

³⁸⁷ Aurel V. Vasilescu, *Mănăstirea Bradu...*, p. 20.

³⁸⁸ *Rușala*, impozitul plătit de roșii, ajunge sub Matei Basarab la 40 de galbeni pe an ceea ce era mult deoarece prețul unui sat se situa în jurul sumei de 400 de galbeni.

³⁸⁹ *DRH*, B, XXX, pp. 173-174, nr. 131.

³⁹⁰ *CDȚR*, VI, p. 103, rez. 219.

³⁹¹ *Ibidem*, p. 116, rez. 257. Era vorba de pomenirile de 3, 9 și 40 de zile și de cele de 3, 6 și 12 luni de la deces.

Mircan semna documentul din 23 aprilie 1646 care rezuma situația moșnenilor de la Șchiopeni care aleseseră fuga în fața valului de impozite. Cei doi fii ai Simei din Mărăcineni, Mircan și Iane, ajungeau la o înțelegere de a-și împărți niște bunuri – patru pogoane de vie în dealul Verneștilor - în 8 mai 1646³⁹². În aceeași perioadă Dumitrașco Botoșul cumpăra 50 de stânjeni ocină la Odobeni între martori numărându-se și ceaușul Alexie de la Mărăcineni.

Tot Alexe ceaușul era cel care număra banii la tranzacția din 5 august 1646 când Badea din Mătești vindea o ocină³⁹³. Prin căpitanul Sava și vornicul Jipa martori în 3 aprilie 1647 la Săseni apare din nou localitatea. Amintitul Alexe ceaușul era martor pentru Scurtești în 16 iunie 1649, iar căpitanul Sava Benghiul în 10 ianuarie 1648, 17 decembrie 1649 pentru Căldăruși. Mircan și fratele său Iane vor cumpăra la 5 noiembrie 1649 de la Baico din Șainești 46 de stânjeni ocină în sat prețul fiind de 6 ughi și jumătate, iar între martori numărându-se Bratul din Coetești, Vlad, fiul lui Baico cel Bătrân și fratele lui, Gaiță, și Iane, fiul lui Carșote, dar și alții. Nu trebuie uitat faptul că achizițiile făcute de cei din Mărăcineni erau în proximitate, ceea ce denota deja o creștere a cererii pe piața imobiliară locală, dar și prezența crescândă a acestora în calitate de martori la asemenea operațiuni. Astfel, numai în intervalul 1645-1649 vor figura în ipostazele amintite *ante* de aproape 20 de ori ca să nu mai amintim de copiile de documente din epocă ce zac, încă necunoscute, în Condicile tribunalelor Curbării și nu numai. Un Vasilache iuzbașa, viitorul căpitan din Buzău de la 1659, era reținut ca având domiciliul aici la 16 iunie 1649 și 10 ianuarie 1655. Șase boieri erau desemnați, în 17 martie 1650, să hotărânicască moșia lui Sava logofăt Benghiul, Barbu și Motrocea cu toții frați de moșie „deci ne-am împreunat toți depreună la sat în Mărăcineni pentru moșia lor, tras-o-am cu funea, (s.n.) aflat-am însă stânjeni 320 din hotar până în hotar prin mijlocul satului”³⁹⁴. Logofătul Sava Benghiul era cel mai în măsură să aprecieze corectitudinea măsurătorii el însuși fiind implicat în multe hotărânicii³⁹⁵. Bratul Coetescu de aici, alături de alți 11 boieri, în 5 mai 1650 erau luați de paharnicul Negoită pentru moșiile sale de la Slam Râmnic și Brăila. Un Mihiu „ot Mărăcineni” cumpăra la Băncești, în 19 iunie <1650> de la fiii lui Voinea scaunul din ocina Plișivească până în apa Buzăului³⁹⁶. În 6 august 1650, ceaușul Mircan era somat să participe la o hotărânicie, împreună cu

³⁹² DRH, B, XXXI, pp. 149-150, nr. 133.

³⁹³ *Ibidem*, p. 262, nr. 239.

³⁹⁴ *Ibidem*, XXXV, pp. 110-111, nr. 88. Vezi și P. N. Cossăceanu, *Hotărânică moșiei Mărăcineni...*

³⁹⁵ Relevant ar fi cazul de la Episcopia Buzăului, pentru Ojasca (Ojăști) și Rătești, din 31 ianuarie 1652 când ar fi trebuit să fie prezent, dar în locul lui va semna un Lupu.

³⁹⁶ DRH, B, XXXV, p. 230, nr. 202.

alți cinci boieri, referitor la o moșie din Togăneasa dacă a fost sau nu a lui Neagoe sin Bran³⁹⁷, iar a doua zi era nominalizat pentru o situație similară la Hodobeni.

Mai mulți martori de aici sunt reținuți în 15 decembrie 1650 pentru o vie din dealul Cârломăneștilor. Sava cel Mare cu fiii săi, Radu și Avram, la 28 iunie înmânau episcopului Serafim un zapis referitor la un schimb de robi. În 12 iulie 1651 era din nou menționată localitatea.

La 31 ianuarie și 2 februarie 1652 Sava Benghiul de la Mărăcineni depunea mărturie la episcopie alături de alții pentru unele moșii de la Odobeni, Ojasca și Rătești, iar la 27 aprilie 1652 Vel Sava, Ugrin și Gorgan apar între cei luați pe răvașe domnești de către Gherghe Negrul, nepotul lui Balco din Vernești³⁹⁸. Alexe ceaușul și Miercan din Mărăcineni se vor număra printre martorii complicatului proces din primăvara lui 1652 referitor la asasinarea soției lui Pătru lăcătușul de către un țigan, Necula, fiul lui Baciu. Proprietarii copilului de țigan – Popa Manea, Stoica cel Mic, fiul preotului Lupea și Maria și Ana, fiicele lui Stoian Ghindar - toți din Mărăcineni neavând posibilități de a plăti deșugubina și pentru a evita pedeapsa cu moartea vor da posibilitatea vel comisului Radu să-l răscumpere urmând ca asasinul să-i devină țigan de moșie „pe vecie”³⁹⁹. Este o pagină de omenie românească deși ștreangul, în opinia altora, era meritat pe deplin.

Iuzbașa Dumitrașco era menționat în 30 mai 1652 între jurătorii moșnenilor de la Găvăneștii de Sus. Amintindu-se de pogoanele de vie din dealul Cârломăneștilor la 25 august 1652 se sublinia că cei doi frați Vălcan și Catara, fiii lui Nan din Mărăcineni donaseră bunurile lui Dumitru ginerele, dar și surorii lor Paraschiva în amintirea unchiului lor Vălcan⁴⁰⁰. În 1 noiembrie 1652 sunt reținuți ca hotarnici, în complicatul proces al Meiuteștilor, iuzbașii Dumitrașco și Vasilache, Mircan ceaușul și Radu, fiul lui Sava. Moșneanul Dragomir se va număra la 27 noiembrie 1652 între cei chemați să jure pentru Găvăneștii de Cosată. Era amintit la 22 februarie 1653 stolnicul Dumitrașcu cu fiul său logofătul Pano când li se întăreau două roți de moară pe care le cumpăraseră de la ceaușul Mircan din Mărăcineni. Intervenea la 17 aprilie 1653 o hotărnicie a 12 boieri.

Fiul lui Mihai Carșote, Alecsie ceaușul, în 6 iunie 1654 avea parte de întărire domnească pentru partea de ocină de la Dedulești a lui Dumitrașcu, fiul lui Alecsie din Orașul de Floci la care se adăugau vii și o parte de moară.

³⁹⁷ *Ibidem*, p. 261, nr. 237.

³⁹⁸ *Ibidem*, XXXVII, p. 120, nr. 142.

³⁹⁹ *CDȚR*, VII, p. 241, rez. 688. În Moldova la 14 aprilie 1558 se plătea o *deșugubină de fată* în valoare de 60 de zloți; Ioan Lupu, *Vina și procesul ei la români*, Iași, 1934, p. 164.

⁴⁰⁰ A.N.I.C., *fond Episcopia Buzău*, XV/10.

Dumitrașcu Carșote nu era altcineva decât vărul ceaușului. Dumitrașcu cumpărase de la Radu căpitanul și de la soția acestuia Moașca, fiica logofătului Oprea în vremea lui Mihnea Vodă. Ceaușul va avea parte de procese cu rubedeniile pentru această avere, dar bazat pe documentele ce le posedă va câștiga în fața lui Matei Vodă⁴⁰¹. Radu Măciucă era luat în 18 iulie 1654 ca să jure, împreună cu alți cinci boieri, pentru niște vii de la Valea Teancului⁴⁰².

La 25 iulie 1654 apăreau ca martori Sava și Mileștean fratele lui Popiscul căpitanul pentru Prundurești. Pentru Pizdilești erau luați să jure în 18 septembrie 1654 Vasilache și iuzbașa Mircan. La 26 octombrie 1654 ca martori erau amintiți Alexe ceaușul și iar iuzbașa Mircan. Și Lupșă vornicul, iuzbașa Vasilichii și iuzbașa Mircan erau menționați ca martori tot pentru Pizdilești în 5 noiembrie 1654. Din cei amintiți unii vor fi martori în 12 decembrie 1654 pentru episcopie în scandalul moșiei lui Larion din Vernești.

Dragomir Țamba se afla între cei de la 19 noiembrie 1655 ce trebuiau să lămurească situația moșiei Jegleasca⁴⁰³. I se întărea lui Stan Vârjoghie paharnicul și cetei lui, dar și verilor cu cetele lor vii în dealul Verneștilor la 30 octombrie 1656 ocazie cu care între boierii judecători apare și Mihul din Cărlomănești. Suprafața s-a măsurat cu funia de 20 de stânjani⁴⁰⁴. Voicu și Stoica Manea, fiii preotului din Mărăcineni se numărau la 16 mai 1657 între cumpărătorii de la Nan N. Ciocănoae de la Pârscov. Ultimul vindea în sat la Pârscov „din cap în cap”. Între boierii hotarnici pentru Coetești de la 25 mai 1658 era amintit și Radu de aici. Trei moșneni se tocmeau la 10 ianuarie 1659 cu un Mihai Jipa, fiul preotului pentru 32 de ughi și jumătate pentru a plăti ploconul lui Mihnea Vodă urmând ca în contra partidă ei să scoată lemnul morii⁴⁰⁵. La 4 iunie 1659 erau martori căpitanul Vasilache și Necula Beteșală pentru o tranzacție de la Largu, iar la 8 iunie 1659 pentru Bălteni. Ca scriitor de acte apare la 5 septembrie 1659 Radu logofătul din Mărăcineani. Partea Mehedințească era reținută la 1661. Pentru că nu-și achitaseră o datorie, părțile lui Nan și ale lui Ion erau vândute de către moșneni în frunte cu Voicu stegarul la 12 noiembrie 1671, către Cerchez, sluga jupânesei Despa din Căndești. Rămâne de speculat dacă nu chiar jupâneasa era aceea care vizase situația. Stan Vârjoghie fugind de plata birului, moșnenii Gh. Albuță și alții, vor fi nevoiți să-i vândă partea la 3 ianuarie 1675 lui Mihai Jipa mereu dispus la achiziții în

⁴⁰¹ *CDTR*, VIII, p. 91, rez. 167.

⁴⁰² *DRH*, B, XXXIX, p. 352, nr. 293.

⁴⁰³ *Ibidem*, XL, p. 278, nr. 287.

⁴⁰⁴ O copie a documentului s-a executat în 15 martie 1825 de către biv logofătul de divan Bănică Ciocârda.

⁴⁰⁵ La 27 ianuarie 1661 neputând să-și achite datoria, moșnenii vor vinde celui care îi împrumutase.

zonă. Astfel, la 4 iulie 1676 cumpăra de la Șt. Copșata, iar la 20 septembrie 1680 de la Sava cu frații săi și de la un Mihalcea. Sava se va bucura de o danie la 27 aprilie 1690-1695 din partea lui Nicole, fiul Hurei. Totuși Sava, fiul lui Stoica Leucă în 23 ianuarie 1691 va și vinde logofătului Mihai. Mai apărea localitatea în documentele trecutului o dată cu tranzacția din 15 martie 1688 intervenită între Necula, fiu al lui Vasilache (Pârțucă) și frate cu Leu (Leon) căpitanul care îi vindea lui popa Lupu, partea lui de la Pârscov, cu 55 de taleri. Partea căpitanului nu o mai putuse cumpăra popa Lupu deoarece acesta devenise zestre pentru fiica căpitanului căsătorită cu Tudorie Grecul⁴⁰⁶. Se poate reține și că acțiunea celui de la Stâlpu era, într-un fel, o recuperare de terenuri pentru că acestea aparținuseră bunicului soției sale. Va avea parte achizitorul și de înțelegerea lui Tudorie Grecul care nu se prevalase de dreptul său de protimis⁴⁰⁷. Se ajungea la funirea moșiei în 20 martie 1689. Toia sin Coman Bealciul vindea la 8 octombrie 1691 căpitanului Mănăilă nu mai puțin de 120 de stânjeni⁴⁰⁸. Este momentul menționării părții Gâldășeasca. Acum câteva decenii, când se amintea de zăpășul lui Drăghici, fiul lui Necula Botoșanul de la 1693, se menționa satul Dedulești, dispărut între timp, ca fiind vecin cu Mărăcinenii⁴⁰⁹. O *Evanghelie* bucureșteană din 1693 a ajuns la mănăstirea Bordești datorită vel căpitanului Mănăilă (zis și Mărăcineanu) ctitor acolo la 1699⁴¹⁰. Un document din 12 martie 1695 era reținut în hotărnicia lui Petre N. Cossăcescu (Cozăceanu)⁴¹¹. În 1706 Mănăilă marele căpitan de Buzău va da aici un mare ospăț în cinstea domnitorului⁴¹². Dumitra, fiica Nedelii vindea la 11 septembrie 1719 către pârcălabul Constantin. Căpitanul Sâmbotin cu fiul său vindeau și ei la 17 februarie 1713 partea de moșie ce o aveau aici⁴¹³.

În 1792 William Hunter era cazat în casa unui boier care devenise grajd în urma prezenței turcești. Călătorul englez sublinia catastrofală situație de la Râmnicu Sărat și Buzău când din miile de case rămăseseră numai câteva zeci,

⁴⁰⁶ Va ajunge la mari certuri Tudorie cu cumnatul său, în vara lui 1698, pentru că acesta îl va suspecta că vrea să vândă partea sa către altcineva și nu către popa Lupu, mai ales că îi era dator acestuia și cu 65 de taleri. De aici obligația scrisă pe care și-o va lua Tudorie, în urma unei judecăți vlădicești la 13 iunie, de a nu vinde altuia decât cumnatului său; cf. A.N.I.C., fond Episcopia Buzău, XLVIII/93.

⁴⁰⁷ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XLVIII/51. Necula îi va mai vinde terenuri la Pârscov celui de la Stâlpu și la 5 ianuarie 1693; cf. *Ibidem*, XLVIII/69.

⁴⁰⁸ BAR, Doc. Ist., DXXIX/4.

⁴⁰⁹ N. A. Constantinescu, *Acte domnești și private...*, pp. 762-763. După unii, Potoceni de astăzi ar fi urmașul așezării.

⁴¹⁰ Volumul se va întoarce la Mărăcineni ajungând în biserica ridicată de Gr. Hrisoscoleu la 1801; Daniela Lupu, Paul Iulius Negoită, *Însemnări ...*, p. 176.

⁴¹¹ D.J.A.N.B.Z., fond *Tribunalul Buzău: planuri, hotărnicii*, dosar 5/1905.

⁴¹² „Viața Buzăului”, II, nr. 489, din 13 septembrie 1969.

⁴¹³ BAR, Doc. Ist., DCXXI/108.

ca urmare a războiului de la 1787-1792⁴¹⁴. Pisania bisericii amintește anul de ridicare 1801, dar era vorba de o operațiune de reîntemeiere pentru că unele obiecte și cărțile de cult aduc date mai vechi asupra lăcașului. Astfel, pe sfetnice apare milesiumul 1797 și numele celor care îl donau⁴¹⁵. Gr. Mărăcineanu pe o *Evaghelie* tipărită în grecește la 1693 pomenea, în 29 iunie 1862, hramul vechi al bisericii - „Sf. Nicolae”⁴¹⁶. Cel ce suportase mare parte din sumele necesare reîntemeierii de la 1801, D. Gr. Hrisoscoleu, donase lăcașului un *Antologhion* venețian de la 1792, dar și *Mineele* râmnice de după 1770⁴¹⁷. În 7 noiembrie 1806 se consemna pe un *Octoih* acefal „s-au întunecat lumea, foarte, cât nu se vedea om cu om și foarte spaimă mare era între oameni la cinci ceasuri din zi”. Se reținea pe un *Antologhion* grecesc o altă însemnare, din 4 aprilie, a lui Ion Dascălu „La leatu 1808 când erau muscali în țara românească, așa s-a întâmplat o iarnă preste fire de la ivitul lunii februarie și până a trecut Blagoveșteniile, tot vifor peste vifor și iarnă împotriva, cât au murit vitele mai toate. Și nu era numai iarnă, ci și cu muscali. Și era foarte rău, cât nu se poate spune, că încă și la Blagoveștenii tot erau morile înghețate și cu râșnița hrăneau creștinii pă muscali”. Pe un alt *Antologhion* din 1762 se va menționa construirea unui pod de către trupele rusești ale gen. Kamenski în martie 1807 „și făcură pod peste Buzău, când venea Buzău(l) mai mare, îl scotea afară, când scădea iar îl băga în apă”⁴¹⁸. În 1808 preotul Stan consemna pe filele unui *Penticostarion* tipărit la București în 1768 „s-au întâmplat iarnă prea iute, atâta cât au șezut morile înghețate până la Blagoveștenii și multe dobitoace au murit și muscali făcea mare supăr, cât până și casele oamenilor le-au desvelit și au dat cailor de au mâncat”⁴¹⁹. Cutremurul din 3 aprilie 1817 era consemnat pe filele unui *Penticostar* bucureștean de la 1768. În seria oarecum restrânsă de cronicari minori ai satelor noastre se

⁴¹⁴ *Călători străini despre Țările Romane*, volumul X, partea II, București, 2001, pp. 1099-1100.

⁴¹⁵ Probabil dania de la 1797 se va fi datorat și unor semne ca acela al secetei cumplite ce va lovi zona Buzăului de unde prețurile exorbitante cerute de unii egumeni pe un car de fân. De aici anaforaua din 17 iunie prin care polcovnicul C. Lupea împreună cu unul din ispravnici trebuia să cerceteze situația rezervelor de fân; cf. V. A. Urechea, *Istoria Românilor*, VII, p. 72.

⁴¹⁶ În 5 februarie 1835 apare și un al doilea hram „Sf. Stelian” pe o *Cazanie* buzoiană din 1834.

⁴¹⁷ Au ajuns aici Hrisoscoleii prin căsătoria lui Scarlat cu Rada, fiica căpitanului Șt. Mănăilescu spre 1750.

⁴¹⁸ D.J.A.N.B.Z., colecția Mss. V/13. Despre apetențele rusești Le Clerc într-un memoriu „Sur les causes de l'ambition de la Russie, et les moyen de la reprimer” din 1 aprilie 1807 scria că, în afara restaurării Poloniei, un alt mijloc ar fi „La reunion de la Moldavie et de la Valachie sous la domination d'un prince hereditaire, Vassal de la Porte”; Teodor Holban, *Documente românești din arhivele franceze (1801-1812)*, București, 1939, p. 47.

⁴¹⁹ Gh. I. Beșchea, *Însemnări vechi*, în „Îngerul”, IV, 1932, nr. 12, p. 19.

înscrisa și preotul Ion, care pe un *Antologhion* acefal, în aprilie 1828, nota că „În zilele luminatului gospodin Grigorie Dimitrie Ghica au fost venirea moscalilor în Țara Românească și cându au sosit aici în județul Buzău era sâmbăta, a șasea săptămână din Paști și foarte frică mare era de turci până ce au sosit cazacii”.

Relativ la „primele înfățișări” se poate reține situația de la Mărăcineni din 1833 reflectată de raportul procurorului de la Buzău. Astfel, Niță Cârca din Prahova se judeca cu Ene Hangiu de la Mărăcineni „pentru un cal șarg și o sută de lei ce i-a luat prin judecata juraților satului”⁴²⁰. Erau arestați și condamnați în 1836 Stan Bușilă, Dinu Podoru și Panait Lăzărică pentru furt de seu și scandalul va marca discuțiile din sat vreme îndelungată⁴²¹. Ca arendaș al moșiilor Mărăcineni și Ziliștea apare Șt. Chezea, el semnându-se pe filele unui *Triod* acefal de la biserica satului în 7 februarie 1841. Elenca Floreasca solicita și ea „formăluirea” hotărniciei moșiei Mărăcineni, operație efectuată cu un an în urmă. Logofeteasa ajunsese până la Curtea de Apel care în 15 decembrie 1858 se adresa tribunalului buzoian spre a trimite „în grab” dosarul⁴²². Spre 1905 se amintea de hotărnicia din 1854 a lui Iorgu Scipion. În 1865 se încerca definitivarea lucrărilor de împrumutări a clăcașilor de pe moșia Costache Crețulescu, dar se vor ivi două contestații rezolvate de prefectul de atunci Pantazi Ghica⁴²³.

În 30 aprilie 1910 se amintea de prezența la primărie a foștilor clăcași împrumutăriți la 1864 pe moșia Căpățânești. La chemarea inginerului hotarnic vor răspunde un N. Iuga, Spiridon Bou Negru, Tănase Matei, C. Stoica Oprea, Petre Radu Tudose, Costache I. Petre, Cârstea Cernat și alții⁴²⁴. Operațiunea de la 1864 duse la împrumutărirea a 21 de fruntași, 23 mijlocași, 13 pălmași și a 5 nevolnici (numai loc de casă)⁴²⁵.

Conform noii împărțiri administrative⁴²⁶ de la 30 aprilie 1912 satul Mărăcineni făcea parte din plasa Călnău și avea 141 de case și 752 locuitori. În

⁴²⁰ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 208/1833, f. 1-6.

⁴²¹ Idem, fond *Poliția oraș Buzău*, dosar 11/1836, f. 2-3.

⁴²² Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 163/1857, f. 3.

⁴²³ *Vezi și Din galeria prefectilor. „Regele boemei române” și Buzăul*, în „Opinia”, XII, nr. 2993, 26 februarie 2001.

⁴²⁴ Asupra terenurilor de aici vezi D.J.A.N.BZ., *Carte de hotărnicie a moșiei Mărăcineni, proprietatea obștei locuitorilor*, fond *Tribunalul Buzău: planuri, hotărnicii*, dosar 2/1889; Idem, *Carte de hotărnicie a moșiei Mărăcineni- Cârlovoaia, proprietatea Teodor Balș*, dosar 2/1905; Idem, *Carte de hotărnicie a moșiei Căpățânești, comuna Mărăcineni, proprietatea Ministerului Cultelor și Casei Școalelor*, dosar 1/1908.

⁴²⁵ I. Gold, *Carte de hotărnicie moșia Căpățânești ...*, p. 9.

⁴²⁶ Ultima se produsese din rațiuni de economii bugetare la 25 aprilie 1905, în baza deciziei ministeriale nr. 24.963.

1925 plasa cuprindea 13 comune⁴²⁷. În 1937 sub presiunea apropierei aniversării a 20 de ani de la sfârșitul războiului și beneficiindu-se și de sprijinul celor din Căpățânești, Jean și Nicolae Sava de la Ciuta erau angajați să execute un monument pentru cei peste 70 de eroi ai localității căzuți la datorie⁴²⁸.

MĂRĂCINENI (PH) Lângă Puchenii Mari, plasa Câmpu – Târgșor. Stan din Mărăcineni se număra în octombrie și noiembrie 1634 printre moșnenii desemnați să lămurească o situație de la Pucheni „să ție cine câtă ocină va avea, să nu se mai plângă unii de alții (...) Și unde au loc neîmpărțit să aibă a și-l împărți preste tot”⁴²⁹. În secolul XIX se reținea și figura moșneanului Petre sin Ioniță Dovleac⁴³⁰.

MĂRĂCINENI (RS, BZ) Stan Gulău este reținut ca vânzător în 16 iulie 1622 la Valea Fânațului⁴³¹.

MĂRĂCINENII CRACEI (BZ) În 15 iunie 1569 se scria, referitor la un Stan Bostan și vărul acestuia Bunea „și să fie lor moșie la Mărăcinenii Cracei, însă partea tată-său Bostan și partea Bonii toată, oricât se va alege, din câmp și din uscat și din pădure și din apă și din satu și du pretutindenea și du preste tot hotarul”⁴³².

MĂRĂCINENII DE JOS (BZ) Sava, fiul lui Avram, Constantin Pârțachi, Sava begheun, Radu Sima, Barbu Groza și alți moșneni sunt reținuți ca martori în 10 martie 1632 la o vânzare de 150 de stânjeni în partea Rădănească „din apa Buzăului până în hotarul Brăgăreștilor”⁴³³. Mai mulți martori de aici sunt reținuți în 15 mai 1650 când Stanca, fiica lui Bărcan din Gugești vindea, împreună cu fiii ei, o sută de stânjeni.

⁴²⁷ Realitățile generate de marele act de la 1 Decembrie 1918 vor duce la publicarea în „Monitorul Oficial” din 14 iunie 1925 a Legii nr. 1972 pentru unificarea administrativă. Prin legea nr. 2712 din 29 iulie 1929 publicată în „Monitorul Oficial” din 3 august, comuna trebuia să aibă minim 10.000 de locuitori apărând astfel o serie întreagă de complicații, de unde o revenire spre epoca de dinainte prin actele legislative din 1931 și 1934. Prin decretul nr. 2919 din 13 august 1938 se ajungea la o nouă lege în administrație urmată de măsurile din 1942.

⁴²⁸ E. Stoica, *op. cit.*, p. 26.

⁴²⁹ DRH, B, XXIV, p. 522, nr. 395.

⁴³⁰ C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 131.

⁴³¹ DIR, B, XVII/4, 180, nr. 189. Vezi și P. P. Panaitescu, *Acte de la Rîmnicu-Sărat (colecția d-lui Zamfirescu)*, în RI, VIII, 1922, nr. 10-12, p. 199.

⁴³² DRH, B, VI, pp. 187-188, nr. 153.

⁴³³ *Ibidem*, XXIII, p. 528, nr. 340.

Iano, fiul lui Sima apare ca martor în 23 iulie 1651 când Dumitru Țachia cumpăra trei pogoane de vie în dealul Cârломăneștilor⁴³⁴. Sava cel Bătrân este pomenit la 17 iunie 1652 între cei șase boieri desemnați să lămurească pricina dintre Lefter din Odobeni cu fiii săi „și ne-au tocmit și ni-u împăcat, cum să aibă ținire ocina împreună cu via”⁴³⁵.

MĂRĂCINENII DE SUS (BZ) La 17 aprilie 1628 sunt amintiți mai mulți martori de aici la o întărire pentru Izvorani – Bogdan, Lupu, Tatu⁴³⁶. În 30 decembrie, același an, pentru trei vaduri de moară se efectuau aici cercetări de către Stoica vornicul din Bădeni și de Anghel logofătul din Bănțești. Un martor de aici, Stoica, este amintit în 5 martie 1637⁴³⁷. La 22 martie 1646, într-un document referitor la niște țigani, apare localitatea sub numele de Gor Mărăcineni (de Sus), dar și Mărăcinenii Mehedințului⁴³⁸. Un document de la Bradu reținea satul la 1648. Necula Manea în 7 iulie 1689 vindea logofătului Mihai care la 3 noiembrie 1714 cumpăra și de la Mihai Mihalcea, fiul logofătului aflat în impas financiar. Moșia Cîrlovoaia este pomenită la 30 martie 1710 și la 7 iunie 1720. Pentru o cercetare cu hotarnici se depuneau eforturi în 11 mai 1764. Porunca isprăvnicească de alegere a moșiei dinspre moșneni sosea în 7 iunie 1765. Totuși nici spre 1777 operațiunea nu se definitivase.

MĂRĂCINENII MEHEDINȚULUI (BZ) În 9 octombrie 1634 un Dobre și un Pan alături de alții vindeau lui Sava Avram o roată de moară⁴³⁹. Tot Sava Avram din Mărăcineni mai cumpăra la 10 iunie 1635 o altă roată. Nan cu fiii săi vindeau la 27 ianuarie 1643 lui Dumitru, nepotul lui Țachia. Ca proprietari de țigani apar moșnenii când Moise spătarul cumpăra doi țigani la 22 martie 1646 de la popa Manea din Mărăcinenii de Sus, de la fetele lui Stoian Ghindarul din Mărăcinenii Mehedințului și de la alții⁴⁴⁰. Vor mai apare Mărăcinenii Mehedințului, la 5 iunie 1646, prin aldămășarul Lazăr. Jumătate dintr-o ocină „din pădure și din apă și din vatra satului și tot hotarul, oricât se va alege” era întărită la 26 august 1652 lui Dumitru Țachia de la Zorești. El cumpărase, așa cum se arată mai sus de la Nan din Mărăcineni care o avea de

⁴³⁴ *CDȚR*, VII, p. 162, rez. 435.

⁴³⁵ *DRH*, B, XXXVII, p. 185, nr. 215.

⁴³⁶ *Ibidem*, XXII, p. 105, nr. 53.

⁴³⁷ *CDȚR*, IV, p. 425, rez. 930.

⁴³⁸ *DRH*, B, XXXI, p. 76, nr. 66.

⁴³⁹ A.N.I.C., colecția Cantacuzino, I/4.

⁴⁴⁰ *DRH*, B, XXXI, p. 76, nr. 66.

la Vișa Idrea și de la doi frați din Potoceni⁴⁴¹. În 1689 și 1691 apărea satul sub numele de Mărăcinenii Mehedinților. Cu 39 de familii era înregistrat satul din plasa de Peste Buzău la 1831.

MĂRĂCINI (BZ, PH) Este destul de greu să dovedești existența moșnenilor aici. Documentul din 1644, dat lui Ivăniș vornicul din Văleni, deoarece terenul „din jos de drum, un răzor curmeziș” nu are legătură cu o eventuală obște decât prin completarea „și în sus cât se va alege”⁴⁴². În 1912 figura deja la Mizil. La raionare satul ajungea la comuna Cireșani alături de Schiopoiaia. Din 1964 devine Crângurile.

MĂRĂCINI (SAAC, BZ) Vezi Pănătău.

MĂRĂCINII (PH) Parte de sat la Teișani.

MĂRĂCINII (RS, VN) La Tâmbioești. În 1964 devine Pădurenii.

MĂRĂCINII MARI (BZ) Frații Dumitru, Oprea și Mihnea Șmânca din Poenari recunoșteau prin zăpisiul lor din 10 februarie 1648 că au vândut aici un loc către negustorul Milea „cu știrea tuturor megiiășilor den sat”⁴⁴³.

MĂRĂCINII – OLTENI (RS) Mărăcînii din pasa Plainești din comuna Tâmbioești. O subdiviziune mai veche a satului s-a numit Mărăcineni. În anul 1912 se recenzau aici 144 de moșneni întreaga localitate având 631 de locuitori. În 1931 alături de Petroasa și Treisteni formau comuna Tâmbioești.

MĂRCEȘTI (BZ) Înglobat în orașul Buzău. A patra parte din sat o cumpăra la 30 octombrie 1577 vel vistierul Mitrea de la Gh. Grigore și de la Neagu fratele lui Grigore „însă numai din Crângul Mare partea lui de ocină” având acceptul celorlalți moșneni⁴⁴⁴.

MĂRCULEȘTI (BZ) Schitul Mărculești se ridică pe la 1764-1765⁴⁴⁵. Cătunul de la comuna Bălănești s-a mai numit și Brăgoiul, iar moșia de aici se

⁴⁴¹ *Ibidem*, XXXVII, p. 257, nr. 280.

⁴⁴² *CDȚR*, V, p. 599, rez. 1431.

⁴⁴³ *DRH*, B, XXXIII, p. 37, nr. 38.

⁴⁴⁴ *Ibidem*, VIII, p. 164, nr. 103.

⁴⁴⁵ *Atlasul istoric al mănăstirilor ...*, p. 86.

compunea din două sfori - Bânza și Turburea⁴⁴⁶. Un document de la Bradu aduce pentru sat data de 1711. Biserica „Adormirea Maicii Domnului” începea să fie ridicată în 21 mai 1834 și după un an și ceva era deja târnosită. Cea veche, de la 1764-1765 devenise metoh al mănăstirii Câmpulung. În 1837 cu moșnenii Mărculești se va judeca și Grigore Budișteanu. Cauza o constituia o întindere de 60 de stânjeni în hotarul Mărculești. La 1 aprilie 1837, Filotei economul solicita să se judece cu Mărculeștii pentru tăierea unei păduri. În jalba din 1 august economul sublinia că schitul Alunișu, metoh episcopal, avea o sfoară de moșie „în devălmășie cu moșnenii Mărculești pe care fiind pădure cu de obște învoială prin zapis am orânduit pădurar spre paza ei și numiții moșneni rău nărașiți fiind spre stricăciunea pădurii nu îngăduiesc pe pădurar”⁴⁴⁷.

Revenind la procesul cu Gr. Budișteanu, în 8 martie el arăta că în caliate de arendaș ținea moșia Alunișu a episcopiei și care „are și câțiva stânjeni în hotarul moșiei Mărculești care să stăpânește devălmaș cu moșnenii”⁴⁴⁸. Din actele pe care le avea arendașul ajunsese la concluzia că Episcopia avea mai mulți stânjeni, de unde pretențiile sale asupra moșnenilor. În iulie se venea și cu mărturia moșnenilor din Muscelul Cărămănesc în frunte cu Popa Gheorghe duhovnicu, Grigore și Ion Diaconescu. Budișteanu își va continua și în 1841 demersurile spre a primi despăgubiri din venitul rezultat pe cei 60 de stânjeni preinși a fi călcați de către moșneni.

Alexandru Iarca de la judecătoria buzoiană se adresa în 15 august subocârmuirii de Pârscov în legătură cu procesul Mărculeștilor cu Episcopia. Filotei cerea în 23 august ca până la lămurirea situației în instanță aceasta să emită un ordin de oprire a tăierii pădurii. La 11 noiembrie subocârmuirea de Pârscov comunica judecătoriei că moșnenii nu tăiau pădurea Mărculeasca „pentru negoț, ci numai pentru trebuința caselor lor”, dar șicanele economului vor continua⁴⁴⁹. În 27 septembrie 1841 Filotei se adresa judecătoriei arătând că în conformitate cu hotărârile emise Episcopia își luase inginer hotarnic în persoana lui C. Gold „ca să-i deosebească partea ei de moșie care au și plecat la fața locului”. Doleanța lui Filotei era de a se da o împuternicire lui Gold de a hotărâni moșia, dar și de a cerceta „tăierea ce se va fi urmat de către acei moșneni pe partea ce se va alege episcopiei”. Filotei revenea la 12 decembrie 1841 cerând împuternicirea lui Costache Bănică Chirculescu pentru a evalua

⁴⁴⁶ MDGR, IV, p. 288.

⁴⁴⁷ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 608/1837, f. 2-3. În fond, economul se făcea *porta vocea* dorințelor arendașului Gr. Budișteanu deranjat în interesele sale; cf. *Ibidem*, fond *Judecătoria jud. Buzău*. Condiți, dosar 10/1842, f. 64.

⁴⁴⁸ *Ibidem*, dosar 342/1837, f. 1.

⁴⁴⁹ *Ibidem*, dosar 532/1842, f. 1-2.

tăierile de pădure. Chirculescu, la 14 mai 1842, comunica judecătoriei suma de 1.900 de lei pagube constatate, astfel că în vară moșnenii vor pierde procesul urmând a achita suma menționată.

Mărculeștii, moșneni vechi din cătunul cu același nume, la 11 noiembrie 1841 vor fi aceia care cereau să se judece cu moșnenii din Bălănești pentru o călcare de moșie⁴⁵⁰, iar în vara lui 1842 începeau confruntările. Cu ocazia ședinței din 8 august se va aminti și de o hotărnicie din 12 noiembrie 1712 când 12 boieri - „ce au fost luați de Ion Diaconu” - găsiseră 650 de stânjeni. Procesul va lua, până la urmă, direcția Divanului⁴⁵¹. Hotarul Mărculeștilor era amintit la 31 ianuarie 1856, când Gheorghe sin Ilie Diacon Drăgan făcea un schimb de terenuri cu Ilie Sava. Manolache Macovei era ales ca hotarnic la 1860 de Costache Mănescu, dar și de alți locuitori spre a le alege o moșie din hotar⁴⁵².

Moșnenii sunt amintiți ca aflați în codevălmășie cu un datornic al statului, C. Tănase, la 2/14 iulie 1878. Mărculeștii anului 1912 numărau 43 de imobile cu 110 bărbați și 115 femei. Când se vindea trupul Tulburea din pădurea statului Tihulești – Cozieni, la 21 septembrie 1923, erau amintiți ca vecini moșnenii Mărculești și Sibiceni.

MĂRCUȚA (PH) Tardiv în 2/15 decembrie 1912 sunt amintiți moșnenii Mărcuței.

MĂRGĂRITEȘTI (RS, BZ) În 5 iulie 1650 Tudor, nepotul preotului Preda vindea jupânului Spahiu toată partea unchiului său „din ocina Vălsănești”⁴⁵³. Între martori se număra și spătarul Ivanco de la Mărgăritești. În 1710 era reținut toponimicul La Sânger. Se amintea și de un document din 1793⁴⁵⁴.

În 1840 – 1841 se ridică biserica Sf. Trei Ierarhi. Localitatea de pe pârâul Hârboca s-a mai numit și Lacu ajungând spre 1900 la o populație de 648 de suflete. În satul Șchiopeni de la sud, care ținea mai de mult de Mărgăritești, la 1921 existau 40 de moșneni⁴⁵⁵. Colonelul C. I. Țenescu, prefectul județului Râmnicu Sărat, semna la 31 martie 1941, anexa la decizia 219, privitoare la modificările aduse împărțirii administrative a județului și care, prin poziția a

⁴⁵⁰ Ibidem, dosar 545/1841, f. 3.

⁴⁵¹ Ibidem, Condici, dosar 10/1842, f. 83.

⁴⁵² Ibidem, fond *Tribunal jud. Buzău*, dosar 604/1860, f. 2-4.

⁴⁵³ *DRH*, B, XXXV, p. 245, nr. 219.

⁴⁵⁴ *DTRM*, 4, p. 278.

⁴⁵⁵ Moșia dotală A. Nedelcovici de aici se hotărnicise de Spiru Haret la 1894.

treia, aducea Mărgăriteștilor fosta comună Câmpulungeanca. Astfel, din primăvara lui 1941 comuna din plasa Râmnicul ajungea să aibă în componere satele Cărătnăul de Sus (175 locuitori), Câmpulungeanca (609), Mărgăritești (372) și Șchiopeni (619). În 1950 va trece comuna, ca și Murgeștii, Racovițenii și Valea Salciei, la raionul Buzău până atunci comunele fiind arondate la județul Râmnicu Sărat.

MĂRGĂRIȚI (BZ) În 1767 paharnicul Grigore vindea comisului Moșu Mărgărit 200 de stânjeni ce îi avea ca zestre⁴⁵⁶. În 22 mai 1777 se certau pentru o moșie de la Beceni preotul Stan și sora sa Nedelea cu mai mulți localnici. Prin dania lui Ioniță se ajungea la pomenirea localității în 7 decembrie 1795. În 3 mai 1806 se executa o carte de alegere a trei boieri. În jurul lui 1890 erau amintite cetele Enăcheștilor, Potlogea din Chir Potlogea și Beceni (Preoților) în Enculești, Gura Ocii, Mărgăriți, dar și în Ocea și Oilești. Totuși mai târziu satul era reținut ca fiind clăcășesc⁴⁵⁷. Prefectura Buzău în 7 mai 1873 făcea cunoscut Bucureștilor descoperirea unui tezaur de monede de argint otomane pe terenul lui Ghiță Mărgăritescu. Cu ocazia efectuării statisticii din 1899 în Mărgăriți erau reținuți moșnenii ce stăpâneau 200 ha. La 1912 în Mărgăriți se numărau 24 de imobile, 64 de bărbați și 59 de femei.

MĂRGINEI – PÂRLIȚI (PH) În vechime s-a mai numit Mărgineni Pârliți. În hotarul Rătoiu la 29 iunie 1813 se efectua hotărnicia moșiei de către biv vel slugerul Sc. Greceanu. Se menționa cu această ocazie și cumpărarea „din vechime” de către spătarul Sc. Cantacuzino, dar și figurile moșnenilor Gheorghe Diaconu, Toma Răduțu Buzoiu și Șerban Matei Buzoiu⁴⁵⁸.

MĂRGINENI (PH) La 24 noiembrie 1529 vinăriciul era întărit vel comisului Drăghici și lui Udriște postelnicul. Este pomenit satul în 15 iulie și 20 decembrie 1647 prin Elena, soția vel postelnicului Constantin. Frații Stroe, Stanciu și Borcea Buican la 4 februarie 1655 se răscumpărau din rumânie de la mănăstirea Mărgineni cumpărând partea de moșie a surorilor Gherghina și Catalina Bolea, nepoatele călugărului Teofil. Ei vor ceda achiziția către lăcaș obținând astfel libertatea⁴⁵⁹.

Este anul 1719 în care moșnenii din Mărgineni vând în Stăneasca spătarului Mihai, lui Dragomir Chintișăl și altora⁴⁶⁰. În fața soborului

⁴⁵⁶ Valeriu Nicolescu, *Beceni un „El Dorado” buzoian*, Buzău, Editura Editgraph, 2013, p. 40.

⁴⁵⁷ I. Petrescu – Burloiu, *Subcarpații Buzăului. Relații geografice om - natură*, 1977, p. 147.

⁴⁵⁸ A.N.I.C., fond I. C. Cantacuzino, I/69 a.

⁴⁵⁹ DRH, B, XL, p. 75, nr. 62.

⁴⁶⁰ A.N.I.C., fond Mănăstirea Mărgineni, Mss. 454, f. 38.

mitropolitan dădeau mărturie pentru moșia Răsturnați „de la Mărgineanu”, în 14 decembrie 1776, Ene și Negoită Diaconu care arătau că mănăstirea Doamna Bălașa stăpânea moșia pe din două cu moșnenii⁴⁶¹. Un proces al mănăstirii pentru hotărnicia moșiei se derula la 1836 cu moșnenii Beruști⁴⁶².

MĂRGINENII DE JOS (PH) Lui Neagoe vlastelinul i se întăreau o serie de proprietăți la 27 mai 1510 între care și Mărginenii „toți”⁴⁶³. Partea jupănesi Elena, nepoata lui Stoica din Bucov era afierosită de aceasta la 14 aprilie 1655 către mănăstire⁴⁶⁴. A mai supraviețuit un plan al moșiei de aici din 12 noiembrie 1812 executat de ing. Moritz d’Ott⁴⁶⁵. La acea dată se învecina la nord cu moșia Filipești, spre est, est-sud-est cu moșia Stăneasca, la sud cu Ulițeasca și la vest cu aceea de la Valea Seacă⁴⁶⁶. În 1831 satul avea 38 de familii.

MĂRGINEANU DE JOS (SAAC) Înregistrat la 1831 în plasa Câmpul a Saacului ca sat mixt cu 38 de familii⁴⁶⁷. Moșnenii din Grădiștea stăpâneau aici alături de mănăstirile Domnița Bălașa și Mislea.

MĂRTINEȘTI (RS, VN) În 26 iunie 1680 apare în calitate de vânzător un Bercă din Mărtinești împreună cu fiii săi. În 26 septembrie 1680 Ion, fiul lui Stan cel Mare cu soția sa Sora, fiica lui Tălvar din Căndești vindeau aceluiași vel căpitan Ianoș Coțofeanul tot în Dealul Runcu.

MĂRUNȚIȘU (SAAC, BZ) Cu numele venit din colectarea impozitelor, de cele mai multe ori în monedă măruntă, localitatea a fost, după 1864, comună având în compunere trei-patru cătune și sate⁴⁶⁸. În 1686 Stoica

⁴⁶¹ *Așezămintele brâncovenești. O sută de ani de la înființare 1838-1938*, volum documentar comemorativ întocmit de Emil Vârtosu și Ion Vârtosu, București, 1938, p. 120, nr. 172.

⁴⁶² A.N.I.C., fond *Logofeția Pricinilor Bisericești*, dosar 382/1836, f. 2-4.

⁴⁶³ DRH, B, II, p. 160, nr. 74.

⁴⁶⁴ T. G. Bulat, *Mărginenii o veche și bogată ctitorie închinată Sfântului Munte Sinai*, în GB, XXV, 1966, nr. 11-12, p.1079.

⁴⁶⁵ A.N.I.C., colecția Planuri. Județe. Lit. O-V, nr. 1/1818.

⁴⁶⁶ C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 110.

⁴⁶⁷ I. Donat, I. Pătroiu, D. Ciobotea, *op. cit.*, p. XXIX.

⁴⁶⁸ Satul Benga (Afumați) după reforma agrară de la 1864 - cu denumirea-i rămasă probabil de la un locuitor Benganu, venit din Begu - Pânătau, sau mai degrabă a celor de sub fântâna de la Stroești - așa cum dorea să-mi explice și să mă implice, un bătrân din Corbu, în anii de dinainte de 1989, în așteptarea RATEI spre Buzău -, s-a împărțit în două, partea de la șosea numindu-se Benga Nouă, iar Afumații de sub deal, Benga Veche. Satul Mănăstirea, de pe șoseaua dealurilor Strechea - Vătala - Cruciulița, se va datora călugărilor de la schitul Frăsinet care au

aprodul vindea, împreună cu soția și soacra sa, o vie în deal pentru 15 taleri lui Vlad David⁴⁶⁹. Un alt document de aici datează de pe la 1710, perioadă destul de dificilă, generată de o mare epidemie de ciumă când Prodana lăsa Radei, mătușa sa, și lui Barbu, unchiul ei, viile și un crâng⁴⁷⁰.

Schitul satului era reținut documentar la 1778. Șetrarul Andrei Bozianu executa la 5 mai 1806 hotărnicia moșiei moșnenilor Sibiești de la Mărunțișu. Hotarul dinspre moșia Benga Verbila fiind atunci și chiar peste aproape un secol „din piatra ce s-a așezat în capul moșiei dinspre apus în vârf de slemne, unde se lovesc în cap cu moșia Cătinenilor, în Coastele Pietrii Jariștii, lângă piatra cea statornică de slemne; mergi la vale drept pe din sus de curmătura lui Vasile Moldoveanu și în muche deasupra drept de vale în izvorul Ghiezuri ; și din izvor în coastele locului pe muchia de deasupra, în curmătura Șoimului, și de acolo pe lângă vârful stâncii în jos în gura Izvorului Geangora; și drept în marginea drumului ce vine de la Pătârlagi și merge la valea Gornetului unde s-a pus piatra de hotar; și din piatră drept la apa Buzăului pe din jos de moara lui Șerban Pătârlăgeanu”⁴⁷¹. Dintr-o însemnare din 16 mai 1806, când nora preotului Ioachim vindea la Crângu un *Triod*, rezulta denumirea de Mănăstirea dată localității⁴⁷². Maria Guliani vorniceasa se judeca cu schitul în 15 septembrie 1809 pentru o cârciumă.

Sineturile schitului erau la 19 septembrie 1817 încredințate preotului Radu care, în 4 ianuarie 1818, se angaja să îndeplinească toate îndatoririle ce îi reveneau⁴⁷³. Probabil că acesta nu le va respecta de unde acțiunea preotului Ion Popa de la Urlați care lua în primire, la 1 mai 1819 averea metohului episcopal de aici⁴⁷⁴. În 1835 existau aici 20 de gospodării.

Pentru numai un pogon se judecau la 1836 moșnenii Lerești cu frații Grigore și Nicolae Boștină⁴⁷⁵. În 1760 preotul Stanciu ridicase o biserică pentru moșnenii din Zaharești care, la 1854, prin Oprea Gavriloiu și prin fiul acestuia, Dimitrie, era refăcută fiind sfințită în ziua de luni 26 mai 1857. Dimitrie va

făcut aici loc de popas și de schimb de cai. Locul era îngrijit de cele trei familii de țigani robi – Bârzic, Șchiopu și Durbălău. Terenurile de aici vor fi muncite de familiile românești Drăghici, Moise sau Petroiu. Hotarul dinspre Cislău va dăinui prin văile torențiale Purcăreața și Valea Seacă.

⁴⁶⁹ A.N.I.C., fond Casa Școalelor și Culturii Poporului, nr. 12/1686.

⁴⁷⁰ BAR, Mss. 32, f. 26 v.

⁴⁷¹ D.J.A.N.BZ., fond Primăria comunei Mărunțișu, dosar 1/1864-1923, f. 7.

⁴⁷² C. Săndulescu-Verna, *Biserica din Valea Muscelului*, în „Îngerul”, Buzău, IX, 1937, nr. 7-9, p. 396.

⁴⁷³ În document se va strecura și o eroare schitul fiind amintit în Saac, ceea ce era real, plasa Podgoria, de fapt plaiul Despre Buzău al aceluiași județ.

⁴⁷⁴ A.N.I.C., *Creșterea colecțiilor* (1910), p. 180.

⁴⁷⁵ D.J.A.N.BZ., fond *Pretura plasei Pârscoav*, dosar 60/1836, f. 2-3.

reface și biserica din Valea Viei. În seria proceselor minore s-ar încadra și cel al lui Dumitru Ion Croitoru cu Iancu, fiul lui Bănică din Poeni pentru lipsă de zestre⁴⁷⁶. Se poate adăuga cel al lui Barbu, fiul lui Stoica Croitoru cu Stoian Nițu și alții pentru avere sau cel al lui Andronic Popa de la Pătârlagele cu Ghinea Blădișel de la Mărunțișu pentru aducerea la îndeplinire a hotărârii cu nr. 2/1840 a Judecătoriei Saac.

La 3 decembrie 1849 se finaliza tranzacția prin care Niță Stoian, Barbu Ioan sin Stoian croitorul vindeau 23 de stânjeni pentru o datorie contractată. Oprea Gavrioiu și Costea Grecu vor acționa în instanță pe moștenitorii croitorului. La acest proces se va adăuga și cel cu al vărului vânzătorilor, Ion sin Iordache Brăgău, „ce ne cere niște stânjeni de moșie fără să ne cunoaștem a fi datori”. Se vor aduce cu acest prilej în instanță documente probatorii din 1775, 1794, 1809 și 1819⁴⁷⁷.

O consistentă dobândă în natură – 20 de ocale de grâu și 30 de porumb, se angaja să plătească la 15 decembrie 1855 Gh. Sârboiu pentru suma de 36 de lei și 20 de parale împrumutată de la Iorga Șerban din Pătârlagele⁴⁷⁸. În document se va face și mențiunea că, la același termen, Sârboiu urma să-i aducă și cele 200 de ocale de mere creștești și domnești care îi fuseseră deja achitate. Chestiunea ținea și de lipsa de numerar, dar și de o cutumă care și astăzi mai este prezentă sub presiunea „tranziției”, târgul, modernizat de la Pătârlagele fiind acum supra asigurat cu cerealele venite din Bărăgan. Costea Economu și alți locuitori solicitau să se judece cu moșnenii Lerești pentru executarea hotărârii nr. 3 din 1854 pronunțată de instanța buzoiană pentru moșie. Astfel, la 5 martie 1857 se arăta că era vorba de răzoarele moșiei Sibiceasca și Lereasca și că Lereștii îi acuzau acum de încălcare deși, la măsurătoare fusese prezent și Alecu Lambru. Vecinii moșiei Lereștilor erau în acea vreme serdarul Gr. Florescu, Ion Păltineanu, moșnenii Chiojdeni, Păltineni, Sibiești, Starchiojdeni și cei din Sibiciu de Sus și de Jos. La procesul din 1854 fusese prezent Costache Crivineanu cu părtașii lui „prin vechilii ce au avut orânduși”⁴⁷⁹. Aceștia erau N. Marcu, Gh. Goția, Dumitrache Dragomir, Iordache Oproescu și alții. Primul document depus în instanță a fost hotărnicia lui Lambru din 15 noiembrie 1851 lucrările efectuate de acesta datând cu un an în urmă. Se va aminti în cursul dezbaterilor și de o altă hotărnicie din 11 iunie 1785 când la prima trăsură se găsiseră 3.410 stânjeni. Urma anafraua din 1780 a lui C. Ipsilanti Vodă, cartea de judecată din martie 1785, alte documente din

⁴⁷⁶ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 41/1845, f. 3-4.

⁴⁷⁷ Idem, *Condici*, dosar 1/1849, f. 18.

⁴⁷⁸ Idem, *colecția Documente*, V/319 ; V/320.

⁴⁷⁹ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 372/1857, f. 14.

noiembrie 1783, aprilie 1778, 1 mai 1780, iunie 1781, august 1778, aprilie 1766 și 1 august 1822.

În Benga Verbila erau împrăștiți cei de la 1864, moșia fiind până atunci pendinte de schitul Verbila din Prahova. Moșnenii Sibiești vor prezenta, relativ la hotarul dintre ei și Benga Verbila, o hotărnicie din 5 mai 1806 a șetrarului Andrei Bozianu menționată mai sus⁴⁸⁰. Se petreceau și situații mai puțin plăcute ce reflectau tensiuni în cadrul localității. Astfel, primarul Ioan Mihăilescu era chemat în instanță de către Costache Sibiceanu acesta acuzându-l de bătaie⁴⁸¹. În zona grănicerească se afla așezarea conform Decretului Regal din 19 aprilie 1869.

Spre 1880 comuna Mărunțișu avea 2.538 de locuitori și în componența sa intrau satele Benga⁴⁸², Măguricea, Mănăstirea, Poenile, Valea Seacă, Zăhărești și Cuculești. Cu o semnătură în grafie chirilică, ce se dorea a fi prețioasă, dar care trăda și vârsta, făcea D. Gavriloiu o contestație în 4 noiembrie 1889, împotriva hotărniciei efectuate de ing. I. Vereș la moșia Mărunțișu, proprietatea fraților Nițu și Petrache Jitianu. Același lucru îl va face și Nistor Neagu, dar la 7 noiembrie 1889. D. Gavriloiu la rândul său se va vedea acționat în judecată la 3 noiembrie „cu ai săi moșneni ai Sforii de moșie numită Sibiasca” pentru două pogoane, 19 prăjini și 47 de stânjani pătrați din trupul moșiei Mărunțișu „în partea unde se învecinește cu sfoara moșnenilor Sibiești și care pogoane se stăpânesc de moșneni fără nici un drept”⁴⁸³. Sentința civilă nr. 417 din 19 ianuarie 1890 reținea renunțarea la contestația făcută de D. Gavriloiu și confirmarea hotărniciei lui I. Vereș din 1 februarie 1889. În aceeași zi se pronunța și sentința nr. 419 în procesul preoților Borănescu cu urmașii lui Jitianu prin care se confirma hotărnicia aceluiași inginer.

Moșia Sibiasca de la Pătârlagele-Mărunțișu, ce aparținea moșnenilor Sibiești, se învecina la 1895 în opt locuri cu moșnenii Lerești și Cătineni. Prin Costache Pătârlăgeanu, D. Gavriloiu, pr. C. Ionescu, G. Udrescu, Gavrilă G. Sibiescu, Stoica Giurgiuveanu și Gh. Antonescu obștea moșnenilor Sibiești cerea hotărnicia moșiei Sibiasca. Moșnenii Lerești nu s-au prezentat, dar col. Coslinschi, care era moșnean Leresc, l-a delegat pe Gh. Udrescu, arendașul său, să asiste la hotărnicie. Nu se vor prezenta nici Cătinenii aceștia având

⁴⁸⁰ Em. Mehtupciu, *Cartea de hotărnicie a moșiei Sibiasca din județul Buzău, plaiul Buzău, proprietatea moșnenilor Sibiești*, Buzău, 1901, p. 6.

⁴⁸¹ D.J.A.N.B.Z., fond *Tribunal jud. Buzău*, dosar 94/1867, f. 1.

⁴⁸² După alții, termenul ar putea veni din țigănește - *dracul* - și cum țiganii sunt atestați la noi, documentar, la 1385 localitatea poate să aibă o vechime mai mare; cf. *Dicționarul elementelor românești din documente slavo-române. 1374-1600*, București, 1981.

⁴⁸³ D.J.A.N.B.Z., fond *Tribunal jud. Buzău*, dosar 50/1889, *passim*.

hotar natural conform hotărniciei din 1801⁴⁸⁴. Planul moșiei, măsurate cu lanțul, va fi finalizat la 20 iulie 1900 de Em. Mehtupciu rezultând o suprafață de 1.536,40 ha aflate în posesia moșnenilor Sibiești și Poenari, deși la 1892 se spunea că aceștia aveau 830 ha⁴⁸⁵. La nord se aflau clar Lereștii din comunele Mărunțișu, Mlăjet, Pătârlagele, Pănătău, Sibiciu de Sus, Valea Muscelului și col. Coslinschi, la vest moșia Cepturașu a lui Gr. A. Burelli (Burelly), moșia Cătina a Coraliei Boldur și moșnenii Cătineni, la sud moșiile Benga Verbila și Mărunțișu Crețuleasca etc. Cu ocazia hotărniciei Dim. Gavriloiu și Nae Popescu vor face următoarele precizări inginerului Mehtupciu „însă în ceea ce privește împărțea între moșneni, vă rog să observați că din totalul stânjienilor ai acestui hotar (Verbila n.n.), urmează ca mai întâi să deosebiți stânjieni 216 pe care suntem proprietari și stăpâni desăvârșiți numai noi subiscăliții, împreună cu aceia care s-au judecat cu m-rea Verbila și Neagu Ovreașu de au câștigat acești stânjieni ce erau călcați de mănăstire și de Ovreașu, iar restul să-i împărțiți la toată obștea moșnenilor după actele ce vor prezenta și care nu pot avea amestec cu sfoara de 216 stânjieni”. La baza demersului, cei doi puneau hotărârea nr. 120 din 23 august 1832 dată de judecătoria de la Saac în favoarea moșnenilor Sibiești Iancu sin Șerban Pătârlăgeanu, Ion Băcanu, Pârveu, Pincu Monahul, Brat Ivan, Alexandru sin Mihai, Popa Matei, Costea Economu și Ion Boriveanu sin Manea. Cei 216 stânjieni vor fi cunoscuți și sub sintagma de „sfoara de peste gărlă”. Față de cele afirmate de Dim. Gavriloiu și Nae Popescu se vor ridica alți moșneni Sibiești ca pr. C. Ionescu, Gh. Udrescu, Gh. Antonescu, Gavrilă Sibiescu, N. Pătârlăgeanu, Mișu Jitianu și N. Popescu care vor sublinia că la depunerea cererii de hotărnicie cei doi nu pomeniseră nimic de cei 216 stânjieni.

În cătunul Poenile de Sus un număr de 97 de moșneni stăpâneau la 1899 exact 321 ha ale moșiei, iar cei 86 din Zaharești se aflau în posesia a 460 ha. În finalul de an 1901, moșnenilor Lerești din Mărunțișu, prin intermediul Oficiului portăreilor de la Tribunalul Buzău, li se transmitea un *Extract* relativ la hotărnicia moșiei Sibiasca, proprietatea moșnenilor Sibiești. De lucrare se ocupase ing. Mehtupciu care constatase lipsa Lereștilor la stabilirea hotarului. Au fost totuși de față moșnenii Sibiești, Gh. Udrescu, arendașul colonelului Coslinschi, moșnean Leresc așa cum subliniam *ut supra*, care va arăta lipsa de prigoană după achiziția făcută de la Costache Păltineanu. Hotarul fusese stabilit între moșnenii Sibiești și Lerești la 1785 de către patru boieri hotarnici și care se va respecta și acum „mergând cu toții mi-au arătat piatra ce este hotar și

⁴⁸⁴ Eustatie Mehtupciu, *Carte de hotărnicie a moșiei Sibiasca din județul Buzău, plaiul Buzău*, Buzău, 1901, pp. 2-4.

⁴⁸⁵ D.J.A.N.B.Z., fond *Tribunal jud. Buzău. Planuri și schițe*, inv. 23.

despre moșia Cepturașu numită la vârful lui Bălan, de aici pe marginea pădurii seculare a moșiei Sibiești ce este netăiată, până în plaiul Colânelui, de aici drept în plaiul Botei, până unde vine vecinătatea cu partea din Lereasca aleasă d-lui colonel Coslinschi, de aici linie dreaptă la punctul de la Isvorul Costi, de aici drept prin Piatra Albă, la punctul de la livada lui Ion Begu și de aici linie dreaptă la hotarul Pietroiului de deasupra satului Pătârlagele, deasupra Malului Gârlei, valea Muscelului și în prelungirea liniei până în apa Buzăului”⁴⁸⁶.

La capitolul V al hotărniciei, referitor la vecinătatea moșiei Sibiasca cu moșia Benga Verbila, acum proprietate a însurăților și a celor împrumătăți prin legea din 1864, se sublinia actul de la 26 februarie 1883 executat de ing. G. N. Cordea „în care se arată liniile de hotar care se învecinesc cu moșia Sibiasca, atât Corpul cel mare ce merge de la Cătina până în apa Buzăului, cât și corpul cel mic numit și Tega, ce merge din apa Buzăului până la moșia Rușavățu”. Pe culoarele judecătorei de la Pătârlagele se întâlneau în 1886 Gh. Nicolae cu Dumitru Stan pentru tulburare de posesie, Ion Petrea Călin cu N. Popescu și alții pentru arendă. În 1889 Maria Ionescu din Pătârlagele împreună cu alții se judecau pentru hotărnicia moșiei Mărunțișu.

Se certau cei de aici la 1902 pentru izlazul comunei și nu erau singurari ca situație. La 3 mai, N. Popescu se adresa judecătorei din Pătârlagele acuzându-i pe Moise Ilie Chiru, C. G. Popescu, C. Lepădatu, Mitu I. Dinu și Ion Tănase Moroian că i-ar fi distrus 266 de metri de gard la Gura Mălăilor mici. Terenul se învecina cu „drumul mălăilor mari și cu proprietățile însurăților Bengani pe care-l făcusem în urma înțelegerii ce aveam cu numiții și cu ceilalți moșneni” spunea în reclamația sa N. Popescu⁴⁸⁷. În 6 mai se adresau aceleiași instituții și Șt. M. Popescu, Diniță D. Stănișoru precum și alți moșneni, 21 în total, care precizau că gardul „este al tuturilor moșnenilor și să posedă ca izlaz de pășunea vitelor în indiviziune de toți moșnenii”. Prin *Jurnalul* din 11 iunie 1902 se respingea intervenția moșnenilor, totuși Cartea de judecată civilă nr. 212 din 27 iunie 1902 respingea ca nefondată acțiunea lui N. Popescu.

Împrumătății de la 1864 vor face și ei în 1908 contestație împotriva hotărniciei lui I. Vereș de la 1889 arătând că la efectuarea ei nu au fost prezenți și nici chemați plus că datorită acesteia „beneficiau” de o călcare de 120 de pogoane. Între semnatarii documentului se aflau Mișu și Neagu I. Coman, Moise I. Isar, Gh. Nițu Popa, Tănase N. Rotaru, Ilie și Gh. Ioniță, etc. În sprijinul cererii, împrumătății depuneau nu mai puțin de zece copii după procesul verbal din 25 noiembrie 1864 prin care intraseră în posesia a 975 de

⁴⁸⁶ Idem, fond *Primăria comunei Mărunțișu*, dosar 1/1864-1923, f. 5.

⁴⁸⁷ Idem, fond *Judecătoria Pătârlagele*, dosar 344/1902, f. 1-9.

pogoane și 1.196 de stânjeni pătrați din moșia prințesei Sturza⁴⁸⁸. Moșnenii Poenari de aici erau amintiți la 15 august 1908.

Tabelul de moșneni întocmit la 10 mai 1910 cuprindea 64 de moșneni pentru Poenăreasca, începând documentul cu Tănase Petrache, Achim Mihalache și sfârșind cu Gh. D. Poenaru. Nu trebuie uitat că unii dintre moșnenii de aici aveau drepturi în hotarul Fătulesc alături de alții din Rușavăț, Salcia, Chiojd și, bineînțeles, cei din Calvini. În 19 aprilie 1916, când se încheia procesul verbal al Comisiei constituite conform art. 29 Cod silvic, se specificau și disensiunile existente și că moșnenii erau divizați⁴⁸⁹. În anul 1912 pe când era comună satul avea o populație de 633 de locuitori în 153 de imobile. Câțiva moșneni din Mărunțișu făceau parte din obștea de la Bâscenii de Jos, alături de unii din Cislău și Văleni. Până la 1915 autoritățile vor insista pe lângă cei 52 de membri ai acestei obști să vină cu documentele la primăria de la Bâsceni pentru a li se stabili drepturile. Un număr de 20 de săteni vor cădea la datorie în marile bătălii din 1916-1918.

În cele două sate ale comunei de la 1921 se găseau 631 de locuitori, iar moșneni în Măguricea erau opt și la Zaharești 15. La recensământul din 1941, comuna avea 1.973 locuitori, înscriindu-se în cele mai slab populate din plasa Pătârlagele, unde în primele poziții se aflau Chiojdu (4.469), Cislău (4.878) sau Gura Teghii (3.872). În urma presiunilor venite din partea Judecătoriei de la Pătârlagele, în 26 august 1946 primarul comunei arăta că „în această comună nu există nici un imobil moșnenesc în stare de indiviziune. Hotarul Râpenesc Poenăresc situat în satul Poenile, este împărțit între moșneni și se stăpânește divizat între ei de bună voie”. În fața acestei situații urma scoaterea de pe rol a dosarului obștii Mărunțișu. Campania de alfabetizare debuta la 1948 și abia în 1956 se putea raporta raionului că aceasta a luat sfârșit.

MĂRUNȚIȘU (PH) Vezi Provița de Jos⁴⁹⁰.

MĂRUNȚIȘU MIC (SAAC, PH) Preotul Ioan din Urlați era cel care scria documentul din 1778 prin care frații Pătrașcu și Negoită, fiii preotului Serafim cedau un loc cu probleme. Pe lângă moșneni apare în document ca

⁴⁸⁸ Cei opt fruntași cu patru boi au primit atunci 90 de pogoane și 592 de stânjeni pătrați, iar cei 68 de mijlocași cu câte doi boi au primit 550 de pogoane și 928 de stânjeni pătrați. În posesia a 67 de clăcași au intrat 330 de pogoane și 484 de stânjeni pătrați; cf. D.J.A.N.BZ., fond *Tribunal jud. Buzău*, dosar 50/1889, *passim*.

⁴⁸⁹ Idem, fond *Judecătorie Pătârlagele. Hotărnicii*, dosar 26/1910, f. 1-3.

⁴⁹⁰ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

martor și Leontie, egumen la schitul de aici⁴⁹¹. Era înregistrat la 1831 ca sat mixt⁴⁹².

MĂSCURENI (RS) Dumitru Ionașcu cu rudele sale vindeau, la 9 februarie 1652, 500 de stânjeni „partea noastră” către clucerul Negoită „cu știrea tuturor fraților dă ocină”⁴⁹³. La 11 mai 1652 sosea porunca de alegere la moșneni și la egumenul de la Măxineni în urma cererii logofătului Șerban, nepotul lui Neagoie Prundeanul și a vărului acestuia Coman, care doreau să iasă din indiviziune. Domnitorul dorea să achiziționeze părțile acestora pentru a le dona lăcașului⁴⁹⁴. Mai târziu, pentru alegerea părții mănăstirii Măxineni se venea cu un răvaș pentru 12 boieri în 20 aprilie 1672, operațiunea finalizându-se la 27 aprilie. Neculai Stanciu primea mărturia de posesie din partea moșnenilor la 14 iunie 1703. Pentru a lămuri scandalul lui Neculai din Blehani cu mănăstirea Măxineni, moșnenii erau desemnați la 3 decembrie 1703 să lămurească situația⁴⁹⁵. Egumenul va lua la 24 iunie 1707 un număr de 12 boieri pentru a-i face hotărnicia părților lăcașului, probabil în urma unor achiziții. În 27 iunie 1743 se hotărnicia moșia Măxinenilor de către trei boieri.

MĂSCURENI PE SIRET (RS) Stan Frățilă și alți moșneni vindeau domnitorului în 30 decembrie 1652, dar și către egumenul de la Măxineni.

MĂSTĂNEȘTI (SAAC, PH) Cu denumirea mai veche de Măstănești ajungea satul mai târziu la comuna Apostolache, din plasa Podgoria – Cricov.

În 12 iunie 1592 pe când unui Ion și lui Cujbă li se întărea moșia de la Măstănești „și Stoica singur să ție a patra parte din pădure și din câmp și din apă și dupreste tot hotarul” se menționa expres că aceste proprietăți se cumpăraseră pe vremea lui vodă Radu Paisie „cu știrea tuturor megiașilor din sus din jos și dinprejurul locului”, dar hrisovul arse se „într-o casă”⁴⁹⁶. Deci localitatea ar fi documentar atestată pe la 1535-1545. Ridicarea lăcașului de aici de către comisul Apostolache (Postolachi) marca viața așezării la 1595. În 6 iulie 1632, Barbu Răuț, fiul preotului Duma din Măstănești vindea logofătului Tudor Rătescu, vărul său, partea lui de ocină „câtă se va alege din

⁴⁹¹ N. Iorga, *Documente urlățene ...*, în BCIR, V, 1926, p. 269, nr. 215.

⁴⁹² I. Donat, I. Pătroiou, D. Ciobotea, *op. cit.*, p. XXIX.

⁴⁹³ Ionel Căndea, *Trei acte pentru Mănăstirea Măxineni (jud. Brăila) mai puțin cunoscute, în Argeșul și Țara Românească între medieval și modern. Studii de istorie și arheologie. Prinos lui Spiridon Cristoceca la 70 de ani*, Brăila-Pitești, Editura Istros, 2013, p. 285, nr. I.

⁴⁹⁴ DRH, B, XXXVI, p. 146, nr. 165.

⁴⁹⁵ A.N.I.C., Mss. 173, f. 339 v.

⁴⁹⁶ DIR, B, XVI/6, pp. 50-51, nr. 58.

partea mea de la Buzotă și partea mea din Valea Boului”⁴⁹⁷. Mai mulți oameni buni erau amintiți ca martori de aici, în 1635-1636, pentru Glodeni. Partea părintească era vândută în 27 iunie 1637 de Jodul, fiul lui Gavril Aldea. Martorii au fost consemnați de preotul Preda⁴⁹⁸. O bucată de pământ era vândută la 24 martie 1639 de Radu, ginerele lui Tatu și de Dragna, soția lui Badul, către ispravnicul Tudor vornicul și către mănăstirea Căldărușanilor⁴⁹⁹.

Neagu Specșe fugind din sat, moșnenii Aldești și Bărbulești îi vindeau partea la 2 mai 1640, cumpărător fiind Tudor vornicul. În document se preciza că „Deci birarii n-au avut de la noi ce mai lua, și s-au dus de au luat de la Stan de Poiana Arcăi, fratele popei Stanciului, două iepe bune. Deci noi n-am mai avut repaos de (la) Stan, ce ne-a purtat pre la toate legile. Deci ne-am rămas să-i plătim iepele”⁵⁰⁰. Așa se va ajunge la menționata vânzare. Cu 500 de bani vindea în 27 iunie 1640 a patra parte din Goșasca Măstăneștilor un Jodul, fiul lui Aldea Gavrii. Se adăuga și partea Buzătă în sumă, parte pe care vânzătorul o avea de la tatăl său⁵⁰¹. Peste doi ani vindea Neagu a treia parte dintr-o funie de la Păcălești către vărul său Goidan postelnicul. A șasea parte din funia Custurească era vândută de Lazăr în 5 iunie 1642 către fiii lui Stănislav. Mai cumpărau unii din frați de la Triful Bălguiu două părți „din răzorul de lângă viile cele bătrâne”.

Stan Putcavel roșiul cumpăra de la frații Gheorghe, Alecse, Stancul și Laica a treia parte din Olăreasca cu suma de 500 de bani în 18 februarie 1643. Un Cârstea și un Vișan erau martori în 12 aprilie 1643 la vânzarea unui răzor de ocină de la Oprisor. De trei ori va întreba Cărstian din Vaideel pe frații de ocină a surorii sale Neaga, dacă au vreo pretenție asupra părții acesteia – a șasea parte dintr-o funie de la Măstănești – până la vânzarea din 7 octombrie 1643⁵⁰². Un refuz de cumpărare va avea din partea celor de aici și vornicul Tudor din Rătești la 14 iulie 1644 pentru părțile comisului Apostolache. Spre 1645, frații Fătu, Dumitru și Radu vindeau comisului Apostolache în Sperlea 12 pogoane țelină și două pogoane „la pivniță la mănăstire” popa Preda scriind documentul⁵⁰³.

În 25 februarie 1645 nepoții lui Lupul cel Mare din Măstănești, diaconul Gherghe cu fratele său Stancu, vindeau vornicului Tudor din Rătești partea lor din Măstănești „și de la Buzătă, toată, cât se va alege partea noastră,

⁴⁹⁷ DRH, B, XXIII, p. 599, nr. 398.

⁴⁹⁸ *Ibidem*, XXV, p. 360, nr. 323.

⁴⁹⁹ DRH, B, XXVII, p. 3, nr. 79.

⁵⁰⁰ CDȚR, V, pp. 49-50, rez. 73.

⁵⁰¹ *Ibidem*, p. 70, rez. 129.

⁵⁰² *Ibidem*, p. 478, rez. 1136.

⁵⁰³ DRH, B, XXX, p. 1, nr. 1.

a moșului Lupul, den partea Bărbulească, de preste tot hotarul cu știrea tuturor fraților și megieșilor de sus și de jos”⁵⁰⁴. Țona logofătul era cel care scria documentul în casa lui Borcea roșiul. La 7 aprilie 1645 vindea vornicului și Stanciu, fiul lui Lupu o vie cu acceptul moșnenilor, între martorii de la tranzacție numărându-se și vornicul Goden de aici⁵⁰⁵. Fătul din Mâstânești era martor pentru Glodeni la 28 septembrie 1645.

Amintitul Stan Putcavel, la 7 octombrie 1645, se înfrătea cu Dragomir Mentisus vânzându-i „den funea Olărească, den jumătate de fune a treia parte”. Se va ivi o problemă subliniată în document: „iar jupânul Apostolachi, nu m-au suferit, că au cumpărat mai dinainte vreme de la Ciocoro”. Astfel, 11 galbeni vor fi dați de jupân pentru răscumpărare⁵⁰⁶. A patra parte ce o aveau în funia Olărească era vândută la 14 octombrie 1645 de Vana și Stanca Albu, dar și de mama lor Rada Albu către comisul Apostolache⁵⁰⁷. La 20 noiembrie 1645 vindeau aceluiași comis, Vlada Neagoe cu sora sa, Zoica, în hotarul Buzătescu pentru 30 de ughi⁵⁰⁸. Stanciu vindea pentru cinci ughi în 1645-1646 jupânului Postolache (Apostolache) partea sa⁵⁰⁹.

Vindea aici în 1 iulie 1646 Arbănaș, fiul lui Toader din Chiojdeni, către comisul Apostolachi „ocina din partea Albului jumătate de fune din vârceaua Miroșului, până în hotar, cât se va alege, peste tot hotarul. Și o am vândut de a mea bună voie, fără nici o silă”⁵¹⁰. De fapt era o continuarea a vânzărilor pentru că în urmă cu trei luni între părți intervenise o altă tranzacție prin care comisul intrase în posesia funiei Puieștilor „dintr-un jumătate de moș, a patra parte, vândut în hotarul Glodunului, din apa Cricovului până în malul stâniei și de mal până în apa Nucetului tot puiască”. În continuarea documentului se mai arăta „Și iar au vândut Arbănaș partea lui Grăgoiu dintr-o jumătate de moș partea toată, drept ughi 8, den cin până în cin”⁵¹¹.

Mai cumpărase același comis și în 30 mai, dar de la Vintilă și de la nepotul acestuia Vlad Răspopu, fiul preotului Duma „parte de moșie în Mâstânești, toată câtă se va alege den cin până-n cin și peste tot hotarul (...), însă den partea Aldei a cincea parte”⁵¹². Peste aceasta Vlad Răspopu mai vindea o cumpărătură părintească „un pământ de la Tatul și vie de la Scoruș și locul casii unde au șezut tată-meu, popa, și cât se va alege”. La jumătatea lui

⁵⁰⁴ *Ibidem*, p. 69, nr. 50.

⁵⁰⁵ *Ibidem*, p. 121, nr. 88.

⁵⁰⁶ *Ibidem*, p. 337, nr. 299.

⁵⁰⁷ *Ibidem*, p. 345, nr. 308.

⁵⁰⁸ *Ibidem*, p. 368, nr. 338.

⁵⁰⁹ *Ibidem*, p. 319, nr. 270.

⁵¹⁰ *Ibidem*, XXXI, p. 237, nr. 210.

⁵¹¹ *Ibidem*, pp. 85-86, nr. 76.

⁵¹² *Ibidem*, p. 201, nr. 177.

august vindea comisului și Voinea, fiul lui Vlad, trei pogoane de țelină „au la Gruiu, au la Sperlea, veri unde-i va plăcea”⁵¹³. Ultima mențiune arată mai mult disperarea vânzătorilor sub povara birurilor epocii, decât politica de alipire a achizițiilor comisului la care chiar legea îi dădea dreptul în caz că dorea acest lucru.

Voina cu fiul său Vlad vindeau comisului Apostolache, la 15 august 1646, trei pogoane țelină. De la Stanciu cumpăra comisul, tot în 1646, partea lui Stanciu Lupu pentru cinci ughi. Tot Stanciu, fiul lui Lupu din Popești, vindea pentru 300 de bani, la 26 aprilie 1647, comisului Apostolache „ocină în Mâstânești, den partea Bărbulească, care ocină au fost cumpărat de tată-meu de la Tatul, ocină a treia parte”⁵¹⁴. Vindeau un Ion și Ștefan comisului în 10 august 1647 partea lor „cât se va alege din funea aldească, din cin până-n cin”⁵¹⁵. Se va face precizarea „din jumătate de moș suntem cinci frați. Dintr-acele cinci părți, vândut-am partea noastră și partea Dumitrei, dereptu bani gata 2000. Și partea lu Neag, iar easte vândută de vornicul Tudor iar la dumnealor” (vornicul și Voichița, soția sa n.n.).

În 25 august 1647, vindea vornicului, respectând voința moșnenilor, și Stan Putcavel roșiul din Vaideel partea ce o cumpărase „de la Gheorghe și de la frații lui, partea lor cât se va alege din partea Olărească, den cen până-n cen”.

Cinci pogoane de țelină vindea în Sperlea la 21 octombrie 1647 și Voinea Vlad și tot comisului, aflat într-o adevărată campanie de achiziții. La 25 noiembrie 1647, Vlad preciza că acum vindea comisului partea sa „însă den partea de la moșu-meu Aldei, cât va fi, den cin până-n cin, până-n Buzătești” având, și de această dată, aprobarea fraților de moșie⁵¹⁶. Oprea Stănislav, spătarele din Vaideel, vindea la 17 mai 1648, comisului Apostolache patru pogoane în Șperlia cu știrea „tutoror megiașilor șe den sus șe den jos” martorii fiind din Vaideel, dar și de aici ca uncheșul Bordan, Stanciu Brâncar, Neagoe⁵¹⁷. Un Bogdan se număra printre moșnenii amintiți în 23 mai 1648 pentru rezolvarea unei pricini de la Valea Boului. Spătarul Oprea Stănislav, la 15 august 1649, vindea comisului Apostolache în funia Custurească „din jumătate de moș a șasea parte, partea mea, toată câtă se va alege peste tot ... și sadurile de la Gruiu și viile cele de sus”. Doi dintre martori – Voinea și Neagoe - erau din *Mâstânește*, așa cum grafia logofătul Grama. La 25 octombrie 1649 cu „știrea tuturor fraților du pre moșie” vindea patru pogoane, aceluiași

⁵¹³ *Ibidem*, p. 273, nr. 246.

⁵¹⁴ *Ibidem*, XXXII, p. 129, nr. 113.

⁵¹⁵ *Ibidem*, p. 242, nr. 221.

⁵¹⁶ *Ibidem*, p. 307, nr. 301.

⁵¹⁷ *Ibidem*, XXXIII, p. 118, nr. 120.

achizitor, și Ion Fătu martori fiindu-i acestuia preotul Preda, Stanciu Brâncarea și alții *Măstânești*⁵¹⁸.

Voine și Negoia sunt martori în 20 august 1650 la vânzarea făcută de fiii lui Oancea de la Călugăreni către comisul Apostolache⁵¹⁹. Mănăstirea Măstânești era scutită de dăjdiile la 3 ianuarie 1652. La 25 iulie 1652 era închinat schitul de aici către Dochiaru, documentul ajungând în Grecia⁵²⁰.

Erau somați hotarnicii la 19 aprilie 1656 prin poruncă „să aleagă toate moșiile mănăstirii Măstânești de către megiașii din Măstânești și să lipească toată partea de moșie a mănăstirii, moșie lângă moșie pre lângă mănăstire”. În 1656 erau pomenite funiile Aldească, Custurească, Olărească, dealul Măstâneștilor, Spirlea și Gruiu⁵²¹. În 20 august 1679 obținea schitul Vârful Pietrii doi poslușnici din partea domniei⁵²². Se hotărâna moșia Măstânești la 1 iunie 1687. Pentru o moșie de aici schimba cu una din Vaideel un Necula cu egumenul de la Apostolache în 29 iunie 1707⁵²³. Se semnalau în 23 mai 1780 stricăciuni la pădurea și livezile de pe moșia Măstânești. Se rețineau ocinele Aldească, Bărbulească, Custurească, Goțească și Olărească⁵²⁴.

MĂTEASCA (SAAC, PH) O jumătate de ocină din Pieleasca și din Măteasca era vândută de paharnicul Papa Buzinca la 18 noiembrie 1652 către vel comisul Radu. Era vorba de partea Babolii „afară de partea nenii Predei slujer, ce are și dumnealui jumătate (...) în lungu de matca Buzăului, până-n Săpatul”⁵²⁵.

MĂTEȘTI (BZ) Mătaiești a fost forma mai veche de grafieră a localității. Apare localitatea în perioada 1503-1554 în arhivele brașovene. Un Mătea apare documentar la 13 aprilie 1515 în proximitate el fiind, conform tradiției, moșul întemeietor⁵²⁶. Spre 1540-1541 se scria „Și iar să-i fie lui Lupea

⁵¹⁸ *Ibidem*, XXIV, p. 224, nr. 246.

⁵¹⁹ A.N.I.C., fond *Slobozia lui Enache*, XX/6.

⁵²⁰ Virgil Căndea, *Mărtirii românești peste hotare*, II, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2011, p. 439.

⁵²¹ A.N.I.C., fond *Mănăstirea Slobozia*, XI/23.

⁵²² Lăcașul era aproape sigur de aici; P. Georgian, *Documente ale schitului Vîrful Pietriei*, în R.I., XVII, 1931, nr. 10-12, pp. 286-292. Asupra schitului, vezi și Gr. Nandriș, *Documente slavo-române*, pp. 223-224; V. Brătulescu, *Inscripții și însemnări din biserici*, în GB, XXV, 1966, nr. 7-8, pp. 624-625.

⁵²³ A.N.I.C., colecția Achiziții Noi, MMCMXXVII/6.

⁵²⁴ C. Hoinărescu, *op. cit.*, p. 125.

⁵²⁵ *DRH*, B, XXXVII, p. 298, nr. 321.

⁵²⁶ *Ibidem*, II, pp. 270-271. Vezi și N. Iorga, *Biserica din Mătești*, în BCMI, XXVII, aprilie – iunie 1934, fasc. 80, pp. 68-69.

ocină în Mătești partea lui Tatul și Vladul dinaintea domniei mele, de au așezat pe Lupea și l-au înfrățit de a lor bunăvoie peste a treia parte⁵²⁷. Lupea cumpărase, conform documentului, „pe mare foamete și sărăcie”. În 1551, 20 de porci erau exportati de aici pe piața Brașovului de un Oancea.

De la Radu Țiga cumpăra, în 8 iunie 1623, Bărbăteiu, tatăl lui Neagoe și a lui Moș „un loc de 30 de pași, drept un bou”⁵²⁸. Mai există un document din 10 ianuarie 1624 când Jipei, nepotul vlădicăi Luca, i se întărea un loc de grădină, deși în document avem sintagma de Măiești și nu de Mătești⁵²⁹. Preotul Răzmiriță era martor invocat în documentul de la 31 mai 1626 dat lui Crăciun și Stoican pentru Căpățânești și Zorești.

Un Șerban, împreună cu soția sa Rusa, cu cumnata Neacșa și cu sora lui Mușa vindeau la 19 septembrie 1626 „toată partea noastră de ocină den sat den Mătești, jupânului Buzencăi vistir, derept 1200 de bani. Însă partea noastră, anume a treia parte den partea moșu nostru Dragoe, den câmpu și den deal și den apă și de preste tot hotaru, cât se va alege den partea lu Dragoe a treia parte”⁵³⁰. Patru frați de aici vindeau la 7 noiembrie 1626, vaduri de moară către Buzinca la gura Văii lui Blaj.

Marin, fiul lui Stan Stelea miluia cu ocina sa, la 16 noiembrie 1628, pe trei rude care urmau să aibă grijă de el la bătrânețe deoarece nu avea urmași. Ca martori erau amintiți moșnenii din sat Bobolea, Mănilă, Balea și alții⁵³¹. Problema este că cei trei beneficiari erau din București și nu se știe cum urmau să aibă grijă de Marin Stelea. Mai cumpăra Buzinca și la 15 mai 1631 „partea lui Șarban și partea Neacșăi și partea Mușei, toată, a treia parte din partea bunicului său Dragoe”⁵³². În același document erau amintite și alte părți vândute de moșneni. Vel comisul Radu cumpăra în 15 octombrie 1635 de la Oprea, partea acestuia de ocină, 15 stânjeni, în hotarul Gătulescu. De la mai mulți proprietari cumpăra în 3 martie 1636 vel comisul Buzinca⁵³³. Mai mulți moșneni erau martori în 30 iunie 1636, când Dragomir Turtă cu fiul său Matei vindeau 20 de stânjeni pentru zece ughi către același vel comis Radu⁵³⁴. Vadul dinspre Mătești al unei mori vândute de mai mulți din Zorești era amintit la 27 iulie 1636.

⁵²⁷ DRH, B, IV, pp. 131-132, nr. 102.

⁵²⁸ DIR, B, XVII/4, p. 285, nr. 302.

⁵²⁹ *Ibidem*, p. 367, nr. 377.

⁵³⁰ DRH, B, XXI, p. 274, nr. 145.

⁵³¹ *Ibidem*, XXII, p. 357, nr. 177.

⁵³² *Ibidem*, XXIII, p. 386, nr. 241.

⁵³³ N. Iorga, *Documente urlățene* ..., p. 189, nr. 21.

⁵³⁴ DRH, B, XXBV, p. 364, nr. 329 sau CDȚR, IV, p. 362, rez. 789.

Radu Balea era amintit 10 aprilie 1638 la întărirea dată lui Jipa, fiul lui Lorinț de la Vernești cel decedat în 1622. Mircea din Zorești vindea la 24 decembrie 1638 partea sa de moșie de la Mătești către vel comisul Radu. Cu 3.000 de aspri, la 23 iunie 1639, cumpărau frații Mihălcești de la Ianche și Badea din Mătești „o roată și jumătate de moară în vadul de sus de la Gura Nișcovului pe ocina Rățească, la gârla de la Vernești”⁵³⁵. Gavril și Vlad, tată și fiu, vindeau și ei aceluiași Radu în 10 octombrie 1639, 40 de stânjeni de ocină „fără de nici o silă”⁵³⁶. Buzinca vel medelnicerul cumpăra de la Ianachi și de la fratele acestuia Badea 40 de stânjeni în hotarul Bălescu la 11 octombrie 1639 „cât se va alege”.

La 21 iulie 1640 vindeau Radu Tatu și alții o jumătate de roată de moară „din partea Rățească” către paharnicul Negoită. O problemă de natură financiară a unora de aici vizavi de logofătul Radu Dudescu se reținea în 25 august 1640⁵³⁷. La Mătești, mare proprietar era, pe la 1640, și Radu Cândescu⁵³⁸. În hotarul Găulescu vindea la 15 octombrie 1640, Oprea către vel comisul Radu, un Iordache de aici fiind printre martorii tranzacției. Frații de moșie au fost înștiințați precum și „megiașii de prin prejurul locului, din sus și din jos”. Și Mușat, nepotul lui Gavrilă din Ștințai îi vindea lui Radu la 23 martie 1641, pentru 4.000 de bani, 40 de stânjeni.

Partea moșului Steba din partea Pielească de la Mătești era vândută de Stan, nepotul lui Stelea la 2 iulie 1641. Între martorii de atunci erau reținuți Ianachi, Talpă, Mircea, preotul Tabără și preotul Dumitru. Din Verneștii cumpărătorului erau martori căpitanul Dumitru și un Costin. Achizitorul Jipa va trece la un schimb de terenuri cu Radu Cândescu vel comisul în 15 mai 1642. Ultimul va continua achizițiile de aici în 15 august 1642⁵³⁹, de la pârcălabul Stan Boșoc din Tătărani sau în 29 august 1642 de la moșnenii din Zorești care aveau ocină în Grindu Măteștilor „din Săpatul în matca Buzăului”, dar și de la un Bodea, vecinul de acum, în partea Șârbească – Neaga Găgocioaia și Șerba lui Beachiș⁵⁴⁰. Se mai reținea un document din 1643⁵⁴¹. Un martor de acum, Mircea, apare în aceeași calitate și în 20 februarie 1644 pentru Vârboceni.

⁵³⁵ *Ibidem*, XXVII, p. 200, nr. 159.

⁵³⁶ *Ibidem*, XXVIII, p. 303, nr. 225.

⁵³⁷ *CDȚR*, V, p. 84, rez. 165. Radu Dudescu a fost căsătorit de două ori, prima oară cu Cătălina Rudeanu și apoi cu Neașa Băleanu.

⁵³⁸ I. C. Filitti, *Opere alese*, București, 1985, p. 283.

⁵³⁹ BAR, Doc. Ist., CLVIII/17.

⁵⁴⁰ *CDȚR*, V, p. 346, rez. 790.

⁵⁴¹ I. C. Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, pp. 215-216.

Foști proprietari de aici, moșnenii apar menționați în 21 octombrie 1644 cu ocazia întăririi domnești date lui Jipa postelnicul de la Vărinești (Vernești)⁵⁴². Astfel, sunt menționați Stan Țușatul, Tudoran Neacșa, Ion Safta, Macarie călugărul. Amintindu-se vadul de moară se reținea că acesta aparținuse moșnenilor Talpă, Mircea, Nedelea și Priia. Ultimele erau fiicele lui Lupu. Un alt vad de moară era din partea Drăgușească. Parcurgerea documentului duce la o „scară” a coborârii averii moșnenești sub presiunile economice ale epocii și în neostoita sete de creștere a averii a boiernașilor zonei aflați într-o crâncenă concurență cu marii boieri, *recte* Radu Cândescu⁵⁴³.

Postelnicul Jipa de la Vernești obținea stăpânirea peste Mătești la 18 aprilie 1645⁵⁴⁴. În 27 noiembrie 1645 în partea Șerbească cumpăra vel comisul Radu 11 stânjeni de la Ioanolie din Vernești. Ultimul cumpăraseră mai înainte de la frații Zărea și Iane, fiii lui Vlad Șerbea.

Ca megiași apar în 28 mai 1646 un Cârștian și Radu ce trebuiau să adeverească pentru niște vii puse de un Gherghina și de un Hamza „în sat în Alun”. Problema era generată de reclamația altor moșneni – Stan, Zaharia și Filip – care arătau că cei doi pusese viile pe scaunele lor⁵⁴⁵.

În partea Pielească din „matca Buzăului până-n Săpatul în capul ocinei” vindea 20 de stânjeni un Badea către vel comisul Radu la 5 august 1646. Fratele lui Badea, Ianachi vindea și el 44 de stânjeni în aceeași locație, dar pentru 4.400 de bani. Documentul scris de Vlad logofătul din Chiojd era adevărat de preotul Tabără, un Gavril și de alții⁵⁴⁶.

O întărire domnească era dată la 18 aprilie 1645 pentru proprietățile Jipei postelnicul din Vernești⁵⁴⁷, iar la 28 octombrie 1646 se producea vânzarea Anei și a ginerelui ei Ambrozie către vel comisul Radu, în ocina Rătească, pentru șase stânjeni a o sută de aspri stânjenul. Între alți martori apar meșteșugari ca Stan chevărar, iar actul este scris de popa Tabără șelar⁵⁴⁸. Mai înainte, la 5 august, Badea vânduse și el vel comisului Radu 20 de stânjeni ca

⁵⁴² A avut pe Catrina viitoarea călugăriță Catrina și pe Rada căsătorită cu căpitanul Barbu Bădeanu.

⁵⁴³ La începutul secolului al XVI-lea se vorbea ordinea boierilor pornind cu „*boierii cei mari și cei de-al doilea și cei mai de jos*”; cf. *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, text ales și stabilit de Florica Moșil și Dan Zamfirescu. Cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă, București, Editura Minerva, 1971, p. 281.

⁵⁴⁴ A.N.I.C., colecția Achiziții Noi, XLVIII/1, f. 6-7, nr. 28.

⁵⁴⁵ DRH, B, XXXI, p. 196, nr. 170.

⁵⁴⁶ *Ibidem*, p. 262, nr. 239.

⁵⁴⁷ CDȚR, VI, p. 65, rez. 116.

⁵⁴⁸ *Ibidem*, p. 250, rez. 648.

de altfel și Ianachi, 44 de stânjeni „cu știrea tuturor megiișilor dempărejurul locului”⁵⁴⁹. Ana și ginerele ei Ambrosie vindeau la 28 octombrie 1646 vindeau aceluiași Radu șase stânjeni în ocina Rățească pentru 600 de aspri. Vecinii Badea, fratele lui Enache și alți moșneni, trecuți în act de preotul Tabără și de un Lazăr, nu avuseseră nici o pretenție. Stan Conciu era martor pentru Șchei în 5 martie 1649. Vlad, părcălabul Mățeștilor era pomenit într-un document din 15 februarie 1650 relativ la Scurtești⁵⁵⁰. În partea Pielească vindeau 30 de stânjeni, în 15 mai 1650 - „den partea Pielească” - Radu și Ignat, nepoții lui Ianachi din Mățești, martori fiind cei de aici, dar și din Cernătești și Stănțești⁵⁵¹.

Preda slugerul vindea la 2 ianuarie 1654 vel comisului Radu 150 de stânjeni în document precizându-se „care ocină o au fost cumpărat răposatu părintele nostru, Buzinca sluger, de la moșnenii locului, cu bani gata, însă den partea Pilească și din partea Bălească i Șerbească”⁵⁵². Își vindea partea sa un Badea la 13 mai 1666 către Martin din Căpățânești. În 25 septembrie 1692 se scria pe pisania bisericii că aceasta se ridase pe cheltuiala lui „jupân Constantin biv vel căp. Mărgineanul Filipescu, fiul lui Pană spătar și a jupânesei dumnealui Radei, fiica Radu comisu Mihălcescu”⁵⁵³. Rada Filipeasca cumpăra o moșie de aici în 15 iunie 1701. În 1729 cumpăra o moșie Sc. Hrisoscoleu „Mătescu”.

Pe harta rusă din 1835 apare localitatea ca având 43 de gospodării, deși *Catagrafia* de la 1831 aducea cifra de 51 de familii. Deocamdată avem o singură mențiune directă asupra moșnenilor de aici și ea datează din 1848 când vistiernicul Dinu Sorescu se judeca cu ei pentru hotărnicia moșiei⁵⁵⁴. Inginerul C. Argintoianu efectua în 1851 o serie de măsurători ce vor duce la întocmirea planului moșiei. La 1864 un număr de 67 de locuitori – 19 frunțași, 43 mijlocași, 3 pâlmași și 2 numai cu loc de casă - vor beneficia de prevederile legii agrare intrând în posesia a aproximativ 600 de pogoane.⁵⁵⁵ Ing. Bălășescu, cel care s-a ocupat de măsurătorile de la 7 octombrie 1864, era criticat, peste două decenii, pentru unele erori – poate voite - ce aduseseră un surplus de

⁵⁴⁹ DRH, B, XXXI p. 262, nr. 239.

⁵⁵⁰ *Ibidem*, XXXV, p. 88, nr. 66.

⁵⁵¹ *Ibidem*, p. 171, nr. 147.

⁵⁵² *Ibidem*, B, XXXIX, p. 4, nr. 5.

⁵⁵³ B. Iorgulescu, *Cronicarul căpitan Constantin Filipescu și bis. din Mățești zidită de dînsul*, în L.A.R., IV, 1899-1900, nr. 8, pp. 509-521; Săndulescu-Verna, *Biserica din Mățești* în G.A., din 13 ianuarie 1929; N. Iorga, *Biserica din Mățești*, în BCMI, XXVI, 1934, fasc. 80, p. 69.

⁵⁵⁴ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 109/1848, f. 2.

⁵⁵⁵ În județul Buzău au fost împroprietăriți 5.065 frunțași, 6.750 mijlocași și 4.842 pâlmași; cf. Victor Axenciuc, *Evoluția economică a României*, II, București, Editura Academiei, 1996, pp. 90-91.

terenuri foștilor clăcași. Cu ocazia lucrărilor de hotărnicie a moșiei Mățești, proprietatea Zoei Boerescu (1864-1926) și a Mariei Boerescu (1862-1888), se citau vecinii între care se aflau G. Em. Filipescu (pentru moșia Săpoca), lt. col. I. Borănescu (Potoceni de Sus), maiorul N. Borănescu, Gh. (Ghiță) Vernescu și locuitorii. Se amintea acum de actul de împărțea de la 1868 „prin care doamna Elena Boerescu născută Ghermani, actualmente doamna baroneasă Elena d’Atzel, efectuând la acea dată împărțirea averii imobile între fiicele sale minore Maria și Zoe (...) dă fiicelor sale Maria și Zoe nuda proprietate a moșiilor sale Mățești, Focșenei și Băligoși”⁵⁵⁶.

Alături de Cârlovoia, Căpățânești, Mărăcineni, Potoceni de Jos și de Sus și Gura Călnăului satul făcea parte, spre 1880, din comuna Mărăcineni de 3.362 de locuitori.

MĂȚARA (SAAC, BZ) Forma mai veche a fost Mățaru, pentru satul de la Valea Sibiciului, apoi de la Colți. Vârful Mățării era amintit la 2 iunie 1839 cu ocazia scandalului dintre moșnenii Scăeni și Bălănești⁵⁵⁷. Cu toponimia legată probabil de arhivelele grecesc⁵⁵⁸ sau – după alții – invers, cătunul pe când aparținea de comuna Colți de la 1892 avea 120 de locuitori când se observa că „se ia adesea împreună cu Muscelul Cărămănesc”⁵⁵⁹. Nu era o creștere mare a populației dacă ținem cont că în anul 1880 se numărau aici în 22 de locuințe 108 persoane.

MĂȚIOANA (SAAC, BZ) Vezi Breaza.

MĂXINENI (RS, RS-BR, BR) Sub forma de Maximeani apare satul la 30 iunie 1441 când Vlad Dracul întărea mănăstirii Snagov sate, munți, bălți și țigani⁵⁶⁰. Mai multe achiziții erau efectuate aici de un Cârloman în vara lui 1570 „funii două, de la Drăghiciu, însă din partea lui Lepădat, drept 500 aspri”⁵⁶¹. După ce lui Nan i se întărea, la 18 iulie, partea unchiului său Oană, acesta venea cu fratele său și, la aceeași dată, cedau lui Cârloman „den partea unchi-său, Oanei, a treia parte de peste toată ocina, den hotarul Giuleștilor până

⁵⁵⁶ Ioan M. Romniceanu, *Carte de hotărnicie a moșiei Mățești din județul Buzău, plasa Sărata, București*, 1886, pp. 3-4.

⁵⁵⁷ D.J.A.N.BZ., fond *Pretura plasei Pârsco*, dosar 5/1838, f. 378.

⁵⁵⁸ Vezi Constantin C. Diclescu, *Elementele vechi grecești din limba română*, în *Dacoromania*, IV, 1927, pp. 394-516.

⁵⁵⁹ *MDGR*, IV, p. 299.

⁵⁶⁰ *DRH*, B, I, pp. 164-166, nr. 95. Mai era amintit satul tot legat de Snagov și în 9 ianuarie 1443; cf. *Ibidem*, p. 168, nr. 96.

⁵⁶¹ *DIR*, B, XVI/3, pp. 366-367, nr. 420.

în hotarul Șchiopenilor”. Cârloman în fața domnitorului Alexandru Mircea „au dăruiat pre Nan cu un cal bun, drept aspre 600 și niște vaci și stupi și oi, până s-au împlinit preț drept 1960 aspri”. Se va menționa, expres, că tranzacțiile se făcuseră „cu știrea tuturor megiașilor”.

Se vor enumera, în document, achizițiile de la Tâmboiești și iarăși de la Măxineni ale lui Cârloman plus „o jumătate de ocină de la Belciug a patra parte de la Stanciul și de la frații lui, drept 200 aspri”, dar și că acestea fuseseră efectuate „la foametea cea mare”⁵⁶².

În documentul scris de Stănilav la București vel postelnicul Stoica, la 12 august 1575, era întărit pe o parte de moșie⁵⁶³. Un Gherghie din Negreasca avea parte de întărire pe o parte de moșie în 5 februarie 1584 „ocină la Maxim din partea lui Barbu jumătate, însă 50 stânjeni, din câmp”⁵⁶⁴.

Episcopia obținea și document de întărire pentru o parte de aici, dar și de la Crăpești în 4 septembrie 1585⁵⁶⁵. În urma diatei lui Udrea vel armașul, fratele acestuia Badea intra, la 21 august 1598, în posesia mai multor moșii între care și aceea de la Maxim⁵⁶⁶. Mare pagubă se putea abate asupra celor de aici în cazul în care nesocoteau porunca domnească din 2 septembrie 1637 prin care braniștea și balta de aici erau întărite mănăstirii⁵⁶⁷. Existase înainte de 1637 o biserică de nuiete aici. Este momentul implicării în ctitoria de aici (1637-1639) a domnitorului Matei Basarab după ce sesizase, la 1634, pe când participa la expediția lui Abaza – Pașa⁵⁶⁸, importanța strategică a locului „ci am văzut Domnia Me cest loc bun și tare, și era o beserecă mică de nuiale și lipită

⁵⁶² Trebuie amintit că zona era reținută în reprezentările cartografice de la sfârșitul sec. al XVI-lea începând cu aceea din volumul polonezului Martin Broniovius, imprimat la Colonia Agrippinae sau prin *Introductio in universum geographicum* de Ph. Cluverius căruia i se tipărea lucrarea, la Haga, la exact 70 de ani de la moartea sa survenită în 1623; cf. Doru Bădără, *Patru mărturii cartografice referitoare la Brăila în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare din București*, în „Istros”, IV/1985, pp. 159-163.

⁵⁶³ Ion-Radu Mircea, *Catalogul...*, p. 157, nr. 1075. Ulterior, în 8 septembrie 1586, bucata de pământ ajungea în posesia episcopiei în urma donației lui Stoica. Aceasta va avea parte de un proces cu nepoții vel postelnicului și la 30 septembrie 1586 obținea moșiile de Maxim și Crăpești plus două sălașe de țigani.

⁵⁶⁴ *DIR*, B, XVI/5, p. 149, nr. 157. Este perioada în care galbenul urca la 120 de aspri prin devalorizarea oficială a asprului; cf. M. Beza, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în sec. XV-XIX*, în SMIM, II, 1957, p. 7.

⁵⁶⁵ Ion-Radu Mircea, *Catalogul...*, p. 204, nr. 1414.

⁵⁶⁶ *Ibidem*, p. 260, nr. 1809.

⁵⁶⁷ La fel se va proceda și în 17 ianuarie 1681 „care om s-ar ispiti de acum înainte a vâna pește din baltă și a tăia lemne din braniște fără de știrea egumenului, unii ca aceia vor fi de mare pradă și vor petrece de cătră domnia mea rea scârbă”; cf. C. C. Giurescu, *Istoria pescuitului...*, p. 297.

⁵⁶⁸ T. G. Bulat, *O ctitorie a lui Matei Vodă Basarab azi dispărută (Măxineni – Râmnicul Sărat)*, în GB, XXIII, 1964, nr. 3-4, p. 266.

cu lut. Deci cu vrere de la Dumnezeu și cu ajutorul sfântului hram am făcut această beserecă de piatră, să fie Domnii Mele pomană”⁵⁶⁹. Sub forma de Măxineani apare localitatea prin porunca domnească din 2 septembrie 1637 prin care se interziceau tăierile de pădure și pescuitul pe domeniul mănăstiresc. În 16 octombrie 1640 martorul Dumitru Bălăroiul era prezent la Dudești pentru Nicula Mârșevici. Grozav și Stoica uncheși din sat ajungeau la vodă spunând că doreau să închine șase funii de ocină din sat către mănăstire. Domnitorul îi va milui, dar îi va cere egumenului Chirilă - *otto nașim* - să-i comunice dacă cei doi erau într-adevăr de acolo având și proprietățile menționate. Uncheșii Grozav și Stoica erau întăriți la 17 iunie 1642. Aceștia din lipsă de moștenitori lăsau ocinele lor – șase funii - mănăstirii pentru pomenire⁵⁷⁰. Cumpăra vodă la 6 mai 1646 de la un Coman, Gligor, Stoia și Stan „5 pogoane de vie în dealul Bordeștilor în lungu și în lat, oare cât să vor alege, cum merg și alte pogoane (...) partea lui Dumitru de moșie ce a avut și cu 2 pol pogoane de vie partea lui preste tot, oricât se va alege de preste tot hotarul drept taleri 15 gata. Pentru că acest Dumitru ei au fost moșneni cu noi și scris la taler. Deci n-au șezut să-ș plătească dajdia cu noi, ce au fugit dă ș-au năpăstuit moșia și s-au lăsat dajdia lui asupra noastră de ni s-au tras bucatele pentru dănsul”⁵⁷¹. Nicoară iuzbașa de aici apare la 1 mai 1644 într-o poruncă domnească pentru Nenița Răspopol.

În calitate de martor la Giulești apare în 1651 iuzbașa Nicoară, dar și iuzbașa Dan care la 15 septembrie 1651 era martor pentru Chiril egumenul de la mănăstire⁵⁷². În 12 aprilie 1653 apar, în aceeași calitate, căpitanul Neagoe, iuzbașa Dan, Iane Dumbrăveanu și un Petre. Mihnea al III-lea va fi cel care va da mănăstirii de aici, în 4 mai 1658, dreptul de a-și face o slobozenie pe care să aducă oameni din proximitate sau chiar de mai departe urmând ca cei sosiți din Moldova să nu plătească birul moldovenesc⁵⁷³. Este anul în care se produce fuga populației în fața invaziei tătarăști „cea mai mare parte din populația Țării Românești din nou părăsi locuințele sale, în schimbul vârfurilor de munți și al bălților sau marilor lacuri de pe marginea Dunării (...) de spaima tătarilor, care sunt o adevărată plagă pentru acest ținut” scria Paul de Alep.

⁵⁶⁹ Ispravnicii de Slam Râmnic, vel căpitanul Radu și vornicul Lupu, alături de ieromonahul Enachi au fost cei care s-au implicat în gestul ctitoricesc al domnitorului. Inscriptia va ajunge, după evenimentele din 17 februarie 1917, la mănăstirea Sinaia; cf. N. Iorga, *Studii și documente*, XV, Inscriptii, vol. II, p. 97. Va fi închinată la 1752 către mănăstirea Sfântul Pantelimon. Pentru a fi ferită de inundații biserica va fi mutată la 10 km. de către locuitori.

⁵⁷⁰ T. G. Bulat, *O ctitorie a lui ...*, p. 267.

⁵⁷¹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LIX/7.

⁵⁷² DRH, B, XXXVI, p. 223, nr. 207.

⁵⁷³ A. D. Xenopol, *Istoria românilor ...*, IV, ed. IV-a, București, 1993, p. 70, n. 33.

Un fapt interesant se petrecea în iarna lui 1691 când moșnenii primeau poruncă domnească să vândă moșia lor către lăcaș. Aceștia o vânduseră însă spătarului Mihail Cantacuzino. La 7 decembrie domnitorul le sublinia dreptul de protimisis „că iaste obiceiul a cumpăra vecinii”. În cazul în care moșnenii nu doreau să vândă mănăstirii și doreau să reintre în posesia bunului lor ei puteau să facă acest lucru. În final domnitorul le va sublinia obligația de a vinde mănăstirii. Era un moment de adăugare la ranchiuni mai vechi a uneia noi, cu toate că atât domnitorul cât și spătarul se aflau în plin efort pentru securizarea hotarului despre Răsărit prin ridicarea monumentului de la Râmnicu Sărat.

Bejan vindea egumenului Chiril la 1 aprilie 1673. Se spunea „și cu știrea tuturor răzeșilor” în 20 februarie 1691, când un Iancu vindea o ocină în Fundul de Jos preotului Rafail, ocazie cu care se preciza de către vânzător „Însă partea mea din Fundul de Jos să se știe că e jumătate”⁵⁷⁴. În 7 decembrie 1691 venea porunca de întoarcere de bani din răscumpărare, moșnenii urmând să ia banii de la mănăstire și să-i restituie vel spătarului Mihai pentru vânzarea defectuasă. În 1700 așezarea monahală figura pe harta stolnicului alături de locașele din Focșani și Râmnicu Sărat.

Un Iancu, la 20 aprilie 1702, lăsa după moarte, partea sa - „câtă să va alege de cătră răzașii miei” - de la Schiopeni mănăstirii. Un scandal pentru hotarele moșiei izbucnea între moșneni, reprezentați de un Iancu și de un Neculai, și egumenul Atanasie de la mănăstire în vara lui 1703 „văzând Neculai strâmbătate de călugăr au strâns moșneni și hotarnici și au lăsat și părintele după cuvântul hotarnicilor”⁵⁷⁵. Venea porunca domnească din 28 mai 1707 prin care se cerea pentru egumenul Vasile „să-i alegeți și să-i îndreptați toate hotarele moșiilor mănăstirii ce este acolo, împrejur de către alți moșneni (...) Și să le faceți și scrisori pre mâinile lor ca să-ș știe pre unde sunt hotarele moșiilor mănăstirii de către alți moșneni”⁵⁷⁶. Nu trebuie uitată cartea de blestem a episcopului Damaschin din 11 iunie 1707 prin care se cerea moșnenilor, ce aveau moșii vecine cu proprietățile mănăstirii Măxineni, să fie corecți, să nu ia mită pentru că atunci urmau a fi procleți. Slujitorilor și birnicilor de pe moșia mănăstirii li se adresa domnitorul în 18 mai 1714 „de care lucru să șadeți voi pă moșiile mănăstirilor și să nu vă dați adetiul ce iaste, cu ce sămeție?”. Delegarea căpitanului Constantin la fața locului pentru clarificări lăsa să se întrevadă seriozitatea poruncii⁵⁷⁷. Ispravnicilor Buzăului li

⁵⁷⁴ A.N.I.C., Mss. 173, f. 335-335 v.

⁵⁷⁵ T.G. Bulat, *O ctitorie a lui ...*, p. 277.

⁵⁷⁶ A.N.I.C., Mss. 173, f. 342-342 v.

⁵⁷⁷ *Documente privind relațiile agrare...*, p. 269, nr. 78. Problema va reveni spre 1736 și 1737 când egumenul se va plânga domniei.

se semnala la 10 iunie 1737 o serie de împotriri ale celor de aici la achitarea dijmei și efectuarea clăcii pe moșia mănăstirii.

Obținea mănăstirea de aici o volnicie în 18 iulie 1742 prin care toți locuitorii trebuiau să-i presteze clacă și alte obligații⁵⁷⁸. Va avea parte localitatea de prezența lui vodă Grigore II Ghica al Moldovei în luptele cu cazacii⁵⁷⁹ din toamna lui 1739 când episcopul Misail lua drumul exilului benevol – conform lui Daponte sau mai degrabă forțat⁵⁸⁰. Sub forma de Măcsineni apare localitatea la hotărnicia din 15 martie 1768.

Procesul dintre lăcaș și moșneni din noiembrie 1819 aducea, prin declarația dată - la Brașov în 16 ianuarie 1822 în urma evenimentelor din anul precedent - de Misail Vintileanu iconomul episcopal, o imagine asupra pierderilor suferite de arhiva mănăstirii în urma perindării pe la diferite instanțe a documentelor ei ajungându-se la returnarea a numai 61 dintre acestea.

Peste aproape patru secole, în 1831, intra pe rol, la judecătoria Buzău, procesul lui Mihalache Rahtivanu cu moșnenii Măxineni pentru unele stricăciuni provocate culturilor de către caii acestora⁵⁸¹. Tot acum, la 4 februarie 1831, erau pomeniți moșnenii de aici ca donatori către mănăstirea Măxineni. Punctele vamale dintre cele două țări erau fixate de Comisia mixtă de la Focșani în 1832 la Măxineni, Focșani și Vădeni⁵⁸², dar în anul următor se vor fixa la Focșani, Nămolosa, Vârteșcoi și Vădeni. La acestea se adăugau pichetele de la Slobozia, Risipiți, Țuguieți, Corbu și Măxineni de partea munteană prin care locuitorii zonei puteau opera în micul trafic. Aceasta nu a însemnat o rezolvare a problemei, deoarece punctele nu vor funcționa sub pretextul, invocat de vameși, că erau analfabeți și de aici îndrumarea către punctul din Focșani. Reacția autorităților față de indolența funcționarilor săi vamali se va mai lăsa așteptată.

Autoritățile înregistrau la 1834 nemulțumirile clăcașilor de la Blăjani față de arendașii de aici⁵⁸³. Nemulțumiți erau clăcașii de aici care numai în contul prisoaselor arau, pentru arendaș, o suprafață de peste o sută de hectare⁵⁸⁴. Un extras de hotărnicie se înregistra la 20 septembrie 1852. Pentru moșia Vatra Măxinenilor se ajungea la un proces în 1853 cu vecinii. Eforia Spitalelor din București deschidea un proces cu locuitorii de aici pentru

⁵⁷⁸ A.N.I.C., fond *Mitropolia Țării Românești*, CCXCVI/10.

⁵⁷⁹ *Cronica Ghiculeștilor*, ed. critică de Nestor Camariano, Adriana Camariano-Cioran, București, 1965, pp. 465-467.

⁵⁸⁰ I. Ionașcu, *Episcopul Misail...*, p. 515.

⁵⁸¹ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 123/1831, f. 1-4.

⁵⁸² A.N.I.C., fond *Vistieria Țării Românești*, dosar 6493/1832, f. 81.

⁵⁸³ D.J.A.N.B.Z., fond *Pretura plasei Măicânești (Măgura)*, dosar 5/1834, f. 1-37.

⁵⁸⁴ A.N.I.C., fond *Vornicia din Lăuntru*, dosar 1375/1843, vol. II, f. 287.

hotărnicia moșiei sale în 1905⁵⁸⁵. În 1942 localitatea ajunsese la 1.883 de locuitori în 323 de case⁵⁸⁶. Ar fi de amintit cazul lui Lazăr C. Gheorghe (1889-1949), moșier de aici, care, pentru început va avea domiciliu obligatoriu la Râmnicu Sărat pentru ca mai apoi să sfârșească în temnițele comuniste.

MEGIEȘI (PH) Secolul XIX⁵⁸⁷.

MEHEDIŢA (SAAC, PH) Mehedinți, Mehedința i Rahova, Podenii Noi au fost forme mai vechi în grafierea numelui localității care a aparținut administrativ de plasele Scăenilor (Saac) Podgoria, Podgoria-Cricov (Prahova). Spre 1526-1527, Radu de la Afumați întărea ocinele mănăstirii Vărbila donate de spătarul Dragomir ocazie cu care se pomenea și de un proces al acestuia cu Mehedinții⁵⁸⁸. Coste și Toder sunt martorii de aici din 15 octombrie 1636 pentru Păcălești⁵⁸⁹. Tudoran și Boia erau martori în 1645-1646 pentru Tătărăi „alătura cu hotarul Mehedinților”⁵⁹⁰. Un Dragomir cu fiii săi, Costea și David vindeau tot acum vel logofătului Radu partea lor „însă stânjeni 33 pol. Iar dumnealui ne-au plătit stânjenu 30 bani”⁵⁹¹. Vindeau acum, conform aceluiași document, și frații Stanciu și Radu Simeția. Continua achizițiile boierul Radu pe când lua de la Vlad Dumitru, nepotul lui Bratu din sat „partea moșimeu din sat, din Mehedinți, cât au avut, stânjeni 42 în lat și în lung, dân Verbila până în calea din mijloc, unde se hotărește cu Drugăneștii”⁵⁹². Sara Tudor vorniceasa vindea și ea vel logofătului Radu dar în 1647. Stanciu rachierul era martor din Mehedința în 1647-1648 când vindea Voicilă Turcu patru funii de ocină. O întărire se reținea la 1648. Postelnicul Necula era martor pentru Muscureni la 9 februarie 1652. Satul avea 125 de familii la 1831. În Mehedinții de Jos existau la 1835, 48 de gospodării, iar în Mehedinții de Sus până la 20.

La 1838, când localitatea din plasa Podgoria apărea cu dublă numire, Mehedința i Racova, se menționa existența unui moșnean⁵⁹³. Inscricțiunile din biserică reflectau ctitorii de pe la 1821 și pe cei din 1861 de la refacerea

⁵⁸⁵ D.J.A.N.BZ., fond *Tribunal jud. Rm. Sărat*, dosar 95/1905, f. 1. Prin Constiuția din 1948, Eforia Așezămintele Brâncovenești, Casa Școalei și alte instituții își pierdeau proprietățile.

⁵⁸⁶ Idem, fond *Legiunea de Jandarmi Rm. Sărat*, dosar 30/1942, f. 29 v.

⁵⁸⁷ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

⁵⁸⁸ *DIR*, B, XVI/2, p. 32, nr. 28.

⁵⁸⁹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XLI/8.

⁵⁹⁰ *DRH*, B, XXX, pp. 314-315, nr. 259; 261.

⁵⁹¹ *Ibidem*, p. 316, nr. 263.

⁵⁹² *Ibidem*, p. 320, nr. 272.

⁵⁹³ I. Dedu, *Așezări ...*, p. 119.

acesteia⁵⁹⁴. În Mehedința lui 1930 se înregistrau 1.338 locuitori inclusiv cei din satele Ghiocelu, Nevestasca și Rahova.

MILICEȘTI (PH) Forme mai vechi au fost cele de Melecești, Melicești. Cătunul Melecești avea la 1899 un număr de 120 de moșneni pe 450 ha. Din 632 de locuitori de la 1912 numai 30 de moșneni mai aveau pământ, restul de 136 fiind semnalati ca fără pământ⁵⁹⁵. În 6 martie 1913 se menționau pământurile moșnenești din cătun. În anul 1930 Meliceștii aveau 664 locuitori, iar în 1941, cu cei din cătunul Bobești, 717 în 176 case.

MENEDIC (BZ) Răghinarii de azi de la comuna Vintilă Vodă. Asupra denumirii se va veni cu două variante una legată de un călugăr – Benedict – ce se va fi canonit aici și alta, ce ține de maghiarul Benedek echivalent cu loc liniștit. Ridicarea lăcașului de la 1532 pe dealul Răghinarilor - reținută și de *Letopisețul Cantacuzinesc* - va aduce nu numai la prezența domnească, dar și aceea a ierarhului de la Curbură când Episcopia era în ruine datorită incursiunilor de la Răsărit. De reținut că Menedicul era amintit la 5 februarie 1522 odată cu întărirea dată unui Neagu „până la Peceneaga și până la podul de la terminarea Bogdaniei, oricât loc se va alege domnesc (...) Și la Poduri, împrejur, până la Omșor și până la drumul Bisovcei, la terminarea Văii Boului și de la Meledic în sus”⁵⁹⁶. Poienile Menedicului erau întărite mănăstirii la 10 iulie 1579 după un proces cu ceata Furceștilor care revendica o treime din suprafață. Moșnenii vor pierde deoarece „Furceștii nici cum n-au putut să aducă pe acei 12 boieri la zi și la soroc”⁵⁹⁷. Nu vor uita urmașii dezmoșteniților Pătru Bragă și Cârștian Bragă care la 1618 vor profita de faptul că unul din neamul lor – Cârștea vornicul – administra județul și care va face unele acte „cum să n-aibă mănăstirea nimic”⁵⁹⁸. În 25 iunie 1625 era amintit indirect satul. Sub forma de Meledic apare satul și în 10 martie 1639 prin martorii Tudosie și Conștadin unchiul său pentru Săseni⁵⁹⁹. În campania de recuperare a bunurilor înstrăinate Matei Basarab, la 27 noiembrie 1640, va închina mănăstirea către episcopie anulând închinarea către Costamonitu.

⁵⁹⁴ N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, II, București, 1908, p. 252; Vezi și *Ibidem*, *Studii și documente*, XV, p. 252.

⁵⁹⁵ D. Ciobotea, *op. cit.*, p. 194.

⁵⁹⁶ DRH, B, II, p. 408, nr. 212.

⁵⁹⁷ *Ibidem*, VIII, p. 367, nr. 232.

⁵⁹⁸ E. Lupu, *Ctitorii dispărute (II)* ..., p. 94.

⁵⁹⁹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, XXVII/7.

MERCEȘTI (BZ) Cătunul de lângă Merei era reținut cu numai câteva case la 1835.

MEREI (BZ) Vezi Merei – Niculești. Moșnenii Ilie, Matei și Ion Mereu din plaiul de Slănic solicitau la 1832 să se judece cu logofătul Ghiță Vernescu deoarece acesta le cosise fânețele în silnicie⁶⁰⁰. Hotărnicia moșnenilor Merei și Bodinești se efectua în 1835. Aici moșia episcopală era vecină cu moșiile Coca și Câmpulungeanca⁶⁰¹. Moșnenii Merei – Ioan și Matei – se judecau la București în 1837 cu moșnenii Bodinești pentru moșie⁶⁰². Ajungeau la o înțelegere cu Bodineștii, moșnenii Merei în problema hotarului la 1855⁶⁰³. În 1861 ținea localitatea de comuna Podu Muncii.

MEREI (BZ) Un document vechi din 1670, ce cuprindea descrierea moșiei moșnenești, era amintit în actul de vânzare de la 5 aprilie 1832 al lui Mihai Chițoiu și al familiei sale. Aceștia vindeau, pentru o sumă deosebită, șapte stânjeni și jumătate în Dealul Mereilor „ce este de pădure și de câmpu după cuprinderea hrisovului cu leat 7178”⁶⁰⁴. Motivul invocat pentru vânzare – lipsa de putere a lui Mihai și al soției sale - este slab deoarece în act figurează alături de ei, în calitate de vânzător, și fiul lor Șerban ceea ce duce la interpretări.

Logofătul Răducan, fiul unui bașbulucbaș împreună cu Niță Băcanu se adresa cu o jalbă ocârmuirii buzoiene în 13 ianuarie 1832, subliniind „că noi având luată în arendă partea de moșie a moșnenilor Merei ce are pă dânsa vreo câțiva clăcași vedem că nu ne dau aceiu clăcași nici o supunere cum a-și răspunde către noi datoriile lor, cele hotărâte”. N. Chirculescu de la Buzău ordona cercetarea cazului prin subocârmuitorul plasei Sărata. Dintr-un alt demers al logofătului din 17 martie 1833 vor rezulta și cei zece clăcași „recalcitranți”⁶⁰⁵. Moșnenii Mereieni (Meriești, Mărăești) în 20 aprilie 1832 porneau procesul, după alte demersuri la Marea Logofeție a Dreptății, cu marele vistier Alecu Ghica pentru moșia Lipia (Cucuia, Cucuiata). Se aducea o hotărnicie de la 27 noiembrie 1760, dar și o alta, mai veche, din 6 iunie 1717 efectuată de 24 de boieri pentru Răspopi și Cucuteni. Atunci „după înscrisurile ce au văzut la fiecare au ales și partea lui popa Dumitru Capreș din hotarul Răspopi stânjeni 117 și din hotarul Cucuteanca stânjeni 160 pe care i-au făcut

⁶⁰⁰ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 196/1833, f. 2-4.

⁶⁰¹ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, dosar 5/1835, f. 1.

⁶⁰² Idem, fond *Ministerul Justiției. Extrajudiare*, dosar 162/1837, f. 1-3.

⁶⁰³ Idem, fond *Civile*, dosar 228/1855, f. 2-5.

⁶⁰⁴ D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău. Condiți*, dosar 5/1832, f. 6.

⁶⁰⁵ Idem, fond *Pretura plasei Sărata*, dosar 10/1831, f. 9.

sumă cu răposatul spătar de i-au dat alții atâția tot din hotarul Rășpopi și i s-au ales aceste a stăpâni numitul preot dintr-acest hotar Rășpopi stânjeni 277 și această moșie este pă de la vale de moșia răposatului spătarului și lungul ei merge din Negreasca”⁶⁰⁶.

Pentru partea moșnenilor din hotarul Bălișoara, pe care aceștia o vânduseră, se judecau Pană Glodeanu, Vasile logofătul cu medelnicerul Săndulache Musceleanu la 1832 și nici după șapte ani nu se întvedea o rezolvare a conflictului⁶⁰⁷. În 16 august 1832 logofătul Gr. Chircă de la Lipia era însărcinat de ocârmuire să cerceteze neînțelegerile dintre moșneni și clăcași pentru izlaz. Rezulta o călcare a clăcașilor pe 122 de pogoane⁶⁰⁸. În noiembrie 1832 la „de la” logofătului Gr. Chircă, moșnean din Merei, se adăuga un document în care acesta scria „Fiindcă moșnenii moșiei Mereilor împreună cu clăcașii având prigonire către dânșii că astă primăvară arătându-le moșnenii loc de islaz și însemnându-le cu sapa pă unde are a să plinba pă pășunea vitelor numiților moșneni și arendașul moșiei au arătat că vitele clăcașilor au trecut peste acele semne, cărora clăcașii împotriva arătând că nici un pas măcar nu au trecut vitele nici acel hotar. Din acest chip ocârmuirea după cererea tuturor prigonitoarelor părți mă orânduiește să merg la fața locului și pă frica lui Dumnezeu să fac scurtă cercetare să dovedeasc cum lor li s-au arătat islaz de către moșneni și cât locul l-au călcat mai mult peste semnele ce le-au făcut cu bunăvoire. Cu plecăciune am primit pitacul cinstitei ocârmuiri și după cum ni să poruncește următor am mers în fața locului cu toate prigonitoarele părți la care mai întâiu am făcut prăjină de palme douăzeci și patru după orânduiala câmpului și am măsurat islazul cel arătat de moșnenii Merei clăcașilor lor pă moșia Nucului ce o are cu arendă logofătul Răducanu cu tovarășii săi tot de la numiții Merei și am găsit pogoane două sute treizeci”. În continuare hotarnicul arăta că „și arendașul moșiei au arătat că vitele clăcașilor au trecut peste acele semne cărora clăcașii dimpotrivă au arătat că nici un pas măcar nu au trecut peste acel hotar”. Cearta continuând Chircă scria „hotărârea cea desăvârșită să rămâie a să da către cinstita ocârmuire”⁶⁰⁹.

Pentru călcare de moșie cereau în 1833 să se judece moșnenii cu moștenitorii casei lui Ștefu Mereu. Tot ei la 17 mai 1833 solicitau să se judece cu clironomii Ghiocăi Mereu ce le făceau călcare la părțile lor de moșie din hotarul Lipia. În 10 septembrie intervenea jalba lui Simion logofătul cu cetașii săi „pentru 414 stânjeni moșie din poporul Lipia ce ni s-au călcat de către

⁶⁰⁶ Ibidem, dosar 1/1840, f. 11 v.

⁶⁰⁷ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 100/1832, f. 1-20.

⁶⁰⁸ Idem, fond *Prefectura jud. Buzău*, dosar 82/1831, f. 539.

⁶⁰⁹ Idem, fond *Pretura plasei Sărata*, dosar 10/1831, f. 88.

numiții (Mereii n.n.) după dovada ce s-au făcut la hotărnicia făcută de către D. Alexandru Popovici ingineru și-au pus soroc pomeniții moșneni și că-și vor aduce sineturile de unde le au ca să steie iarăși în judecată”⁶¹⁰. Pentru moșia Nucu din hotarul Mereilor se vor judeca la în luna mai 1833 moșnenii Lipieni cu clironomii răposatului Ștefu Mereu. Din partea moșnenilor primul care semna documentul era Stanciu sin Apostu. Cu această ocazie se amintea și de o hotărnicie mai veche din 1713-1714. Procesul pentru încălcarea hotarului Nucu ajungea, spre finalul său, și la București⁶¹¹. Moșnenii Merei solicitaseră încă din 1833 să se judece cu Ene Asanache și Al. Caloeanu, dar nici în anul următor nu se ajunsese la un rezultat.

Anghel, fiul lui Călin Telișanu, deschidea în 19 aprilie 1833 o școală pentru 20 de elevi în limba română „la ceaslov și psaltire și puțină socoteală”⁶¹². În 9 mai 1834 solicitau moșnenii să se judece cu Ene Asanache și Al. Caloeanu pentru moșie, iar în 1 noiembrie cu Enache Brutaru tot pentru moșie⁶¹³. Moșnenii Mircești și Bănțești împreună cu Stanciu Burducea și Vasile Albescu, în vara lui 1834, solicitau să se judece cu devălmașii lor, dar nu se va mai ajunge la derularea procesului din rațiuni ce ne scapă⁶¹⁴. La fel se va întâmpla cu procesul lor din 1 noiembrie 1834 cu Enache Brutaru.

Toma Postelnicul și moșnenii Merei solicitau să se judece cu cei Lipieni la 2 martie 1836 pentru deosebirea de moșie. Grigore Rușavețeanu solicita în 1845 să se judece cu moșnenii Merei pentru aducerea la îndeplinire a hotărârii Divanului civil nr. 12, pentru hotărnicie de moșie. Nu trebuie uitat procesul dintre cei din Merei cu moșnenii Bălunești tot din 1834. În 28 iulie 1835 începea procesul dintre moșnenii Merei și clăcașii lor cu Ioniță epistatul moșiei boierilor Andronești „pentru supărările la un codru de loc”⁶¹⁵. În 28 iulie 1845 se menționa, într-o cerere adresată judecătoriei locale, că se cumpăraseră niște stânjeni în hotarul Lipiei de la medelnicerul C. Andronescu care urmau, conform hotărârii Divanului civil, să se hotărnicască. Scandalul se declanșase între medelnicerul C. Andronescu și moșnenii Merei de la Lipia, Ioan, Ene, Matei și postelnicul Toma. Andronescu îi acuza pe moșneni că îl călcașeră la Tufele Mereilor de unde și cartea de blestem a episcopului Chesarie din august

⁶¹⁰ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 128/1833, f. 2.

⁶¹¹ Ibidem, dosar 303/1833, f. 3.

⁶¹² R. Stoica, *Istoria ...*, p. 35.

⁶¹³ D.J.A.N.B.Z., fond *Judecătoria jud. Buzău. Condici*, dosar 1/1834, f. 227 v.

⁶¹⁴ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 363/1834, f. 2-5.

⁶¹⁵ Idem, Condici, dosar 403/1837, f. 2-4. Asupra situației clăcașilor de pe moșiile moșnenești vezi și I. Corfus, *Renta feudală în Țara Românească în ajunul aplicării Regulamentului OrgA.N.I.C. (1831)*, în „Studii”, 17, 1964, nr. 5, pp. 1001-1020.

1845. În document se amintea și de hotărnicia a 24 de boieri din leat 7222 iunie 25, adusă de medelnicer, dar și de aceea din leat 7221, adusă de moșneni⁶¹⁶.

După o corespondență bogată, în care apar și cei din Podu Muncii somați de hotarnicul Dușescu, în septembrie 1853, pe o jalbă a acestuia se menționa „hotărniciiile aduse fiind contrarii una alteia se vor trimite cinstitei Curți Apelative civile secția 2-a ca să puie la cale cele de cuviință”. O foaie de alegere se va face la 15 iunie 1847 pentru stânjienii logofătului Ilie, fiul lui Radu Mereu la hotărnicia moșiei Lipia „ce-i zice și Nucu” din plasa Sărății proprietatea moșnenilor Merei⁶¹⁷. Este de amintit și o tranzacție de la 18 ianuarie 1851 când Ioniță Istrățoiu, fiul lui Călin moșneanul împreună cu copiii săi, Maria și Ion, vând ginerelui Stanciu Pătrășcoiu un stângen de moșie în hotarul moșiei Nenciulești cu suma de 200 de lei⁶¹⁸.

La 20 ianuarie 1852 se întocmea lista cu pogoanele măsurate în ocol și în vechea stăpânire a răposaiților moșneni Ștefan și Păun Mereu. Suprafața era de 62 de pogoane „fâneață și locuri arătoare din ocolul vechi stătători de la Poiană” și nouă pogoane „loc arător după pod”. Între semnatori figurau Dumitru Babii, Radu sin Radu Diaconu și Ion zet Drăghici⁶¹⁹. Păun Turbatu își înzestra sora Ileana la 3 octombrie 1853, urmat la 5 ianuarie 1855 de N. Nghel pentru fiica sa, Steliana, dată după Gr. Simion din Buzău. Apostol Simionescu și alți moșneni Merei se judecau în 1857 cu vecinii moșneni pentru „formăluirea” hotărniciei executate de către Ghiță Dușescu. După 23 martie 1856, acesta arăta că încă din 1854 înștiințase pe vecinii moșiei Tufele Mereilor, moșnenii Lipieni, Mocești, Mircești, Bănțești, și schitul Grăjdana de începerea lucrărilor⁶²⁰. La 1858 începeau drumurile celor de la Corpul portăreilor în urma procesului ce izbucnise între serdarul Al. Iarca și Căniță Alexandrescu cu moșnenii Lipieni și Merei pentru o încălcare de proprietate de 20 de stânjieni în trupul Merei⁶²¹. Dintr-o adresă din 6 februarie 1859 a președintelui Curții de Apel adresată celui de la instanța de la Buzău, reieșeau două aspecte. Unul era legat de decesul serdarului, iar celălalt de suprapunerea a două termene ale instanțelor amintite de unde imposibilitatea unor moșneni de a fi prezenți la Buzău, în menționatul proces, sau la București la un altul cu

⁶¹⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 561/1845, f. 5.

⁶¹⁷ Idem, colecția Documente, III/59.

⁶¹⁸ A.N.I.C., fond *Episcopia Buzău*, LVI/111.

⁶¹⁹ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, III/62.

⁶²⁰ Idem, fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 14/1857, f. 1.

⁶²¹ Acum, conform unei însemnări a lui Petcu Popescu cântărețul, din 23 aprilie 1858, pe un *Penticostarion* bucureștean din 1783, toată zona era marcată de scoaterea viilor degerate în iarnă; cf. C. Săndulescu – Verna, *Bisericile din Vernești (Buzău)*, în „Îngerul”, XIII, 1941, nr. 1-2, p. 96.

mănăstirea Mihai Vodă⁶²². Moșnenii Merei vor refuza să primească citația sub diverse motive și sfatul satului, prin deputații Chiriță Dumitru și Dumitrache Alexandru, se grăbea să facă cunoscut faptul subadministratorului plasei Sărății în 10 februarie 1859. Continua înmânarea de citații și la 18 ianuarie 1860, ocazie cu care erau amintiți, ca implicați și interesați, moșnenii Fălnicești – 12 la număr, moșnenii Diaconești – șase la număr, moșnenii Jipești – patru la număr, State Ivănescu, Nica Sărățeanu, Ene Hristodor, Gheorghe Coadă și alții. Aceeași situație se va constata și la 19 martie sau la 1862, 1863 și până la 1866 când voluminosul dosar se încheie fără a face lumină în cauză. Subprefectura plasei Sărata se adresa, în 16 decembrie 1860, sfatului satului subliniind dreptul petentului Gheorghe Jinga de a-l evacua pe arendașul Hristea Gheorghiu de pe moșia ce i-o arendase.

Cu locuri de casă de pe moșia moșnenilor se împroprietăreau, la 1864, un număr de 72 de clăcași de aici⁶²³. În scandalul dintre Gr. Moscu și A. Reșanu pentru moșia Ogrăzile – Sărata erau amintiți ca vecini moșnenii Lipieni și Mereieni⁶²⁴. Pentru utilitate publică, dublarea liniei CFR Ploiești-Buzău, se expropria 2.662 m.p. pământ moșnenesc la Mereii din plasa Sărății în 30 martie 1911⁶²⁵. La 1912 se înregistrau 205 imobile și 907 locuitori. Tot acum se reținea pădurea Moroești ca fiind în proprietatea moștenitorilor I. Mincu și a altor moșneni⁶²⁶. Societatea culturală „Înfrățirea” lua inițiativa ridicării unui monument dedicat celor de la 1916-1918 și în 1939 se reușea inaugurarea, acesta fiind considerat, încă de pe atunci, ca unul dintre cele mai reușite. În 1968 localitatea ajungea la 699 locuitori⁶²⁷.

⁶²² D.J.A.N.BZ., fond *Judecătoria jud. Buzău*, dosar 853/1858, f. 31.

⁶²³ Dimitrie Gh. Ionescu, *Legea rurală din 1864 în jud. Buzău*, SAI, VI/1964, p. 178.

⁶²⁴ „Monitorul Oficial”, nr. 137, din 2 iunie/4 iulie 1878, p. 3707.

⁶²⁵ D.J.A.N.BZ., fond *Tribunal jud. Buzău*. Transcripțiuni, dosar 7/1911, f. 281.

⁶²⁶ „Monitorul Oficial”, nr. 54, din 9/22 iunie 1912, p. 2794.

⁶²⁷ Valeriu Nicolescu, *Sărata – Merei 500 de ani de atestare documentară*, Buzău, Editura Editgraph, 2010, p. 23.